

HELSINGIN YLIOPISTO

Näkemyksiä vastuullisista vaatteista muodin systemissä

Aihemallinnus somekeskusteluista liittyen kestävään muotiin, rakenteisiin ja
käytäntöihin

Sosiaalitieteiden maisteriohjelma

Sosiologia

Maisterintutkielma

Laatija:

Essi Pitkänen

Ohjaajat:

Tutkijatohtori Matleena Frisk

Vanhempi yliopistonlehtori Arho Toikka

17.10.2023

Helsinki

Tiedekunta: Valtiotieteellinen tiedekunta

Koulutusohjelma: Sosiaalitieteiden maisteriohjelma

Opintosuunta: Sosiologia

Tekijä: Essi Pitkänen

Työn nimi: Näkemyksiä vastuullisista vaatteista muodin systeemissä –
Aihemallinnus somekeskusteluista liittyen kestävään muotiin, rakenteisiin ja
käytäntöihin

Työn laji: Maisterintutkielma

Kuukausi ja vuosi: Lokakuu 2023

Sivumäärä: 75

Avainsanat: aihemallinnus, vastuullisuus, kestävyys, muoti, vaatetus, multi-level
perspective, riittävyysorientoituneet käytännöt, sosiaalinen media, muodin systeemi

Ohjaajat: Arho Toikka ja Matleena Frisk

Säilytyspaikka: Helsingin yliopiston kirjasto

Muita tietoja: -

Tiivistelmä:

Tässä tutkielmassa on tutkittu aihemallinnuksen avulla, mitä sosiaalisen median alustoilla keskustellaan vastuulliseen vaatetukseen liittyen. Tutkielmassa on myös selvitetty, miten hyvin aihemallinnus sopii someaineiston analyysiin ja onko keskusteluissa havaittavissa muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia. Aiheiden tarkastelua varten monitasoisen muutoksen mallista (MLP) ja sosiaalisten käytäntöjen teoriasta (SPT) on rakennettu tulkinnallinen kehikko MLP-SPT, joka toimii tutkielman heuristisena työkaluna aihemallinnuksen aiheiden luokittelussa.

Monitasoisen muutoksen mallin avulla voidaan tarkastella monimutkaista muodin systeemiä ja siinä ilmeneviä muutoksia. Sosiaalisten käytäntöjen teorian avulla voidaan tutkia miten ihmiset toteuttavat erilaisia rutinoituneita toimia arjessaan. Tässä tutkielmassa sosiaalisten käytäntöjen teoriasta on otettu huomioon riittävyyteen tähtäävät vaatetuskäytännöt. MLP-SPT-kehikon avulla on tutkittu miten ihmiset kommentoivat muodin järjestelmää, kritisoivat sitä ja puhuvat riittävyysorientoituneista käytännöistä. Kehikon avulla on myös tutkittu miten keskustelijat tuovat esiin muita monitasoisen muutoksen mallin tasoja, eli niche-tason innovaatioita ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyviä näkökulmia.

Tutkielmassa aineistosta tehtiin 20 aiheen malli, josta 14 aiheet liittyi johonkin MLP-SPT-teoriakehikon osaan. Suurin osa aiheista käsitteli riittävyyteen tähtääviä vaatetuskäytäntöjä (6 aiheetta). 3 aiheetta käsitteli MLP:n järjestelmätasoa, 3 aiheetta niche-tason innovaatioita ja 2 aiheetta ulkoista toimintaympäristöä.

Tulkintakehikko osoittautui hyväksi apuvälineeksi aiheiden tarkasteluun, ja kommentit käsittelivät monitasoisen muutoksen malliin ja käytäntöihin liittyviä sisältöjä. Etenkin kommentoijat kritisoivat muodin systeemiä ja siihen liittyviä epäkohtia, sekä puhuivat vaatteisiin liittyvistä ominaisuuksista. Aiheissa voitiin myös nähdä muutokseen tähtäävä näkökulma ja mallinnus toimi hyvin aineiston sisällön luokitteluun ja tiivistämiseen.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Vastuullisuuden ja muodin tutkimus	8
2.1	Ympäristö- ja kulutussosiologia ja kestäväen kulutuksen käytännöt	8
2.2	Kestäväen muodin tutkimus	9
2.2.1	Muodin tutkimuksen linjoja sosiologiassa	11
2.2.2	Pikamuoti	13
2.3	Sosiaalinen media ja vastuullinen muoti	14
3	Tutkielman tulkintakehikko	16
3.1	Monitasoisen muutoksen malli	16
3.2	Riittävyysorientoituneet käytännöt ja vastuulliset vaatevalinnat	19
3.3	MLP-SPT synteesi tulkinnan kehikkona	22
4	Aineisto ja menetelmät	24
4.1	Suuren datan louhintaan ja sosiaalisen mediaan käytettävät menetelmät	24
4.1.1	Aihemallinnus	24
4.1.2	Structural Topic Modeling R-ohjelmointikielellä	27
4.2	Tutkielman aineisto ja sen valinta	27
4.3	Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka	29
5	Tutkimuksen kulku	31
5.1	Aineiston valmistelu ja esikäsittely	32
5.2	Arviointi osa 1: Parametrien ja parhaan mallin valinta	34
5.3	Arviointi osa 2: Aihemallinnus	37
6	Aihemallinnuksen tulosten analyysi	40
6.1	Tulosten sisäinen validointi	40
6.2	Tulosten ulkoinen validointi	44
6.2.1	Aiheiden tulkitseminen MLP-SPT-synteessin kautta	46
6.2.2	Aiheet sisällöittäin	47
6.2.3	Aiheet tulkintakehikossa	53
7	Tulosten tulkinta ja teoriasynteesi	56
8	Johtopäätökset ja pohdinta	62

Lähteet	67
Liitteet	76
Liite 1. Aihemallinnuksen R-koodi	76
Liite 2. Python-koodi lemmaukseen	88
Liite 3. Aiheiden tarkempi jakautuminen tulkintakehikkoon	89
Liite 4. Aiheiden relevanteimmat kommentit	96

1 Johdanto

Kestävän kehityksen käsite tuli ihmisten tietoisuuteen vuonna 1992, kun Riossa järjestettiin ympäristökongressi, jossa asetettiin tavoitteeksi kestävän kulutuksen edistäminen (Orminski, Tandoc Jr. & Detenber, 2021, 115). Viimeistään silloin maailmalla havahduttiin liiallisen kulutuksen aiheuttamiin ympäristöhaittoihin: ilmastonmuutokseen, lajien monimuotoisuuden heikentymiseen ja inhimillisiin katastrofeihin vesipulasta äärettömään kuumuuteen (European commission, [n. 2022]). Maailmalla kulutetaan jatkuvasti liikaa ja maailman ylikulutuspäivä on joka vuosi yhä aikaisemmin. Ylikulutuspäivä kertoo sen päivän, jolloin kulutus ylittää laskennallisesti maapallon vuotuisen kyvyn tuottaa uusiutuvia luonnonvaroja. Tänä vuonna ylikulutuspäivä saavutettiin 2.8., Suomen osuuden ollen ylikulutuksesta huomattavasti keskiarvoa suurempi. (Toiskallio, 2023.)

Tekstiiliteollisuudella on suuri osuus kulutukseen ja sen ympäristövaikutuksiin. Pelkästään muotiteollisuuden osuuden maailman hiilidioksidipäästöistä arvioidaan olevan noin 10 %. Tekstiilituotannossa käytetään paljon vettä sekä maata puuvillan ja muiden kuitujen kasvattamiseen. Luonnonvarojen ylikulutuksen lisäksi tekstiiliteollisuudessa käytetyt kemikaalit pilaavat puhdasta vettä. Vaatetehtailla on tuhoisia vaikutuksia ihmisten ja eläinten terveyteen sekä ekosysteemeihin ja teollisuudesta aiheutuu kasvihuonekaasupäästöjä, jotka lämmittävät ilmastoa. Suurin osa tekstiiliteollisuuden haitoista aiheutuu pikamuodista, jonka myötä halpoja vaatteita valmistetaan yhä kasvavalla vauhdilla. Ihmiset myös haluavat vaatteistaan eroon nopeammin ja vaatteita heitetään pois jatkuvalla syötöllä. (Euroopan parlamentti, 2023.)

Pikamuodin kulutusta on osaltaan vauhdittanut sosiaalinen media, jonka avulla vaatetusteollisuus on voinut levittää muotitrendejä isommalle joukolle kuluttajia nopeammin kuin aiemmin (Euroopan parlamentti, 2023). Etenkin sosiaalisen median vaikuttajilla on arveltu olevan yhä suurempi rooli kulutuskäyttäytymiseen ja asenteisiin (Pöyry, 2023). Sosiaalisen median käyttöalustoilla liikkuu yli miljardi käyttäjää, jotka koostuvat pääosin nuorista kuluttajista. Diffuusio- ja innovaatioteorian mukaan (Rogers, Singhal & Quinlan, 2008) massamedialla on mahdollisuus kasvattaa ihmisten tietoisuutta ja muuttaa asenteita (mts). Keskusteluissa esitetyt kommentit voivat joko provosoida ylikulutukseen tai

edesauttaa kuluttamisen rajoittamista ja riittävyteen tähtääviä käytäntöjä (Frick, Matthies, Thøgersen & Santarius, 2021, 290). Vaikka vastuullisuus on toistaiseksi ollut vähemmän näkyvä keskustelunaihe sosiaalisen median alustoilla kuin muodin kulutus, on se viime vuosina nähty nousevana aiheena, vaikkakin vastuullisesta muotiteollisuudesta on vielä toistaiseksi puhuttu sosiaalisessa mediassa vähemmän kuin esimerkiksi veden ja ruoan kulutuksesta. (Orminski ym., 2021, 115.)

Vaatteiden elinkaaren ympäristölliset vaikutukset vaikuttavat olevan jo monen kuluttajan tietoisuudessa. Tähän osaltaan ovat vaikuttaneet uutisointi mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Uutisoinnin määrä onkin kasvanut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vaatteiden ja vaatetuotannon haitallisista ympäristövaikutuksista on tehty paljon selvityksiä (esim. Niinimäki 2010;2011; Niinimäki, Peters, Dahlbo, Perry, Rissanen & Gwilt, 2020; Niinimäki & Hassi, 2011) ja kuluttajien käyttäytymistä liittyen eettisiin valintoihin on tutkittu paljon viime vuosina (esim. Autio, Heiskanen & Heinonen 2009; Wilska ym., 2013). Tuotteiden elinkaareen on alettu kiinnittää enemmän huomiota ja korjaamiseen ja kestävyys liittyviä selvityksiä ja lainsäädännöllisiä pyrkimyksiä on lisätty hallinnollisella tasolla esimerkiksi kiertotalouteen liittyen (esim. Ympäristöministeriön kiertotalouden strateginen ohjelma, [n. 2021] ja European Parliament, 2023 Strategy for sustainable textiles). Silti juuri vastuulliseen vaatetukseen liittyvistä käytäntötutkimuksista on puutetta (Woodward, 2015, 137), kvantitatiivisia tutkimuksia liittyen riittävyden vaatetuskäytäntöihin ei käytännössä ole lainkaan (Kropfeld, 2023, 390) eikä tutkimuksissa ole myöskään selvitetty miten sosiaalisen median alustoilla keskustellaan vastuullisista vaatteista (Orminski ym., 2021, 116). Vaatteen kestävyys ja kierrättämiseen liittyvät täysin omanlaisia ongelmia lähtien vaatteiden materiaalivalinnoista niiden huoltamiseen. Tässä maisterintutkielmassa aion puuttua näihin tutkimuskentän aukkoihin tutkimalla aihehallinnuksen avulla mitä sosiaalisessa mediassa keskustellaan vastuullisiin vaatteisiin ja muodin systeemisen tason tekijöihin liittyen. Sen avulla voidaan saada kuva siitä, mitä trendejä vastuullisissa vaatekäytännöissä on nähtävillä, mitä kuluttajat toivovat vaateilta ja miten he näkevät vastuulliseen vaatetukseen ja toisaalta myös pikamuotiin liittyvät tekijät ja muutoksen mahdollisuudet.

Aineistona tutkielmassa käytetään vuonna 2021–2023 käytyä keskustelua usean sosiaalisen median alustalla, muun muassa Twitterissä ja Vauva.fi -sivustolla. Näiden

keskustelualustojen avulla voidaan tarkastella kuluttajia monipuolisesti, koska alustojen kohderyhmä koostuu heterogeenisestä ihmisjoukosta. Tutkielmassa selvitetään, miten vastuulliset vaatetuskäytännöt näkyvät keskustelupalstojen viesteissä ja minkälaisia näkemyksiä rakenteista ja käytännöistä niihin liitetään. Aihetta lähestytään monitasoisen muutoksen mallin (multi-level perspective) sekä riittävyyden käytäntöjen näkökulmasta, joista on tutkielmaa varten hahmoteltu väljä tulkintakehys, jonka avulla aihemallinnuksen tuloksia voidaan tarkastella.

Sosiaalisten käytäntöjen teoria - joka toimii riittävyyden käytäntöjen teorian pohjalla- ja monitasoisen muutoksen malli, toimivat tutkielmassa heuristisena työkaluna sekä kehikkona, jonka avulla sosiaalisen median aihemallinnuksen avulla muodostuneita aiheita voidaan tulkita. Yhdistämällä nämä kaksi näkökulmaa, pystytään tarkastelemaan monipuolisesti tekijöitä, joilla keskustelijat tuovat esiin vaatetukseen liittyviä riittävyyden käytäntöjä sekä kritiikkiä vallitsevaa muodin systeemiä kohtaan. Muodin tämänhetkinen systeemi voidaan nähdä rajoittavana tekijänä kestävien käytäntöjen käyttöön ottamisessa. Systeemin voidaan ajatella lukkiuttavan ja siten estävän kestävien käytäntöjen käyttöön ottamisen, varsinkin jos rajoitteet ovat linkittyneet sosio-kulttuurisiin rakenteisiin, kuten muotiin (Muylaert & Maréchal, 2022, 342).

Maisterintutkielman menetelmällisenä työkaluna toimii aihemallinnus.

Aihemallinnus on luonnollisen kielen prosessointiin ja koneoppimiseen perustuva todennäköisyyspohjainen menetelmä, jonka avulla voidaan tarkastella laajaa aineistoa ja nähdä mistä aiheista teksteissä keskustellaan. Koska aihemallinnus on menetelmänä yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa melko uusi, sen käyttö tässä tutkielmassa on samalla myös eksploraatiivista ja tarkoituksena on saada kuvaa siitä, miten hyvin aihemallinnus sopii someaineiston analysointiin. Samalla kysymys menetelmän soveltuvuudesta muodostaa yhden osan tutkielman ensimmäisestä tutkimuskysymyksestä. Maisterintutkielmassa vastataan kysymyksiin: 1. Mistä aiheista sosiaalisen median alustoilla keskustellaan vastuullisiin vaatteisiin liittyen ja onko aihemallinnus hyödyllinen työkalu someaineiston sisällön lajitteluun? ja 2. Onko keskusteluissa nähtävissä muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia?

2 Vastuullisuuden ja muodin tutkimus

Tässä luvussa kuvaan tutkielman tarkemman teoreettisen viitekehyksen, joka liittyy vastuullisen muodin ongelmiin ja muodin moniulotteisiin osatekijöihin vastuullisuuden ja muodin tutkimuksen osalta. Ensin kerron miten sosiologiassa on tutkittu kestävyttä ja muotia ja kerron mitä kestäväällä muodilla ja pikamuodilla tarkoitetaan. Lopuksi kerron miten sosiaalinen media ja massamedia vaikuttavat vastuulliseen vaatetukseen. Luvussa 3 kerron tarkemmin aineiston analyysia varten kehitellystä teoreettisesta tulkintakehikosta sekä siihen liittyvistä riittävyyden käytännöistä ja monitasoisista muotiin liittyvistä tekijöistä.

2.1 Ympäristö- ja kulutussosiologia ja kestävän kulutuksen käytännöt

Tutkielman teoriatausta linkittyy ympäristösosiologian, kulutussosiologian sekä muodin systeemien tutkimukseen, joissa tähdätään muutokseen kohti kestäväää kulutusta ja kiertotaloutta. Lorek ja Vergragt (2015, 19) määrittelevät kestävän kulutuksen tarkoittavan tavaroiden ja palveluiden käyttöä siinä mittakaavassa, että ne vastaavat ihmisen perustarpeisiin ja parantavat elämänlaatua samalla kun luonnon resurssien ja myrkyllisten aineiden määrä minimoidaan tulevien sukupolvien tarpeiden turvaamiseksi. Kestäväällä kulutuksella voidaan tarkoittaa myös esimerkiksi kulutuskulttuurin muutosta kohti kestävämpiä arvoja, jossa kestäväää elämäntyyliä arvostetaan. Tällä hetkellä kulutuksen tavat kehittyneissä maissa ovat kestävämmällä tasolla, ja kulutus tulee yhä kasvamaan kehittyvien maiden saavuttaessa saman elintason länsimaiden kanssa. (Mts., 19.)

Tällä hetkellä kestäväään elämäntyyliin siirtymisen esteenä on monia tekijöitä. Kulutus on osa isoa systeemiä, joka kattaa sijoitukset, tuotannon, kaupan, kulutus- ja jätepolitiikan ja siihen liittyy materiaalisia, ekonomisia, kulttuurisia, institutionaalisia ja vallankäyttöön liittyviä аспекteja. Siksi myös kestävien kulutuskäytäntöjen tutkiminen on monipuolinen tieteenala, eikä tutkijoilla ole yhtä näkemystä siitä, mitä kestävään kulutuksen tutkimusala kattaa. Kestäväää kuluttamista onkin lähestytty monesta eri näkökulmasta ja sen piirissä on tutkittu muun muassa kulutuksen käytäntöjä, kulutuskulttuurista elämäntapaa sekä tehty dynaamisia analyyseja muutoksesta tutkimalla sosio-tekniisiä muutoksia, ruohonjuuritason innovaatioita ja sosiaalista liikehdintää. (Lorek & Vergragt, 2015, 20.)

Sosiologiassa vastuullisuutta ja kulutuksen ympäristövaikutuksia on alettu tarkastelemaan 1970-luvulta alkaen. Tällöin sosiologian kentälle muodostui ympäristösosiologia, jonka avulla kulutuksen suhdetta luontoon on tarkasteltu useista eri näkökulmista. Ympäristösosiologian fokus on tutkia sosiaalisia systeemejä, sekä sitä miten ne on organisoitu ja muuttuvat suhteessa luonnolliseen maailmaan. Toisaalta siinä tutkitaan myös sitä, miten luonnollisen maailman reaktiot pakottavat sosiaalisia systeemejä vuorostaan muuttumaan. (Islam, 2018, 1.) 2000-luvun alussa käytäntöteoriat tulivat suosituiksi tavoiksi tarkastella kestävästä kulutuksesta. Huomio kiinnittyi myös globalisaation aiheuttamiin tuotannon ja kulutuksen haasteisiin ja kuluttajien rajallisiin vaikutusmahdollisuuksiin kulutuskulttuurin kentällä. (Warde, 2015, 123.) Nykyiset käytäntöteoriat yhdistelevät eri teoriaperinteitä, joiden lähijuuret ovat Anthony Giddensin ja Pierre Bourdieun ajatuksissa. Teoriat vaihtelevat sen mukaan, mistä sosiaalisen käytännön ajatellaan muodostuvan. (Cohen, Huddart Kennedy & Krogman, 2015, 7.) Sosiaalisten käytäntöjen teoriat keskittyvät pääasiassa mikrososiologisten, jokapäiväisten rutiinien toteuttamiseen, joten ne ovat osittain puutteellisia suhteessa kulutuksen ja tuotannon tarkasteluun. Siksi lähiaikoina käytäntöteorioita ja sosioteknisten muutosten näkökulmia on pyritty yhdistämään. Yksi esimerkki sosioteknisten siirtymien teorioista on monitasoisen muutoksen malli MLP. MLP ottaa huomioon vakaan institutionaalistuneen järjestelmän, sekä siinä ilmenevän vuorovaikutuksen ja valtasuhteet muuttuvassa ajassa. (Welch & Warde, 2015, 84–85, 95–96.)

2.2 Kestävän muodin tutkimus

Kestävällä muodilla ei ole vielä vakiintuneita käsitteitä, mutta yleensä sillä tarkoitetaan muodin tuotantoa ja suunnittelun tapaa, jossa otetaan huomioon ympäristöystävällisyys ja eettiset näkökulmat (Farley Gordon & Hill, 2015, XV-XVI). Kestävyttä ja vastuullisuutta käytetään usein tutkimuskirjallisuudessa ja yleisessä puheessa toistensa synonyymeinä. Kestävydestä puhuttaessa viitataan yleensä luonnonresurssien rajallisuuteen. Vastuullisuudesta puhuttaessa siihen voidaan liittää sekä kestävyteen liittyviä ekologisia tekijöitä että tuotantoprosessin eri vaiheiden eettisyyteen liittyviä tekijöitä. Niitä ovat esimerkiksi inhimilliset työolosuhteet, kohtuullinen palkka vaateteollisuuden työntekijöille sekä eläinten oikeudet. Englanninkielinen sana sustainable, kääntyy vaatteen kohdalla suomeksi

paremmin sanaksi vastuullinen, kuin kestävä, koska 'kestävä vaate' saa yksinkertaisen merkityksen vaatteen kestävydestä ja sen fyysisistä ominaisuuksista.

Kestävän muodin (Farley Gordon & Hill, 2015, XVI) kohdalla kestävyys sekoitetaan usein käsitteiden "eko", vihreä ja luomu kanssa ja siksi kestävä muodin käsite on edelleen tulkinnallinen ja aiheuttaa erimielisyyksiä myös aiheen parissa työskentelevien keskuudessa. Monet muodin tutkijat ovat sitä mieltä, että kestävä muodin käsite on paradoksi, koska muotiin liitetään esimerkiksi tyylin tahallinen vanhentaminen, jossa vanha korvataan nopealla syklillä uuteen, kun taas kestävyden huomioiminen vaatisi syklin hidastamista ja tyylin pysyvyyttä. (Mts., XVI.) Kestävä muoti voidaankin mieltää pikamuodin vastakohtaksi ja siitä voidaan käyttää esimerkiksi nimitystä hidas muoti. Hitaassa muodissa tuotantoprosessin etusijalla ei ole vaatteiden tuottamisen nopeus materiaalien ja työntekijöiden olosuhteiden kustannuksella, vaan siinä kiinnitetään huomiota tuotantoprosessin läpinäkyvyyteen, materiaalien laatuun sekä vaatteen pitkäikäisyyden arvostamiseen nopean korvattavuuden sijaan. (Clark, 2015, 427.) Kestävän muodin tutkimuksen parissa kestävällä muodilla voidaan tarkoittaa myös tuotannon ja suunnittelun tapaa, jossa vaate suunnitellaan kierrätettäväksi. Kierrätetyn vaatteen käyttäminen on yksi kestävimmistä vaatetuksen tavoista. (Shrivastava, Jain, Kamble & Belhadi, 2021, 1.)

Vaatteiden kestävyden parantamiseksi on yritetty tehdä toimenpiteitä viime vuosina päättäjätasolla asti. Tämän vuoden heinäkuussa Euroopan komissio teki lakiehdotuksen jätedirektiivin sääntöjen uudelleenarvioimiseksi. Kyseessä on osa EU:n strategiaa kestävästä ja kierrätettävistä tekstiileistä. Sääntöjen tavoitteena on laajentaa yritysten tuotantovastuuta siten, että yritykset huolehtisivat jatkossa koko vaatteen elinkaaresta keräämisestä lajitteluun, uusiokäyttöön ja kierrättämiseen saakka. (European Commission, 2023.) Kestävä muoti ja sen tutkimus on siis kehittymässä, mutta sen tavoittamiseksi huomiota on kiinnitettävä moniin tekijöihin.

Seuraavassa alaluvussa kerron tarkemmin, miten muotia on selitetty sosiologiassa. Sen avulla saadaan kuva siitä, minkälaiset kulttuuriset ja identiteettiin liittyvät tekijät voidaan nähdä vastuullisen muodin esteenä ja miten vastuullinen ja hidas muoti voidaan nähdä paradoksina, koska siihen liittyy uudistumisen halu ja muodin syklisyys. Toisessa alaluvussa kerron tämän päivän muotiin liitetystä ongelmasta pikamuodista, joka saa aineiston analyysissä suuren merkityksen.

2.2.1 Muodin tutkimuksen linjoja sosiologiassa

Sosiologian klassikoiden ajatuksia tutkimalla voidaan saada ajatus siitä, minkälaisia rakenteellisia ja historiallisia ajatuspolkuja ihmisillä voi edelleen olla liittyen muodin kulutukseen. Sosiologiassa onkin suhteellisen pitkä perinne muodin tutkimiselle ja jo 1800–1900-luvun sosiologit ja taloustieteilijät ovat olleet kiinnostuneita sen tutkimisesta. Riukulehdon (2022, 5–9) mukaan yhtenä sosiologian muodin tutkimuksen klassikoista voidaan pitää Thorstein Vebleniä, jonka käsitteistä etenkin kerskakulutus on monelle tuttu. Veblen tutki yläluokan näkyvää kuluttamista ja alemman luokan pyrkimystä jäljitellä sitä. Veblen määritteli kerskakulutuksen sosiaalisesti ilmiöksi, jossa kulutus on aina näkyvää ja huomiota herättävää sekä kilpailunhaluista. Kerskakulutus vakiintui suomalaiseen keskusteluun 1960-luvun ekokeskustelussa, jossa siihen liitettiin paheksuva sävy, koska luonnonvarojen tuhlaamista pidettiin arveluttavana ja rumana. Nykyään Veblen voidaan ajatella muodin jäljittelyteoreetikkona, jonka mukaan kulutustottumukset leviävät jäljittelyn avulla yhteiskunnan ylimmistä kerroksista alaspäin. Veblenin perinnettä kulutustutkimuksessa sosiologian parissa on jatkanut muun muassa Pierre Bourdieu. (Mts., 5–9.)

Muita sosiologian muotiteorian klassikoita voidaan ajatella olevan Simmel ja Weber ja jossain määrin myös Zygmunt Bauman. Baumanin (2001, 140–152) mielestä nykyistä niin kutsuttua postmodernia globalisoituvaa aikakautta kuvaa yksilöllisyys, vaihtuvat arvot, kuluttajien valinnan vapaus ja muuttuvat elämäntyyli. Bauman onkin kuvannut nykyistä yhteiskuntaa käsitteellä liquid society, jonka mukaan yhteisöt ovat jatkuvassa liikkeessä. Liikkuvuus ja epävarmuus ovat jatkuvasti läsnä ja se aiheuttaa jatkuvaa itsekritiikkiä. Tämä vaikuttaa myös identiteetin jatkuvaan muokausprosessiin. Siksi kuluttajista on tullut epävarmoja ja kuluttajan on jatkuvasti arvioitava omia ostopäätöksiään sen mukaisesti, onko se sosiaalisesti hyväksyttävää. (Mts., 140–152.)

Sosiologian klassikko Georg Simmel ajatteli muodin olevan ihmisille tärkeä väline itsensä esiintuomisessa. Simmelin mukaan ihmiset hakevat muodilla hyväksyntää ja sosiaalista statusta. (Simmel, 1986.) Sosiologi Pierre Bourdieu, jota voidaan Veblenin tapaan pitää jäljittelyteoreetikkona, piti kuluttamista erottautumisen välineenä, jossa jokainen sosiaaliluokka kulutti omalla tavallaan, ilmaisten siten omaan sosiaaliseen

luokkaansa kuuluvaa elämäntyyliä ja toteuttaen elämänpolkuja, jotka edelleen vahvistavat omaa habitusta ja tuovat esiin yksilön esteettisen maun (Bourdieu, 1984, 260). Bourdieun mukaan yksilön maku ja henkilöhistoria tulee esiin myös käytännöissä (esim. Cohen ym., 2015), joista kerron myöhemmin tutkielmassa.

Nykyäänkin kulutuksen teorioissa voidaan nähdä joissain määrin sosiologian klassikoiden ajatuksia ja kuluttamisen taustalla voi näkyä samoja kaavoja, joita sosiologit ovat viime vuosisadoilla hahmotelleet. Esimerkiksi Niinimäen (2011, 33, 36) mukaan kulutuksen ajatellaan usein liittyvän identiteetin muodostamiseen, erottautumisen haluun, sekä symbolisten tarkoitusten välittämiseen. Kulutuksen voidaan myös ajatella tyydyttävän ihmisten hedonistisia tarpeita ja tuottavan ihmisille nautintoa ja mielihyvää. Nykyään ihmiset voivatkin toteuttaa jatkuvalla kuluttamisella omia haluja ja tahtojaan. Lisäksi tätä aikakautta luonnehtii jatkuva muutos, valinnanvaihtoehtoedot ja yksilöiden vapaus rakentaa itse oma identiteettinsä. (Mts., 33, 36.) Identiteetin muodostaminen, erottautumisen halu ja symbolisten tarkoitusten välittäminen viittaa samankaltaisiin tekijöihin, joista sosiologit ovat keskustelleet jo 1800-luvulla.

Koska kulutus ja siihen liittyvä luonnonresurssien tuhlaus aiheuttaa maailmanlaajuisia ongelmia, tällä hetkellä sosiologiassa ollaan kiinnostuneita kestävän muodin tutkimuksesta ja pyritään määrittelemään sille käsitteitä (mm. Buschel, Hebinck, Lavanga, & Lorbach, 2022; Orminski ym., 2021; Muylaert & Maréchal, 2022). Muoti voidaankin ajatella laajana globaalina systeeminä, jossa on tällä hetkellä havaittavissa suuri kestävyteen liittyvä kriisi. Yksi syy kriisiin on muotiteollisuus, jonka aiheuttamiin ongelmiin yksityiset, julkiset ja kansalliset toimijat ovat pyrkineet löytämään ratkaisuja. (Buschel ym., 2022, 232.) Koska muotiin liitetään erottautumisen halu, identiteetin rakentaminen ja halu muutokselle, on muodin kulutuksesta seurannut historiallisesti esimerkiksi oman yhteiskunnallisen aseman osoittaminen muotia seuraamalla ja vaatteita uusimalla. Viime vuosisadalla esimerkiksi kierrätettyjen vaatteiden ostaminen oli merkki alemmasta yhteiskunnallisesta asemasta ja uudet vaatteet puolestaan osoittivat yläluokkaisuutta. (Farley Gordon & Hill, 2015, 2.) Samojen kaavojen voidaan ajatella edelleen vaikuttavan esimerkiksi vaatteiden uusimisen haluun, josta muodin kaupallisen puolen parissa työskentelevät hyötyvät tuottamalla uusia tyylejä markkinoille yhä nopeammin.

2.2.2 Pikamuoti

Noin parin vuosikymmenen ajan merkittävä ongelma muotiteollisuudessa on ollut pikamuoti. Pikamuodilla tarkoitetaan vaatteita, jotka tehdään mahdollisimman nopeasti ja halvalla ja joiden tuotantoon ja suunnitteluun liittyy monimutkaisia ongelmia ja puutteita. Pikamuoti perustuu nopeaan vaihtuvuuteen ja pikamuotiliikkeet vaihtavat myytäviä vaatteita kuukausittain, tai jopa viikoittain. Pakenevan luonteensa vuoksi kuluttajat ostavat vaatteita usein ja impulsiivisesti. Koska vaatteiden tuotantoprosessi suunnittelusta myyntiin saakka on hyvin nopea, ja vaatteet ovat halpoja, ne menettävät niiden laatu- ja käsityöarvonsa, eivätkä ihmiset välttämättä siksi kiinnitä huomiota tuotteen laatuun ja materiaalin, vaan pitävät vaatetta kertakäyttöisenä ja korvaavat sen uuteen hyvin harvan käyttökerran jälkeen tai käyttämättä sitä ollenkaan. Huonon laadun vuoksi pikamuoti ei myöskään sovi uudelleenkierrätettäväksi, vaan päätyy kaatopaikoille. Lisäksi vaateteollisuuden työntekijät työskentelevät huonoissa ja jopa vaarallisissa työoloissa. (Farley Gordon & Hill, 2015, 58.)

Pikamuotiliikkeet rantautuivat Suomeen pääosin 1980- ja 90-luvuilla (Hahtola, 22.5.2012), kun Suomen markkinapolitiikkaa yhdenmukaistettiin Euroopan Unioniin liittymisen myötä. Kansalliskirjaston lehtiarkistoon tekemäni sanomalehtihaun perusteella ensimmäisen kerran suomalaisissa lehdissä sana pikamuoti on ilmestynyt vuonna 2007. Varsinaisesti suomalaisissa sanomalehdissä pikamuodista on alettu kirjoittamaan kasvavassa määrin vuonna 2013. Ajankohtaan vaikuttaa todennäköisesti se, että usealle länsimaalaiselle vaateyritykselle vaatteita tuottavassa Bangladeshissa sijaitsevassa Rana Plazan tehtaassa tapahtui yli tuhannen ihmisen kuoleman vaatinut onnettomuus, kun tehdas romahti huhtikuussa 2013. Onnettomuus herätti kritiikkiä tekstiilituotannon turvallisuutta kohtaan (Raita-Aho, 24.4. 2023) ja kirjoittelu tekstiilituotannon ja muodin ongelmista onkin kasvanut kyseisen vuoden jälkeen merkittävästi.

Pikamuoti aiheuttaa ympäristölle ja ihmisille kasvavia haittoja, koska vaatteita tehdään nopealla vauhdilla ja huonoista materiaaleista, jotka eivät kestä kulutusta. On arvioitu, että vaatteiden elinkaari on lyhentynyt 50 % vuodesta 1992 vuoteen 2002. (Niinimäki & Hassi, 2011, 1878.) Myös maailmanlaajuinen tekstiilikuitujen tuotanto on senkin jälkeen lähes kaksinkertaistunut 58 miljoonasta tonnista vuonna

2000 109 miljoonaa tonniin vuonna 2020. Sen ennustetaan kasvavan vielä 145 miljoonaa tonniin vuoteen 2030 mennessä. (Euroopan parlamentti, 2023.) Vaatteista jopa 73 % päätyy poltettavaksi tai jätelavoille kierrättämisen sijaan, koska vaatteita ei tehdä kestäväksi (Harva tietää halpavaatteen todellisen hinnan: Pikamuoti saastuttaa enemmän kuin lento- ja laivaliikenne, koska vaatteita ei tehdä kestäväksi, 12.8. 2018). Monet kuluttajat kuitenkin omistavat vaatteita, joita he haluaisivat säilyttää pitkään ja toivoisivat niiden kestäväksi (Woodward, 2015, 136). Huolimatta siitä, että yhä useammat tuomitsevat pikamuodin, sen markkinat jatkavat edelleen kasvuaan nopealla tahdilla. On arvioitu, että pikamuodin tuotot kasvavat jopa 19 % vuodesta 2020 vuoteen 2025 mennessä. (Gowan, 23.3. 2023.)

2.3 Sosiaalinen media ja vastuullinen muoti

Internetympäristöt vaikuttavat yhä kasvavassa määrin kestäväksi kuluttamiseen, kun ihmiset altistuvat päivittäin mainoksille ja sosiaalisen median sisällölle. Mediasisältö voi joko ruokkia kuluttamista tai edesauttaa riittävyteen liittyviä käytäntöjä, riippuen siitä minkälaisista sisällöistä internetissä kohdataan. Toistaiseksi sosiaalisessa mediassa on ollut enemmän sisältöä, joka provosoi internetinkäyttäjää kuluttamaan enemmän. Esimerkiksi kavereiden sosiaaliseen mediaan postaamat sisällöt, mainokset ja muotiblogit herättävät somen käyttäjissä moninaisia tunteita, kuten kateutta, ja voi siten kannustaa kuluttamiseen. (Frick ym., 2021, 288–290.) Vastuullisen muodin käsitteet sosiaalisessa mediassa ovat puolestaan vielä hajanaisia, vastuullisen muodin diskurssi on vielä suhteellisen pieni ja harvempi ihmisjoukko ottaa osaa keskusteluun vastuullisesta muodista. Yksi syy tähän voi olla vastuulliseen muotiin liittyvän käsitteistön puute. (Orminski ym., 2021, 129.) Jotta vastuullisesta muodin diskurssista tulisi näkyvämpi keskustelunaihe sosiaalisessa mediassa, sen tulisi saada lisää huomiota ja sitä pitäisi pystyä käsitteellistämään paremmin. Orminskin ym. (2021, 117–119) mukaan sosiaalisessa mediassa vaikuttavimmat sisällöt luodaan ulkonäön ja tyylien avulla, jotka normaalisti vaikuttavat kulutustason kasvuun. Siksi vastuullisen muodin on vaikea lyödä läpi suosittuna aiheena, koska siinä pyritään vaihtoehtoisiin kulutustyyliin ja kulutuksen vähentämiseen. Yksi tapa lisätä ihmisten tietoisuutta, olisi vastuullisiin vaatteisiin liittyvän keskustelun lisääminen. Medioiden uutisointi vaikuttaa toisiinsa siten, että kun uutisissa käsitellään jotain aihetta, aiheuttaa se kirjoittelua sosiaalisessa mediassa ja toisin päin. Kuitenkin massamediassa esitetyt aiheet liittyen

vastuullisuuteen voivat olla ristiriitaisia ja aiheuttaa hämmennystä ja epäilyä. Koska massamediassa uutisoidaan vastuullisuudesta vähän, sen vaikutus kuluttajien käyttäytymiseen vaikuttaa hitaasti. Siksi muulla kommunikaatiolla, kuten sosiaalisella medialla, on merkittävä rooli vastuullisen muodin käyttöönotossa. (Mts., 117–119.)

Sosiaalisen median rooli lähivuosina on noussut merkittäväksi kommunikoinnin väyläksi uutismedian rinnalle. Myös kommunikoinnin tavat ovat sekoittuneet siten, että julkiseen diskurssiin on helpompi ottaa osaa. (Orminski, 2021, 117–119.)

Neubaum ja Krämer (2017) loivat hiljattain termin vuorovaikutteinen massamedia (Mass Interpersonal Communication). Se voidaan ymmärtää sosiaalisen median, uutismedian ja keskinäisen kommunikaation yhdistelmänä, joka vaikuttaa ihmisiin muuttamalla heidän asenteitansa ja käyttäytymistä. (Mts) Kun ihmiset käyttävät päivittäin tietokoneita ja puhelimiaan, informaation hankkiminen niiden välityksellä rutinoituu. Kun uutismedia on siirtynyt digitaaliseksi, ihmiset altistuvat myös sosiaalisen median sisällölle ja käyttäjän voi olla haastavaa erottaa toisistaan uutiset, mainokset ja mielipiteet. Vuorovaikutteisuuden vuoksi esimerkiksi sosiaalisen median mielipidejohtajilla Twitterissä (nykyinen X) on merkittävä vaikutus muodin kuluttajiin. He myös pystyvät vaikuttamaan muotibrändeihin kommunikoimalla heidän kanssaan suoraan somealustoilla esimerkiksi tuotteiden laadusta. Tämä voi osaltaan voimaannuttaa sosiaalisen median käyttäjiä, koska he voivat vaikuttaa siihen, miten muotibrändit ottavat vastuun toimistaan, mikä edesauttaa vastuullista muotia. (Orminski ym., 2021, 119–121.)

Tämän maisterintutkielman tutkimuksen kohteena voidaan pitää vuorovaikutteista sosiaalista mediaa ja siellä esitettyjä kommentteja. Niiden avulla saadaan kuva siitä, miten ihmiset keskustelevat vastuulliseen muotiin ja pikamuotiin liittyvistä tekijöistä. Sosiaalisen median tutkiminen on tärkeää, sillä sen avulla voidaan myös hahmottaa sitä, minkälaisille ajatuksille ihmiset altistuvat somessa. Tutkimani sosiaalisen median alustat voidaan mieltää vuorovaikutteiseksi, koska ne sisältävät kommentteja useilta sosiaalisen median alustoilta, jotka linkittyvät osittain uutisiin, osittain mielipidevaikuttajiin, mutta myös tavallisiin kansalaisiin. Tutkielman aineiston kuvauksen yhteydessä olen kuvannut tarkemmin, mistä aineisto koostuu.

3 Tutkielman tulkintakehikko

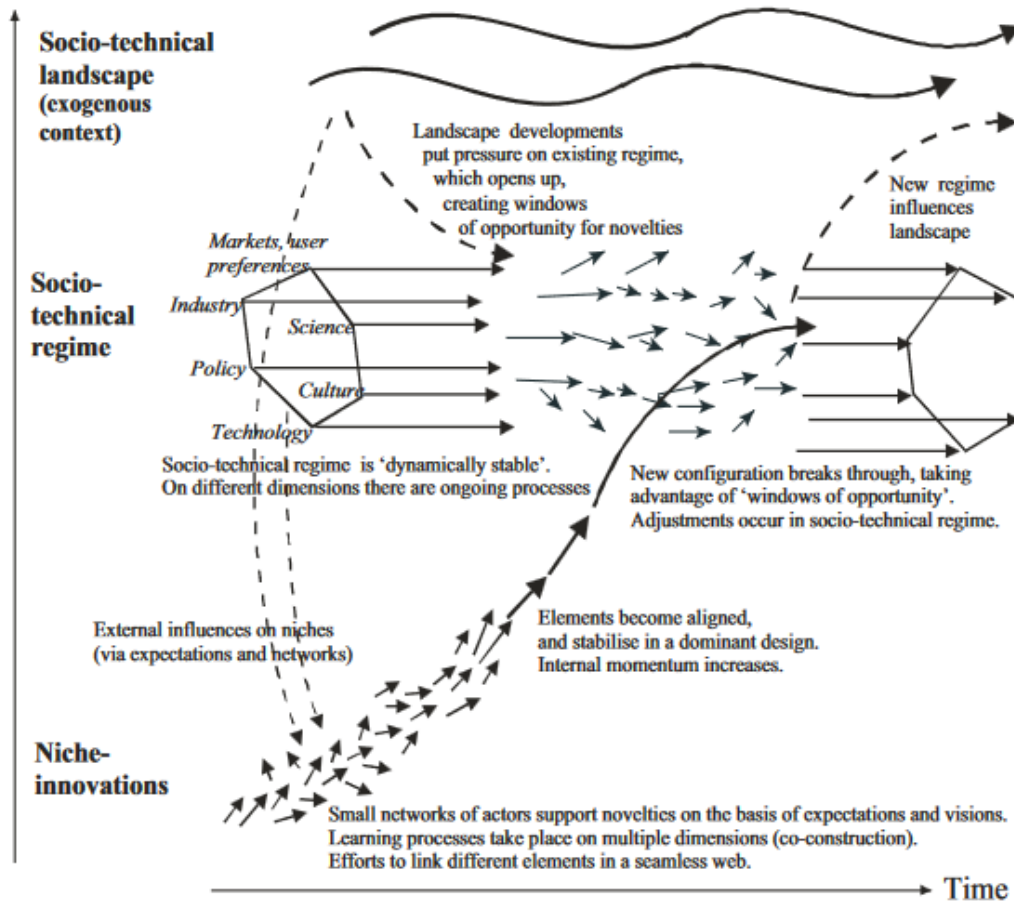
Tässä osiossa kerron vastuullisen muodin esteenä olevista rakenteellisista tekijöistä ja esittelen tutkielmani teoriasynteessin, joka luo raamit aineistosta tehtyjen aihemallinnuksen tulosten tarkasteluun. Teoriasynteesi yhdistää riittävyyteen liittyvät vaatetusikäntännöt monitasoisen muutoksen malliin. Tulkintakehikko kuvaa vastuulliseen vaatetukseen liittyviä ongelmia systeemisen tarkastelutavan avulla, yhdistäen monitasoisen muutoksen mallin (MLP) ja sosiaalisten käytäntöjen teorian (SPT) yhdeksi tulkintakehikoksi MLP-SPT:ksi. Niiden avulla voidaan tarkastella, mistä aiheista somealustoilla puhutaan ja löytyykö keskusteluista monitasoisia näkökulmia liittyen muodin systeemiin ja riittävyyden käytäntöihin.

3.1 Monitasoisen muutoksen malli

Monitasoisen muutoksen malli (MLP) on Frank W Geelsin (2002, 1272) kehittämä käsitteellinen malli, joka kuvaa sosioteknistä muutosta innovaatioiden ja systeemien näkökulmasta. Mallissa yhteiskunta on kuvattu kolmen tason avulla, jotka vuorovaikuttavat toisiinsa ja tietyissä olosuhteissa saavat aikaan muutoksen sen sosioteknisessä rakenteessa. Nämä kolme tasoa ovat niche-taso, sosiotekninen järjestelmä (regime) sekä ulkoinen toimintaympäristö (landscape). (Mts, 1272.) Mallin perusidea on kuvattu kuviossa 1.

Monitasoisen muutoksen mallin avulla voidaan tarkastella, kuinka muutos syntyy niche-tason toimijoiden, yhteiskunnallisten rakenteiden ja ulkoisen toimintaympäristön vuorovaikutuksesta. Ylimmällä tasolla mallissa oleva ulkoinen toimintaympäristö muodostuu laajoista yhteiskunnallisista kehityskuluista, kuten ilmastonmuutoksesta ja väestörakenteen muutoksesta. Ulkoinen toimintaympäristö tuo järjestelmään muutosvoimaa ja jos järjestelmätaso ei ole yhteensopiva toimintaympäristön kanssa, niin muutospaineet luovat muutokselle mahdollisuuksien ikkunan avautumisen, joka saattaa johtaa järjestelmän eri sektorien asteittaisille muutoksille. Nämä muutokset tapahtuvat radikaalien yksittäisten toimijoiden tai yritysten aikaansaamien, niche-tason innovaatioiden avulla. (Nieminen & Kivisaari, 2012, 420.) Niche-tason innovaatiot ovat esimerkiksi kokeilulaboratorioita tai muita projekteja ja pieniä markkinatason nichejä, joiden toteuttajat ovat valmiita tukemaan ilmaantuvia uusia innovaatioita (Geels, 2011, 27).

Increasing structuration
of activities in local practices

Kuvio 1. Monitasoisien muutoksen malli. Geels (2004, 38).

MLP-mallin keskitasolla oleva järjestelmä sisältää valtavirtaisen sosioteknisen yhteiskuntarakenteen, jota on vaikea horjuttaa. Siihen kuuluu vakiintuneita käytäntöjä ja niihin liittyviä sääntöjä, jotka stabiloittavat olemassa olevaa systeemiä. Järjestelmä koostuu teknologisista ja kulttuurisista osista, markkinoista, kuluttajapreferensseistä, politiikasta, tieteestä ja teollisuudesta. Järjestelmä ohjaa ihmisten elämäntyyliä, jaettuja uskomuksia, käytäntöjä, mahdollisuuksia ja kompetensseja, institutionaalista järjestäytyneisyyttä, sääntöjä sekä lakia. Järjestelmää voidaan pitää yhteiskunnan syvärakenteena, jonka määräämiä käytänteitä ihmiset toteuttavat ja uusintavat ylläpitäen näin järjestelmän muuttumattomuutta ja vakautta. Näin järjestelmän voidaan ajatella lukkiutuvan siten, että siinä tapahtuu muutoksia vain harvoin. Kun muutoksia jossain järjestelmän osassa tapahtuu, vaikuttaa se polkuriippuvaisesti myös muihin järjestelmän osiin. Monitasoisien muutoksen mallin ylimmällä tasolla oleva ulkoinen

toimintaympäristö koostuu puolestaan väestötieteellisistä trendeistä, poliittisista ideologioista, sosiaalisista arvoista sekä makroekonomisista kaavoista, jotka muuttuvat suhteellisen hitaasti (Geels, 2011, 26–28).

Muotiteollisuus voidaan nähdä monimutkaisena systeeminä, jonka eri osatekijät ulottuvat ympäri maailmaa (Buschel ym., 2022; Muylaert & Marechal, 2022). Buschelin ym. (2022) mukaan yksityiset ja julkiset yhteiskunnalliset toimijat ovat jo havainneet systeemiin liittyviä epäkohtia ja toivoneet systeemistä muutosta kohti vastuullista muotia. Muodin systeemiin kuuluu esimerkiksi kuitujen tuottaminen, vaatteiden ja kankaiden suunnittelu, tuotanto, kankaiden, vaatteiden ja materiaalien kuljetus, levittäminen, markkinointi, jälleenmyynti, vaateteollisuutta säätelevät toimintaperiaatteet sekä muodin kulutus. (Mts., 231.)

Muodin systeemin järjestelmätasoon kuuluu tuotantoon, myyntiin ja markkinointiin sekä muodin kulttuuriin vaikuttavia tekijöitä. Tällä hetkellä muodin järjestelmä perustuu lineaaritalouden malliin, jossa vaatteet tuotetaan suurimmaksi osaksi neitseellisistä raaka-aineista kierrätettyjen materiaalien sijaan. Vaatetuotanto on riippuvainen uusiutuvista luonnonvaroista sekä viljelytavoista, jotka kuluttavat paljon viljelyspinta-alaa ja jossa käytetään paljon tuholaismyrkkijä. Lisäksi kankaiden värjäyksessä käytetään myrkyllisiä kemikaaleja. Muodin markkinat perustuvat tahalliseen vanhentamiseen, jossa vaatetta ei edes suunnitella pitkäikäiseksi. Lisäksi vaatetuotanto on siirretty halvan tuotannon maihin, josta vaatteet kuljetetaan pitkän matkan päästä laivoilla markkinoiden saataville. Tekstiilituotannossa työskentelee työntekijöitä, joiden palkat ovat elintasoon nähden liian alhaiset ja työpäivät liian pitkät ja työntekijöiden työolosuhteissa on muitakin puutteita. Kaikki tämä on johtanut siihen, että vaatteiden jätevuori kasvaa ja vain 1 % poisheitettävistä tekstiileistä kierrätetään joko uudelleen käytettäväksi tai uuden tuotteen raakamateriaaliksi. (Buschel ym., 2022, 235.)

Muodin järjestelmätasoon kuuluu myös vallitseva muotikulttuuri, johon liittyy moninaisia ongelmia. Muodin kulutus perustuu esimerkiksi haluttavan elämäntyylin ja identiteetin rakentamiseen, jota on helppo muuttaa halpojen vaatteiden avulla. Ihmiset myös mieltävät vaatteet poisheitettäväksi. Tämänhetkinen muodin markkinointi ja jälleenmyynti käyttää hyödyksi tilannetta ja mainostaa vaatteita mediassa ja julkisissa tiloissa siten, että mainonta tulee kaikkien ulottuville. (Buschel ym., 2022, 236.) Jossain määrin muotikulttuurin voidaan myös ajatella kuuluvan

ulkoiseen toimintaympäristöön, koska muotiin liittyy sosiaalisia arvoja, jotka osittain linkittyvät pitkään jatkuneisiin makroekonomisiin kaavoihin ja poliittiseen ideologiaan.

Muodin systeemin niche-tasolla toimii tällä hetkellä innovaatioita liittyen uusiin teknologioihin ja kuitujen käyttöön, liiketoimintamalleihin sekä kuluttajien tietoisuuteen. Kuluttajien tietoisuus voidaan nähdä esimerkiksi vaihtoehtoisina vaatetukseen liittyvinä käytäntöinä tai osallistumisena vastuullisen vaatetuksen kampanjoihin. Ulkoiseen toimintaympäristöön kuuluu tällä hetkellä esimerkiksi väestötieteellisiä tekijöitä, ilmastonmuutokseen liittyviä paineita, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kriisejä, digitalisaatio, e-mainonta, sosiaalisen median käyttö ja koronapandemia. (Buschel ym., 2022, 236–239.)

Monitasoisen muutoksen mallin näkökulmasta, muodin järjestelmän voidaan ajatella olevan tällä hetkellä lukkiutunut vallitsevaan järjestelmään ja muutoksen tarve vastuullisuuteen on huomattu tutkijoiden, aktivistien, teollisuuden ja yhteiskunnallisten päättäjien keskuudessa. Jos jotain muutosta vastuullisuuden saralla on tapahtunut, se on tapahtunut hyvin hitaasti. Ongelmiin on pyritty vastaamaan esimerkiksi kiertotalouden avulla, joka voidaan ajatella lineaaritalouden vastakohtana. Siinä pyritään puuttumaan esimerkiksi tuotteiden pitkäikäisyyteen ja korjattavuuteen liittyviin puutteisiin (Ympäristöministeriö, [n. 2023]). Muutoksen hitauden muotiteollisuuden kohdalla voidaan Buschelin ym. (2022, 231–232) mukaan arvioida johtuvan muotiteollisuuden pirstaloituneisuudesta ja monimutkaisuudesta, johon kuuluu jälleenmyyjien verkostoja, tuhansia brändejä, miljoonia työntekijöitä ja miljardeja käyttäjiä (mts, 231–232).

3.2 Riittävyysorientoituneet käytännöt ja vastuulliset vaatevalinnat

Käytäntöteoriat muodostuivat 2000-luvun vaihteessa tavaksi tarkastella ihmisten jokapäiväistä toimintaa rutiininomaisen käyttäytymisen kautta. Tutkijat ovat olleet kiinnostuneita käytännöistä jo pitkään ja niillä on pyritty vastaamaan esimerkiksi kritiikkiin koskien rationaalisen valinnan teoriaa, jossa oletetaan ihmisen tekevän jatkuvasti tietoisia päätöksiä toiminnassaan. Käytäntöteoriat perustuvat pääosin Pierre Bordieun ja Anthony Giddensin ajatuksiin, joista Bordieu esitteli käytäntöihin liittyviä käsitteitä jo 1970-luvulla. (Shove, Panzar & Watson, 2012, 3–7.)

Käytännöt voidaan ymmärtää ajallisesti ja paikallisesti toteutettuina sanomisina ja tekemisinä, rutiininomaisina käytäntöinä, joihin liittyy monia ulottuvuuksia (Shove ym., 2012, 7). Jotkin sosiaalisten käytäntöjen teoriat (SPT) olettavat MLP:n tapaan, että institutionalisoituneilla ja kulttuurisilla rakenteilla on merkittävä osuus sosiaalisen toiminnan muotoutumisessa. Nämä sosiaaliset toiminnat voidaan ymmärtää käytäntöinä. Sosiaalisten käytäntöjen teorian avulla voidaan tarkastella kuinka ihmiset tekevät kollektiivisesti päätöksiä, jotka edesauttavat yhteistä hyvää. Sen avulla voidaan myös tarkastella käytäntöjen muuttumista kestävämmiksi, koska se ottaa huomioon käytäntöjen muutokseen liittyvät haasteet, johon liittyy uuden tiedon omaksuminen, kulttuuristen normien pyörtäminen sekä vallan rakenteiden uudelleenjärjestely. (Cohen ym., 2015, 4–5.) Käytäntöteorian avulla voidaan myös ymmärtää muutoksia kulutuskäyttäytymisessä, koska käytös muuttuu käytäntöjen kehittymisen myötä (Warde, 2005, 140).

Reckwitz (2002, 249) ajatteli käytäntöjen koostuvan esimerkiksi käyttäytymisen kaavoista ja ruumiillisten sekä mentaalisten aktiviteettien, ”asioiden” tai tavaroiden käytön, taustatiedon, ymmärryksen, tietotaidon, emootioiden ja motivaatioiden keskinäisistä riippuvuuksista (emt, 249). Shove ym. (2012, 22–24) ovat yksinkertaistaneet tätä käytäntöjen elementtien ideaa muodostamalla käytäntöjä kuvaavan skeeman, joka perustuu kolmeen elementtiin: materiaaleihin, kompetensseihin ja merkitykseen. Materiaaleihin sisältyy käytännön kohteena olevat objektit, infrastruktuuri, työkalut ja ruumis. Kompetensseilla tarkoitetaan ihmisten käytännön ymmärrystä, taitoja, tietoa sekä jaettua ymmärrystä siitä mikä on sopiva tapa toteuttaa käytäntö. Merkityksellä viitataan niihin merkityksiin, jotka liitetään käytäntöön. Se voi koostua esimerkiksi tunteista ja motivaatioista sekä uskomuksista ja mielialoista. (Mts, 22–24.) Joissakin tapauksissa myös säännöt on otettu mukaan käytäntöjä luokitteleviksi elementiksi. Sääntöjä voi olla esimerkiksi lait tai ohjeet. (esim. Kropfeld, 2023).

Käytäntöjä voidaan tutkia myös riittävyyden elämäntyylin näkökulmasta. Riittävyys on kasvava tutkimusala yhteiskuntatieteissä. Riittävyysorientoituneet käytännöt voidaan nähdä elämäntyylin muutoksina, jotka kuvaavat asenteiden, arvojen ja kompetenssien muutoksia kestävämpään suuntaan (Kropfeld, 2023, 371–374). Riittävyysorientoitunut kuluttaminen tarkoittaa vapaaehtoista palveluiden ja

tuotteiden ostamisen rajoittamista. Siihen liittyy esimerkiksi kierrätystuotteiden suosiminen, korjaaminen ja jakaminen. (Frick ym., 2021, 289.)

Elämäntyyli voidaan ymmärtää käytäntöjen yhdistelmänä, johon kuuluu ravitseminen, liikkuminen ja vapaa-ajan toiminta. Elämäntyyllillä tarkoitetaan tapaa elää, viettää aikaa ja olla vuorovaikutuksessa toistemme kanssa. Elämäntyyli osoittaa myös sen missä me asumme, käymme kaupassa ja miten me kulutamme. Riittävyden elämäntyyli voidaan yhdistää post-growth-, degrowth- tai stady-state talouden piiriin. Näissä pyritään esimerkiksi vähentämään kokonaistuotantoa ja irtaantumaan kasvun malliin perustuvasta talousjärjestelmästä. (Kropfeld, 2023, 371–374.)

Riittävyden elämäntyyliä (Lifestyle of enough) ja vaatetuskäytäntöjä selvittäneessä tutkimuksessa (Kropfeld, 2023) havaittiin, että ihmiset ovat kiinnostuneita vaatteiden pitkäikäisyydestä ja ovat valmiita tekemään ratkaisuja vaatetukseen ja kestävyteen liittyvien käytäntöjen suhteen sekä ympäristöllisistä että egoistisista – kuten taloudellisista – motivaatioista käsin. Etenkin vaatteiden korkea laatu, kestävyys ja korjattavuus sekä kyky reflektoida kriittisesti omaa kulutuskäyttäytymistä ovat tekijöitä, jotka saavat ihmiset ottamaan osaa riittävyysorientoituneisiin käytäntöihin. Tutkimuksessa oli löydetty riittävyden käytäntöjä, joita tarkasteltiin materiaalien, kompetenssien, merkitysten ja sääntöjen kautta. Käytäntöjen materiaaliset elementit liittyivät vaatteen korkeaan laatuun ja kestäviin materiaaleihin sekä puhelinapplikaatioihin, joiden avulla käyttäjät pystyivät selvittämään vaatteiden kierrätykseen, korjaukseen, vuokraukseen ja valmistamiseen liittyvää informaatiota. Myös vaatteiden tuunaus ja korjaus luokiteltiin tutkimuksessa materiaalisiin elementteihin. Kompetensseina tutkimuksessa pidettiin taitoa reflektoida kriittisesti omaa kulutuskäyttäytymistä suhteessa kulutuksen ja etenkin tekstiiliteollisuuden ympäristövaikutuksiin. Myös vaatteiden valmistamiseen, tuunaamiseen ja korjaukseen liittyvät käytännöt vaativat tietotaitoa, joka luokiteltiin kompetensseihin. Tiedon saamiseen käytettiin apuna sosiaalista mediaa, joka tarjosi käytäntöjen toteuttamisen avuksi tutoriaaleja, joissa jaettiin ideoita ja kokemuksia. Käytäntöihin liitettiin myös erilaisia merkityksiä. Yleensä riittävyden käytäntöihin liitettiin huoli ympäristöstä, yhteisön jäsenyys, rahan säästäminen sekä halu yksinkertaistaa elämää. (Kropfeld, 2023, 379–390.)

Tässä maisterintutkielmassa puhun sekä vastuullisista käytännöistä että riittävyysorientoituneista käytännöistä. Molempien huomioiminen vaatetukseen

liittyvässä keskustelussa on tärkeää, koska käytäntöihin liitetään eri merkityksiä. Vastuullisissa käytännöissä käytännön merkitys liittyy haluun toimia vastuullisesti ja korostaa vastuunottoa eettisistä valinnoista. Riittävyysorientoituneessa käytännössä käytäntöön liitetty merkitys voi olla myös egoistinen, kuten talouteen liittyvä, vaikka riittävyys liitetäänkin usein vapaaehtoiseen vähentämiseen eettiseen vastuunottoon liittyvistä syistä. Käytän tutkielmassa myös sosiaalisten tai kestävien käytäntöjen teorian englanninkielistä lyhennettä SPT (social/sustainable practice theory).

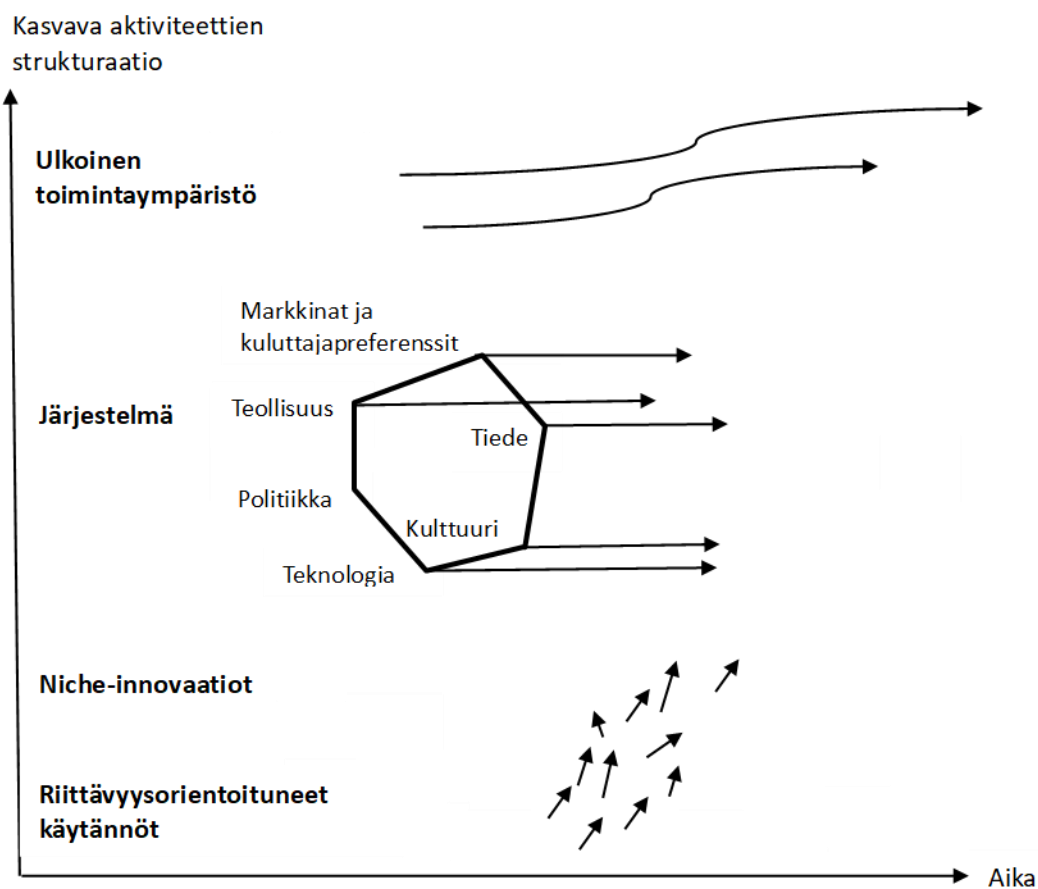
3.3 MLP-SPT synteesi tulkinnan kehikkona

Sosiaalisten käytäntöjen teoriaa voidaan kritisoida sen yksinkertaisuudesta ja kyvyttömyydestä ottaa huomioon laajempaa horisontaalista näkökulmaa (Geels, 2010, 507). Monitasoisen muutoksen mallia on puolestaan kritisoitu siitä, että se ottaa huonosti huomioon yksittäisten toimijoiden näkökulmia. Siksi kestävyyskirjallisuudessa on pyritty yhdistämään eri teorioita moniulotteisten näkökulmien aikaansaamiseksi (Welch & Warde, 2015, 96). Vaikka teorioiden ontologiat eroavat hieman toisistaan, voidaan ne silti nähdä MLP:n kehittäjän Geelsin (2010, 507) mukaan toisiinsa yhdistettävänä teorioina. Esimerkiksi käytännöt voidaan nähdä sijoitettavaksi monitasoisen muutoksen mallin niche-tasolle. (Mts., 507.)

Muylaertin ja Maréchal (2022) tutkimuksessa MLP:n ja sosiaalisten käytäntöjen teoria oli yhdistetty tutkimalla muodin systeemin lukkiutuneisuutta. Vaikka ihmiset tiedostavat tarpeen siirtyä kestävämpiin kuluttamisen tapoihin, vastuullisia vaatevalintoja toteuttaa vasta marginaalinen ihmisryhmä. Sen voitiin tutkimuksen mukaan ajatella johtuvan systeemin lukkiutuneisuudesta. Systeemin lukkiutuneisuus voidaan nähdä yhteiskunnan sosiokulttuurisiin syvärakenteisiin perustuvina syvinä lukkoina, jotka liittyvät MLP:n tasoihin, tai pinnallisina lukkoina, jotka koostuvat ihmisten toteuttamista sosiaalisista käytännöistä, jotka ilmenevät yksilötasolla. (Mts., 342–345.)

Tätä maisterintutkielmaa varten olen hahmotellut monitasoisen muutoksen mallin ja sosiaalisten käytäntöjen teorian teoriasynteesistä johdetun kehyksen, jonka avulla sosiaalisen median keskusteluista syntyviä aiheita voidaan tarkastella. Kehys on nähtävillä kuviossa 2. MLP-SPT toimii tulkintakehikkona, jonka eri tasoille aihemallinnuksen aiheet voidaan sijoittaa. Sen avulla voidaan hahmottaa

tutkimuskysymyksiin liittyviä vastauksia, eli mistä aiheista sosiaalisen median alustoilla keskustellaan vastuullisiin vaatteisiin liittyen, onko aihemallinnus hyödyllinen työkalu someaineiston sisällön lajitteluun ja onko keskusteluissa nähtävissä muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia. Kehikko on samanlainen MLP:n kehikon kanssa, mutta niche- tason alapuolelle on lisätty riittävyysorientoituneet käytännöt, jotka kuvaavat yksittäisten ihmisten käytäntöjä. Ne voidaan myös mieltää yksittäisten ihmisten toteuttamiksi niche-innovaatioiksi, jos kyse on hyvin poikkeuksellisesta kestävään vaatetukseen liittyvästä toiminnasta.

Kuvio 2. MLP-SPT-kehikko. Monitasoisen muutoksen malliin on lisätty käytännöt.

4 Aineisto ja menetelmät

Tässä luvussa kerron tarkemmin tutkielman aineistosta ja aineiston valikoitumisen perusteista. Lisäksi kerron tutkielman menetelmästä aihehallinnuksesta, joka perustuu suuren tekstiaineiston laskennalliseen luokitteluun. Avaan tarkemmin myös tutkielmassa käytettyä aihehallinnuksen sovellusta structural topic modelingia (STM) ja kerron tutkielman luotettavuudesta ja etiikasta.

4.1 Suuren datan louhintaan ja sosiaalisen mediaan käytettävät menetelmät

Viime vuosina tekstin louhinta on kasvattanut suosiotaan sosiaalitieteiden kentällä. Tekstin louhintaan kuuluu tekstin keräämiseen liittyvät menetelmät sekä luonnollisen kielen prosessointi tilastollisten mallien avulla. Luonnollisen kielen prosessoinnissa kiinnitetään huomiota sanojen käytön systemaattisiin piirteisiin ja yhdistetään ne tyypillisesti tilastollisiin malleihin. (Ignatow & Mihalcea, 2018, 3–4.)

Tekstin louhinnan menetelmiä voi soveltaa esimerkiksi media-aineistojen analyysiin. Media-aineistojen analyysi on lisääntynyt valtavasti internetin mahdollistaessa pääsyyn niin kutsuttuun ”isoon dataan”. Aikakauttamme voidaankin kutsua termillä datafikaatio, jolla tarkoitetaan sitä, että yhä enemmän sosiaalinen elämä muuttuu dataksi. (Laaksonen 2023.) Sosiaalinen media tutkimusaineistona on niin kutsuttua luonnollista dataa. Se tarkoittaa sitä, että tutkija ei voi vaikuttaa sen syntyyn omalla toiminnallaan. Aineistoa on paljon ja se on helposti saatavilla, mutta analysointi vaatii kuitenkin perustavia rajauksia ja valintoja, aineiston siivoamista ja käsittelyä sekä tutkimuseettistä harkintaa. (Laaksonen 2023b.)

Internetin tutkimisen erityispiirteinä muihin medioihin verrattuna voidaan pitää sen riippumattomuutta ajan ja paikan rajoitteista. Verkkoympäristössä tutkimuskohteena ovat kuitenkin samat sosiaalisen vuorovaikutuksen ilmiöt, kuin ennen verkkoa: teksti, kuvat, ihmisten toiminta ja vuorovaikutus. Verkko ja sosiaalinen media eivät tutkimuskohteena sijoitu minkään tieteenalan alle, vaan tutkimus on monimenetelmällistä ja monitieteistä. (Laaksonen, Matikainen & Tikka, 2013.)

4.1.1 Aihemallinnus

Aihemallinnus on todennäköisyystieteeseen ja luonnollisen kielen prosessointiin pohjautuva koneellinen tiedonlouhintamenetelmä, jota on viime vuosina alettu

hyödyntämään yhteiskuntatieteissä ja sosiologiassa. Aihemallinnus perustuu ohjaamattomiin koneoppimisen menetelmiin ja sen tehtävänä on löytää piileviä semanttisia rakenteita suuresta määrästä tekstidataa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että aihemallinnuksessa pyritään löytämään dokumenteista aiheita, jotta voidaan nähdä mistä teksteissä puhutaan. (Schweinberger, 2023.)

Ohjaamaton menetelmä tarkoittaa aihemallinnuksen kohdalla sitä, että ihmistekijä syöttää mallille ainoastaan aineiston ja määrittelee haluttavien aiheiden määrän. Sen jälkeen mallinnus etenee tiedonlouhintaprosessissa induktiivisesti tuottaen sanaryhmittymiä, joilla on suurin todennäköisyys esiintyä aineistossa yhdessä. Aihemallinnuksen tuottamien aiheiden sanat viittaavat niiden väliseen käsitteelliseen yhteyteen. (Ylä-Anttila, Eranti & Kukkonen, 2018, 148–149.) Aihemallinnus käsittelee sanoja niin kutsuttuna sanasäkkinä, jonka sisällä sanat esiintyvät sellaisenaan, ilman yhteyttä narratiiveihin tai paikkaan tekstissä (Purhonen & Toikka, 2016, 15). Aihemallinnuksen avulla voidaan tehokkaasti klusteroida, etsiä, lajitella, tutkia, ennustaa ja tiivistää suuria määriä dokumentteja (Blei, Carin & Dunson, 2010, 55).

Aihemallinnus voidaan ymmärtää perinteisen tilastollisten todennäköisyyksien ja tilastotieteen yhteistyön rinnalla koneoppimista ja algoritmitutkimusta hyödyntävänä menetelmänä (Purhonen & Toikka, 2016, 24). Perinteinen aihemallinnus perustuu LDA (Latent Dirichlet Allocation) -nimiseen algoritmiin, joka olettaa, että 1. jokainen dokumentti, jota käsitellään, on sekoitus aiheita ja 2. jokainen aihe on sekoitus sanoja. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisessa aiheessa esiintyy tietty määrä, esim. 90 % tiettyä aihetta ja jokaisessa aiheessa esiintyy tiettyjä sanoja. (Silge & Robinson, 2022.) Aihemallinnuksessa lasketaan siis jokaiselle dokumentille ja sanalle kuuluvuus kaikkiin aiheisiin. Näiden todennäköisyys vaihtelee välillä 0–1. (Nelimarkka, 2019, 10.)

Aihemallinnus mahdollistaa niin suurten tekstiaineistojen kokoelmien koodaamisen, joiden koodaaminen olisi liian suuri työ käsin (Schweinberger, 2023).

Aihemallinnuksen avulla on myös mahdollista löytää merkitysrakenteita, joiden olemassaoloa tutkija ei olisi perinteisen lähiluennan avulla löytänyt (Ylä-Anttila ym., 2018, 148). Aihemallinnusta voidaan myös käyttää laadulliselle tutkimukselle sopivan kokoisten aineistojen tulkitsemiseen sekä täydentämään sitä. Koneella tehtävät tekstin analyysitavat joka tapauksessa rikkovat perinteisiä rajoja kvantitatiivisen ja

kvalitatiivisen tutkimuksen välillä. Perinteisesti sosiologiassa tekstianalyysi on perustunut joko valmiiseen ja siten ohjattuun ”a priori -skeemaan” perustuviin menetelmiin tai puhtaasti aineistolähtöiseen, ohjaamattomaan tapaan tulkita tekstiä. Valmiiseen skeemaan perustuvat tekstiaineiston analyysitavat ovat esimerkiksi usean tutkijan ennalta määrittelemään tulkintakehykseen perustuvat sisällönanalyysimenetelmät. Aineistolähtöisiä tapoja tulkita tekstiä ovat esimerkiksi grounded theory ja muut laadullisen tutkimuksen tavat, joissa pyritään aineiston tiiviiseen tulkitsemiseen ja sisällön ymmärtämiseen sitä ryhmittelemällä. Näiden tapojen rinnalle ovat tulleet tietokonepohjaiset tutkimusmenetelmät, joista aihehallinnus perustuu aineistolähtöiseen tekstin analysointitapaan. Siten aihehallinnus voidaan nähdä sekä ohjaamattomana, että induktiivisesti tietoa tuottavana tekstin analyysimenetelmänä, jonka etuna on paremman tutkimuksen systemaattisuuden, reliabiliteetin, toistettavuuden ja suuremman aineiston analyysin mahdollisuudet sekä aineiston datan tiivistys ilman, että siihen tarvitaan ihmistutkijan ennalta määriteltyjä luokitteluja. Näin ymmärrettynä koneelliset menetelmät tuovat lisän perinteiseen tutkimusmenetelmien jakoon. (Purhonen & Toikka, 2016, 11–14.)

Aihemallinnuksen käyttöön ei ole vielä olemassa yhteiskuntatieteessä vakiintuneita menetelmiä ja etenkin tulosten tulkintaan, ja parametrien valintaan on olemassa monia vaihtoehtoja, joista yhteiskuntatieteilijät parhaillaan käyvät keskustelua. (Toikka, 2021, 142). Esimerkiksi Ylä-Anttilan ym. (2018) ja Nelimarkan (2019) mukaan aihehallinnus tulee mieltää yhteiskuntatieteessä monimenetelmälliseksi tutkimusmenetelmäksi, koska usein mallinnus vaatii rinnalleen laadullista tulkintakehikkoa. DiMaggio, Nag ja Blei (2013, 571) ehdottavat, että aihehallinnus voisi toimia menetelmällisenä työkaluna kulttuurisosiologeille, joiden tarkoituksena on pyrkiä operationalisoimaan käsitteitä. Näin aihehallit voidaan ymmärtää esimerkiksi kehyksinä. (Mts., 571.) Aihemallinnuksen tulokset ovatkin ymmärretty yhteiskuntatieteellisissä tutkimuksissa eri tavoin esimerkiksi kehyksiksi, diskursseiksi, asioiksi tai teemoiksi, koska aihehallinnus tuottaa yhteen liittyviä sanaryhmittymiä sekä tarkastelee dokumenttien aiheita ja suhteita (Nelimarkka, 2019, 13).

4.1.2 Structural Topic Modeling R-ohjelmointikielellä

Olen käyttänyt tutkielmani aihemallinnuksessa R-ohjelmointikieltä, josta löytyy valmiit paketit aihemallinnuksen toteuttamiseen. Aihehallinnuksen voi toteuttaa R-ohjelmointiympäristössä joko perinteisemmällä LDA:lla tai structural topic modeling:lla. STM on aihehallinnuksen muoto, joka on suunniteltu erityisesti yhteiskuntatieteilijöille. Sen avulla voidaan etsiä tekstissä esiintyviä aiheita ja estimoida niiden suhteita metadataan. STM:n avulla voidaan myös tutkia miten eri dokumentit saattavat keskustella samoista aiheista käyttäen eri sanavalintoja. (Balakrishnan, 2022.)

STM:n avulla voidaan tutkia tekstissä esiintyviä sanoja, saada kuva siitä, kuinka monesta eri aiheesta tekstissä puhutaan sekä tutkia aiheiden välistä yhteisvaihtelua. STM eroaa perinteisestä aihehallinnuksesta siten, että siihen voi sisällyttää dokumenttien sisältämää metadattaa, kuten kirjoittajaan, päivämäärään ja muihin muuttujiin liittyviä tietoja. (Roberts, Stewart, Tingley & Airola, 2013,1.) Dokumentit jakautuvat aiheisiin sanojen perusteella ja yhden aiheen sisältämiin sanoihin vaikuttaa sen sisältämä metadatta. STM:ssä aiheet voivat myös korreloida keskenään. (Roberts, Stewart, Tingley, Lucas, Leder-Luis, Gadarian, Albertson & Rand, 2014, 4.)

4.2 Tutkielman aineisto ja sen valinta

Tutkielman aineisto koostuu 3973:sta eri sosiaalisen median alustalla esiintyvistä kommentista tai postauksesta, jotka on kirjoitettu ajalla huhtikuu 2021-kesäkuu 2023 ja liittyvät aiheeseen vastuulliset vaatteet. Dokumentit jakautuvat siten, että vuodelta 2021 viestejä on 1113, vuodelta 2022 2065 ja vuodelta 2023 615 kappaletta. Aineisto on saatu Mohawkanalytysin kautta, joka on Futusomen ylläpitämä sivusto. Futusome on yritys, joka seuraa sosiaalisen median alustoja ja tarjoaa kattavimman pääsyn suomalaiseen sosiaalisen median dataan. Futusomen aineisto koostuu ainoastaan julkisesti saatavilla olevasta datasta, sisältäen muun muassa eri sivustojen blogipostauksia, tekstitiedostoja Facebook -sivuilta, Twitteristä, Instagramista ja YouTubeista sekä keskustelupalstojen ja uutisten kommentteja. Dataan ei esimerkiksi sisälly Facebookin suljetulla palstalla olevia keskusteluja. (Pöyry, Laaksonen, Kekkonen & Pääkkönen, 2018, 2176.) Tunnukset Mohawkanalytysin -palvelun käyttöön aineiston lataamista varten on saatu Helsingin yliopiston Kuluttajatutkimuskeskukselta.

Valikoin aineiston tutkielmaan hakusanojen avulla. Käytetyt hakuehdot olivat: muoti AND vaate ja kestävyys OR ekologisuus OR vastuullisuus OR vihreä OR eettisyys. Tekstihaussa on siis annettu ehdoksi, että se sisältää sekä sanat muoti että vaate ja lisäksi vähintään yhden sanoista kestävyys, ekologisuus, vastuullisuus, vihreä tai eettisyys. Kyseiset sanat ovat vakiintuneet käsitteiksi, joita käytetään puhuttaessa vaatteista ja niiden aiheuttamista ympäristövaikutuksista. Samoja vastuullisuuteen liittyviä hakusanoja oli sattumalta käytetty myös Kropfeldin (2023, 370) tutkimuksessa, jossa oli selvitetty vaatteiden käyttöön liittyviä riittävyden elämäntyylin sosiaalisia käytäntöjä (mts, 370). Mohawkin hakukone osaa taivuttaa suomea, joten hakusanat tuli esittää perusmuodossa (Futosome, [n.2018]). Halusin tutkia sitä, mitä erilaisissa sosiaalisen median alustoilla keskustellaan kestäviin vaatteisiin liittyen, mutta halusin rajata keskustelun ainoastaan muotiin liittyviin kysymyksiin, koska muotikeskustelut saavat eri merkityksiä, kuin keskustelut pelkästään vaatteisiin liittyen. Muotiin liitetään vaatteen psykologisia ja sosiaalisia aspekteja, kun taas pelkällä vaatteella on merkitys materiaalisena tarpeen tyydyttäjänä (Orminski ym., 2021, 116). Jos hausta olisi jättänyt pois sanan 'muoti', haku olisi tuottanut 13 993 osumaa, mutta sisältö olisi ollut liian hajaantunutta.

Aihemallinnusta voidaan käyttää erikokoisissa aineistoissa ja aineiston koko tulee ottaa huomioon valittaessa parametreja mallinnukselle. Tutkielmassa käytetty aineisto voidaan aihemallinnukseen liittyvän tutkimuskirjallisuuden mukaan luokitella pienehköksi koneoppimismenetelmillä käsiteltäväksi aineistoksi ja aineiston koko tulee ottaa huomioon esimerkiksi mallinnuksen aiheiden määrää valittaessa. (Ylä-Anttila ym., 2018, 150.) Toisaalta aineiston kokoa enemmän aiheiden määrään vaikuttaa esimerkiksi aineiston sisäinen yhtenäisyys (Purhonen & Toikka, 2016, 16). Vaikka olisin voinut valita tutkielmaani isomman aineiston, sen kokoa rajoitti saatavuus, koska dokumentit olivat saatavilla ainoastaan vuoden 2021 huhtikuusta alkaen. Niinpä valitsin aineistoksi kaikki dokumentit, jotka olivat saatavilla kyseisestä päivästä aineiston lataamispäivään saakka.

Aineistolle tehdyn ensimmäisen mallinnuksen jälkeen jouduin rajaamaan aineistoa, koska aineiston sisältö oli vaihtelevan laatuista. Sosiaalisen median aineistoa tutkittaessa aineisto onkin usein pirstaloitunutta ja vaatii tarkkaa rajausta (Laaksonen, 16.2.2023). Käytin aineiston rajaamisen apuna aihemallinnusta. Alkuperäinen data koostuu esimerkiksi yritysten mainoksista ja elokuva-

arvosteluista, jotka liittyvät vastuullisiin vaatteisiin, mutta eivät olleet tutkielman kannalta mielekästä sisältöä. Näitä aiheita on nimitetty esimerkiksi roska-aiheiksi tai jargoniksi (Toikka, 2021, 146). Kun on kiinnostuttu puheen tavoista, aineiston tulee olla hyvin tarkasti valikoitu niin, että se sisältää tekstejä vain tietyistä aiheista. Aihemallinnus itsessään voi myös toimia aineiston erottelemiselle siten, että siitä rajataan tiettyä aihetta koskeva sisältö ja ajetaan aihemallinnus uudelleen näin saadulle erotellulle aineistolle. (Ylä-Anttila ym., 2018, 155.)

Tarkasteltuani aineiston sisältöä aihemallinnuksen avulla, huomasin, että roska-aiheita tuli etenkin Facebookista ja Instagramista sekä eri lehtien sivuilta. Keskusteleva sisältö tuli pääosin keskusteluforumeilta ja Twitteristä, joten poimin sisällöt näistä lähteistä lopulliseen mallinnukseen. Lopulta aineistoa jäi jäljelle 2082 dokumenttia, joiden sisältö on peräisin foorumeilta vauva.fi, hevostalli.net, reddit.com ja suomi24.fi sekä Twitteristä. Keskustelupalstat eroavat Twitterin sisällöstä siten, että Twitteriä voi kuvata miniblogina, jota käyttää suurelta osin sosiaalinen eliitti, journalistit ja poliitikot (Vainikka & Huhtamäki, 2015), kun taas keskustelufoorumeissa keskustelee kirjavampi joukko ihmisiä. Maisterintutkielman kannalta aineiston monipuolisuus kohdistaa tutkimuskysymykset laajempaan ihmisryhmään.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka

Sosiaalisen median aineistoa käytettäessä tulee huomioida samat tutkimuseettiset ohjeet, kuin muissakin tutkimuksissa, mutta verkon tutkimukseen on olemassa myös spesifejä eettisiä näkökulmia, jotka tulee ottaa huomioon. Tutkijan tulee etenkin arvioida aineiston laatu sen arkaluontoisuuden ja julkisuuden asteen osalta. (Turtiainen & Östman, 2015.) Koska aineisto, joka tutkielmassani on käytössä, ei ole arkaluonteista, on julkisesti saatavilla, enkä esitä kommenttien esittäjiin liittyviä tunnistettavia tietoja, ei sen käyttöön pitäisi liittyä tutkimuseettisiä ongelmia.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös tutkimuksen toistettavuus ja luotettavuus. Yleisesti koneohjatuilla analyysimenetelmillä on korkea reliabiliteetti, koska kone koodaa ja luokittelee samoilla periaatteilla, kuin ihmiskoodaaja, mutta joka kerta täsmälleen samoilla kriteereillä (Purhonen & Toikka, 2016, 13–14). Kuitenkin esimerkiksi aihemallinnuksessa tehtäviä parametrivalintoja on paljon ja

tulosten luotettavuus ja toistettavuus määrittyy sen mukaan, kuinka hyvin valinnat on raportoitu.

Yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa on tärkeää painottaa myös aihemallinnuksen tulosten validointia. Tulosten validointiin vaikuttaa tutkijan valitsema tulkinnan metodi ja tulosten arviointi eri mittareilla. Koska tulokset vaihtelevat jonkin verran tulkinnan kehyksen ja valittujen mittareiden myötä, yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa on ehdotettu esimerkiksi aiheiden määrän valintaa koneellisilla menetelmillä. Aiheita myös validoidaan ulkoisesti vertaamalla mallin tuloksia aikaisempiin tutkimustuloksiin. (Toikka, 2021, 143–144.)

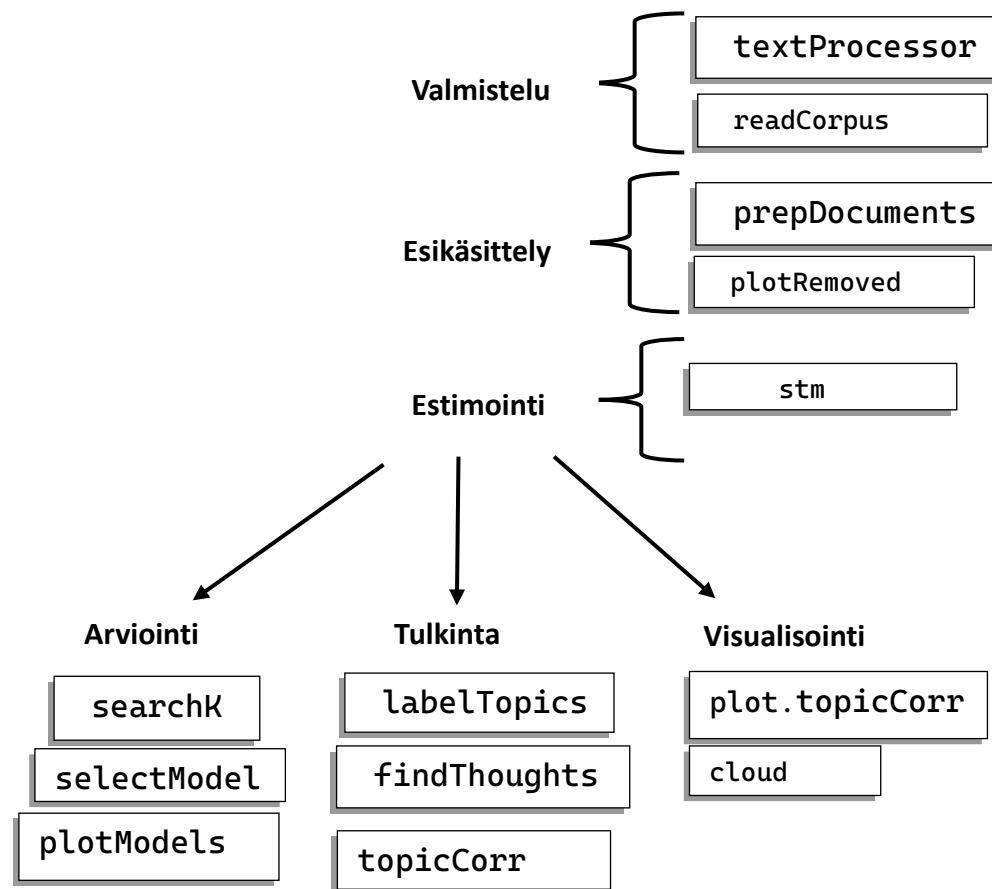
Tässä tutkielmassa olen pyrkinyt korkeaan tutkimuksen reliabiliteettiin raportoimalla selvästi tehdyt aineiston rajaamiseen, valintaan ja esikäsittelyyn, sekä parametrien valintaan liittyvät prosessit. Lisäksi olen pyrkinyt käyttämään parhaan mallin valinnan apuna koneellisia menetelmiä, jotka voivat tuoda mallin valintaan paremman objektiivisuuden vähentämällä ihmistulkitsijaan liittyviä tulosten vaihteluita. Aiheiden määrän valinta koneellisilla menetelmillä parantaa siten tutkimuksen toistettavuutta, koska se vähentää tulkinnallisuutta. Tutkimusprosessi koostuu aihemallin sisäisestä ja ulkoisesta validoinnista, joilla molemmilla voidaan parantaa tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen sisäisessä validoinnissa kiinnitetään huomiota mallin sisäiseen yhtenäisyyteen. Ulkoista validointia varten valitaan laadullinen tulkintakehikko, jonka perusteella mallin tuloksia verrataan aiempaan tutkimukseen. Näillä toimenpiteillä saadaan parannettua tutkimuksen toistettavuutta ja luotettavuutta.

5 Tutkimuksen kulku

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen kulun vaihe vaiheelta. Koska aihehallinnus on maisterintutkielman menetelmänä melko uusi, pyrin dokumentoimaan tutkielmassa tehdyt valinnat mahdollisimman tarkasti. Kaikki tehdyt valinnat vaikuttavat myös olennaisesti mallinnuksen tuloksiin ja sen toistettavuuteen, joten raportoin tarkasti aineistolle tekemäni esikäsittelyn ja mallin parametrivalinnat. Olen käyttänyt aihehallinnuksen koodin rakentamisen apuna soveltuvien osien sekä Robertsien, Stewartin & Tingleyn (2019) STM-vinjettiä, jossa on selitetty mallinnuksen vaiheet kohta kohdalta, sekä taulukoiden laadinnassa Kivikosken (2023) omaa maisterintutkielmaa varten tekemää koodia, joka on saatavilla Githubissa. Lisäksi olen käyttänyt koodin rakentamisessa useita eri lähteitä ja suosituksia ja testannut mallia useilla tavoilla ennen mallin lopullista valintaa. Lopullinen maisterintutkielman R-koodi on nähtävillä liitteessä 1.

Aihemallinnus noudattaa kaavaa, joka on kuvattu kuviossa 3. Ensimmäiset vaiheet mallinnuksessa sisältävät aineiston tuomisen ohjelmointiympäristöön, sen valmistelun sekä aineiston esikäsittelyn analyysia varten. Toisessa vaiheessa aineisto estimoidaan käyttäen aihehallinnuksen tuloksen tuottavia työkaluja. Lopuksi tuloksia arvioidaan, tulkitaan ja visualisoidaan. (Roberts ym., 2019, 4–5.) Kuvio 3 sisältää kuvauksen mallinnusprosessin etenemisestä ja osan R:n työkaluista, joita on mahdollista käyttää aihehallinnuksessa. Olen esittänyt käyttämäni työkalut kuviossa lihavoituna.

Mallinnusprosessi tulkintaan ja tuloksiin saakka etenee kolmivaiheisesti. Tässä luvussa etenen mallinnusprosessin arviointivaiheeseen saakka (kts. kuvio 3) ja tarkastelen mallia tilastollisten tunnuslukujen ja kokonaisuuden kannalta sekä valitsen parhaan aihehallinnin. Seuraavassa luvussa, jossa analysoin tuloksia, tulkitsen ja visualisoin mallia sisäisen ja ulkoisen validoinnin kautta, jotka ovat mallinnusprosessin toinen ja kolmas vaihe. Myös tutkimusprosessi noudattaa kolmivaiheista etenemistä, jossa ensin suoritetaan mallinnus, sitten tulkitaan mallinnuksen tuloksena syntyviä aiheita ja lopuksi peilataan tuotoksia kirjallisuuteen.

Kuvio 3. Aihemallinnusprosessin eteneminen R-ohjelmointiympäristössä.

5.1 Aineiston valmistelu ja esikäsittely

Aineiston esikäsittelyyn on olemassa erilaisia ohjeita, mutta aineisto täytyy esikäsitellä ainakin muutamain tavoin, joista tehdyt valinnat täytyy harkita ja dokumentoida tarkoin. Ensin aineiston teksti esikäsitellään joko lemmatisoimalla (lemmaus) tai stemmaamalla, siitä poistetaan isot alkukirjaimet, numerot ja duplikaatit sekä mahdolliset tyhjät dokumentit. Lisäksi aineistosta poistetaan hukkasanoja (engl. stopwords), joita ovat esimerkiksi konjunktioit ja yleiset verbit. Aineistosta poistetaan myös yleisimmän ja harvoin esiintyviä sanoja. (Nelimarkka, 2019, 9–10.)

Lemmuksessa aineiston sanat muutetaan niiden perusmuotoiseen ilmaisuasuun ja stemmauksessa sanat katkaistaan kieliopillisten sääntöjen mukaan. Molemmissa tavoissa on kyse kielitieteellisestä sanojen perusmuotoistamisesta ja niissä on omat hyöty- ja haittapuolensa. Stemmauksessa jäljelle jäänyt sanavartalo voi olla

vaikeatulkintainen. Esimerkiksi sana viikset tulee katkaistua sanaksi viiks. Lemmaus voi puolestaan aiheuttaa sen, että sanan alkuperäinen perusmuoto tunnistetaan väärin. Sana vaalit, voidaan esimerkiksi tunnistaa sanaksi vaalia. Stemmaus on lemmatisointia kevyempi, koska lemmatisointi vaatii kieltä ymmärtävän morfologisen jäsentimen. (Nelimarkka, 2019, 9–10.)

Suomen kielellä tehdyissä tutkimuksissa aineisto on ollut tapana lemmata, vaikka tällä hetkellä aineiston puhdistamiseen ei ole selkeää ohjetta (Nelimarkka, 2019, 10). Joissakin tapauksissa aineiston stemmaaminen riittää ja siihen on olemassa R:llä oma algoritminsa. Tässä tutkielmassa kokeilin ensin aineiston stemmaamista. Lisäksi muutin tekstin pieneen kirjaisinkokoon sekä poistin välimerkit ja numerot sekä yleisimmät suomenkieliset hukkasanat. Lisäksi loin iteroiden oman hukkasanalistan eli poistin manuaalisesti useita suomenkielisiä sanoja useiden stm -mallinnuskoodin ajokertojen jälkeen sekä lisäsin ISO-kirjastoon perustuvan hukkasanalistan omaan hukkasanastoon. Poistin myös joitain erisnimiä, jotka esiintyivät usein teksteissä ja viittasivat blogin kirjoittajien nimiin. Stemmausalgoritmi ei selvästi tunnistanut kaikkia sanoja, koska esimerkiksi tutkielmani kannalta olennaista sanaa ”vaatteet” ei ollut stemmattu, vaan se esiintyi aiheissa eri taivutusmuodoissaan ja antoi siten vääristyneitä tuloksia. Stemmausta ei myöskään suositella yleisesti tehtäväksi ainakaan pienillä sosiaalisen median aineistoilla, koska sillä voidaan menettää olennaista tietoa aineistosta (Laureate, Buntine & Linger, 2023).

Lopulta päädyin lemmaamaan aineiston. Kokeilin ensin lemmausta Turku Neural Parser Pipelinella Google Colabissa, jota oli käytetty Kivikosken (2023b, 24) maisterintutkielmassa ja jonka Nelimarkka (2019, 11) kertoi löytyvän Kielipankin työkaluista. Ennen lemmaamista muutin dokumentin kirjaisinkoon pieneksi, poistin pisteet ja numerot sekä duplikaatit. Muutin myös aineiston txt-muotoon ja lisäsin siihen rivinvaihdon. Lemmauksen toteuttaminen oli haastavaa, koska lemmauksen pystyy suorittamaan vain ohjelmilla, jotka vaativat jonkun toisen ohjelmointikielen tai ohjelman käytön opettelemisen. Koodi ei myöskään toiminut TurkuNLP parserilla erään paketin päivityksen ja siten koodin yhteensopimattomuuden vuoksi. TurkuNLP:n kehittäjät suosittelivat siten käyttämään lemmaukseen trankit parseria (Python package incompatibilities, 2023). Yksi vaihtoehto lemmaukseen olisi ollut käyttää Kielipankin Puhti-supertietokonetta, joka toimii csc-tunnuksilla, mutta minulla ei ollut kyseisiä tunnuksia.

Sekä Google Colabissa toimiva TurkuNLP parseri että trankit parseri käyttää Python ohjelmointikieltä, mutta koodi lemmaamiseen piti etsiä itse sekä kokeilla eri koodeja ja tapoja, joilla toteuttaa lemmaus. Lopulta toteutin lemmauksen trankit parserilla ja lemmaamiseen meni usea päivä. Lemmaus vaati arvattua enemmän koneen keskusmuistia ja prosessi keskeytyi useaan kertaan. Lemmauksen muistinkäytön vuoksi aineistoa piti muokata ja jouduin poistamaan siitä kaksi dokumenttia, jotka sisälsivät liikaa dataa ja kuluttivat siten liikaa keskusmuistia, sekä yhdestä dokumentista lähteet, jotka aiheuttivat virheilmoituksen trankitissa. Aineiston siistimisen jälkeen lemmaus kesti yhden työpäivän ajan. Lemmausta varten käytetty Python- koodi on nähtävillä liitteessä 2.

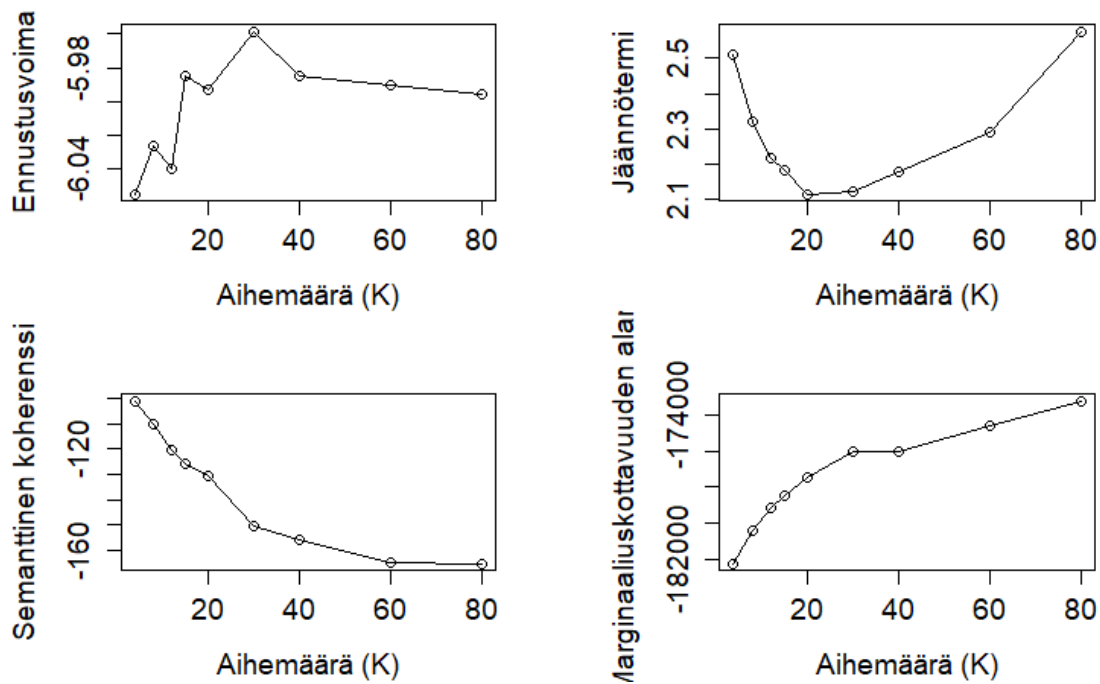
Aineiston lemmaamisen jälkeen toin aineiston takaisin R ohjelmointiympäristöön ja yhdistin lemmatun aineiston alkuperäiseen dataan metatietoineen. Valmistelin aineiston mallinnukseen käyttäen `textProcessor` -funktioita. Funktion avulla voidaan määritellä kieleksi suomi, poistaa yleisimmät hukkasanat sekä itse luodut hukkasanat, pilkutukset ja numerot ja antaa ehdoksi, että tekstistä tunnistetaan kolmisanaiset yhdyssanat. Lisäksi poistin vielä `prepDocuments` -funktion avulla sanat, jotka esiintyvät alle 10 dokumentissa, sekä tyhjät dokumentit. Jos sana esiintyy tekstissä harvoin, malli voi luulla kyseessä olevan aineiston kannalta keskeinen sana, joten ne kannattaa poistaa (Purhonen & Toikka 2016, 16). Harvinaisten sanojen osalta voidaan poistaa esimerkiksi sanat, jotka esiintyvät alle 0,5 % tai 1 % aineistosta (Toikka, 2021, 146). Esikäsittelyn jälkeen aineistoon jäi 2062 dokumenttia.

5.2 Arviointi osa 1: Parametrien ja parhaan mallin valinta

Aineiston esikäsittelyn jälkeen päätetään aiheiden määrä ja suoritetaan aihemallinnus. Ensimmäiseksi aihemallinnuksessa tulee valita tarkasteltavien aiheiden määrä. Aihemäärän valintaan ei ole olemassa oikeaa ratkaisua. Sopivaan aiheiden määrään vaikuttaa esimerkiksi tekstin luonne ja yhtenäisyys, sekä tutkimuskysymykset. Akateemisissa julkaisuissa aihemäärä voi olla esimerkiksi 50–100, mutta esimerkiksi avovastauksien analysoimisessa muutamakin aihemäärä voi riittää. (Roberts ym., 2014, 6.) Aihemäärä voidaan valita, joko tulkitsemalla itse eri aihemäärillä tehtyjen aihemallinnusten tuloksia (Purhonen & Toikka, 2016, 16) tai käyttämällä mallin valintaan tilastollisia mittasuureita (Nelimarkka, 2019, 11).

Jos aiheiden määrä halutaan valita käsin, aineisto ajetaan läpi useaan kertaan kokeilemalla mallia eri aiheäärillä ja etsimällä mielekäs ja selkeä lopputulos aihemallia parantelemalla (Purhonen & Toikka, 2016, 16). Koneellisesti aiheiden määrä voidaan valita esimerkiksi searchK -funktion avulla. Se antaa mahdollisuuden löytää paras aiheiden määrä (k) suorittamalla useita testejä aineistolle eri aiheäärillä. Aiheiden valintaan SearchK:n avulla ei ole varsinaisesti olemassa mitään nyrkkisääntöä. SearchK antaa tulokseksi faktorianalyysin kaltaisen tuloksen: funktion tavoitteena on kuvata data harvemmallalla aiheella, kuin mitä dokumenteissa aidosti esiintyy, mutta kuitenkin pitäen aiheiden määrän sellaisena, että mahdollisimman vähän informaatiota menetetään. Vaikka tutkimuksessa parhaan aiheäärän valintaan käyttäisi SearchK:ta, yhteiskuntatieteissä on hyvä kuitenkin painottaa aiheiden tulkittavuutta. (Jacobi, van Atteveldt & Welbers, 2015, 5–6.) Tuloksena funktio antaa kuvion, jossa se on verrannut eri aiheääriä perustuen neljään parametriin: ennustusvoimaan (Held-Out Likelihood), jäännöstermeihin (Residuals), semanttiseen koherenttiuteen (Semantic Coherence) ja marginaaliuskottavuuden alarajaan (Lower Bound). Diagnostiikan avulla valitaan malli, joka tuottaa parhaimman lopputuloksen parametrien osalta.

Käytin aiheiden määrän valinnassa avuksi searchK-funktiota. Kokeilin etsiä parasta aiheäärää valitsemalla tarkasteltavaksi aiheiden osalta erikokoisia malleja. Annoin funktion etsiä parasta mallia 4, 8, 12, 15, 20, 30 ja 40, 60 ja 80 aiheella. Tässä kohtaa funktiolle asetettiin myös satunnainen alkupiste (seed), josta laskenta aloitetaan. Diagnostiikan ajaminen kesti kauan ja laitoin koneen suorittamaan prosessin yön ajaksi. Tulokseksi parhaan aiheäärän etsinnästä saatiin taulukko, joka kertoo diagnostiset parametrit eri aiheäärille (Kuvio 4).

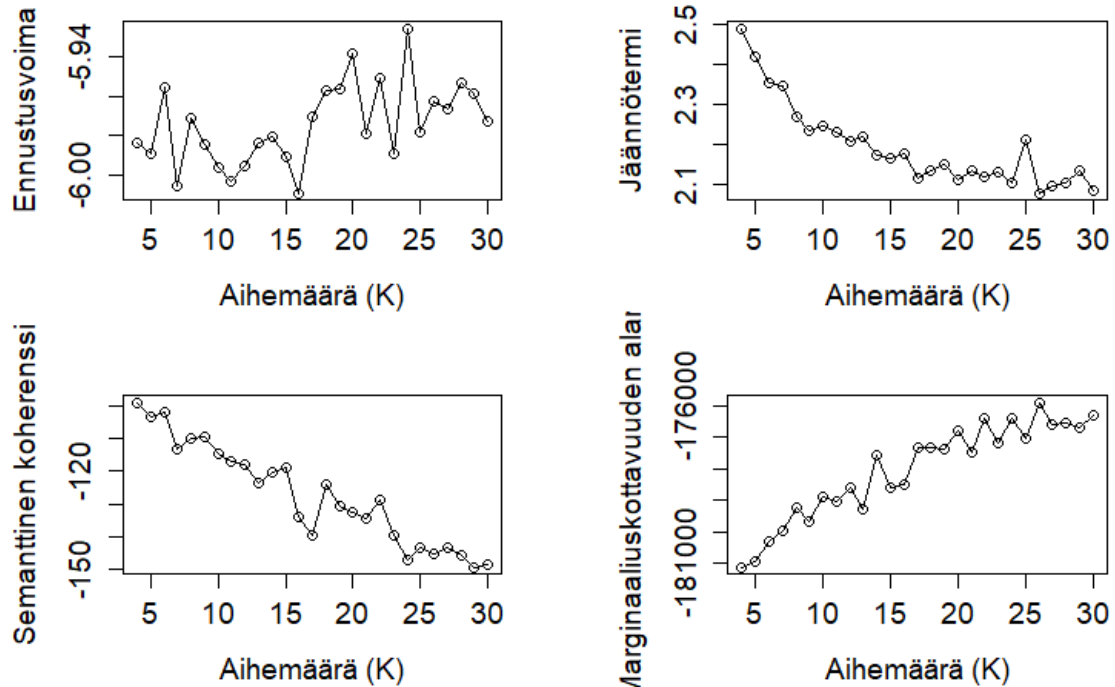

Kuvio 4. Aihemallien diagnostiikat 4, 8, 12, 15, 20, 30 ja 40, 60 ja 80 aiheella.

Ensimmäisen ajon jälkeen näytti siltä, että paras aihemäärä malliin voisi olla jotain 4 ja 30 aiheen väliltä. Näissä lukumäärissä mallilla on vielä hyvä ennustusvoima ja ennustevirheet pienenevät aihemäärän kasvaessa. Pienemmällä aihemäärällä malli näyttää säilyttävän semanttisen koherenttiuden suurempana. Esimerkiksi Mimno, Wallach, Taalley, Leenders & McCallum (2011, 262–263), jotka ovat kehittäneet stm-pakettia semanttisen koherenttiuden osalta, esittävät kyseisen parametrin vastaavan parhaiten ihmistulkitsijan tekemää arviota parhaasta aihemäärästä, joten pyrin painottamaan aihemäärän valinnassa kyseistä parametria. Semanttinen koherenttius vaikuttaa siihen, että aiheet pysyvät yhtenäisinä, erotellen paremmin toisistaan aiheet, joissa esiintyy keskenään samoja sanoja. Semanttista koherenttiutta arvioidaan myös myöhemmässä vaiheessa yhdessä eksklusiivisuuden kanssa, joka on hyvä vastapari yhtenäisyyden arvioimiselle (Roberts ym., 2014, 7).

Ensimmäisen SearchK -ajon jälkeen halusin vielä suorittaa toisen ajon käyttäen aihemallin valinnassa 4–30 aihetta. Tulokset ovat nähtävissä kuviossa 5. Tulosten mukaan näyttäisi siltä, että mallin ennustevoima on suurin ja jäännöstermi pienin mitä suurempi aineiston koko on, mutta semanttinen koherenssi laskee suuremmilla aineistoilla. Tunnuslukupien valikoin vielä tarkasteltavaksi yleisimmät sanat malleista, joissa on 6, 9, 12, 15 ja 20 aihetta. Suoritin siis koemallinnuksen eri

aihemäärille, ennen mallin varsinaista valintaa. Koska 20 aiheen malli oli selvästi sanojen kannalta ja peilattaessa tutkimuskirjallisuuteen paras ja tunnuslukujen tulkinnankin osalta hyvä, valitsin tutkielmaani 20 aiheen mallin.

Kuvio 5. Aihemallien diagnostiikat 8–30 aiheella.

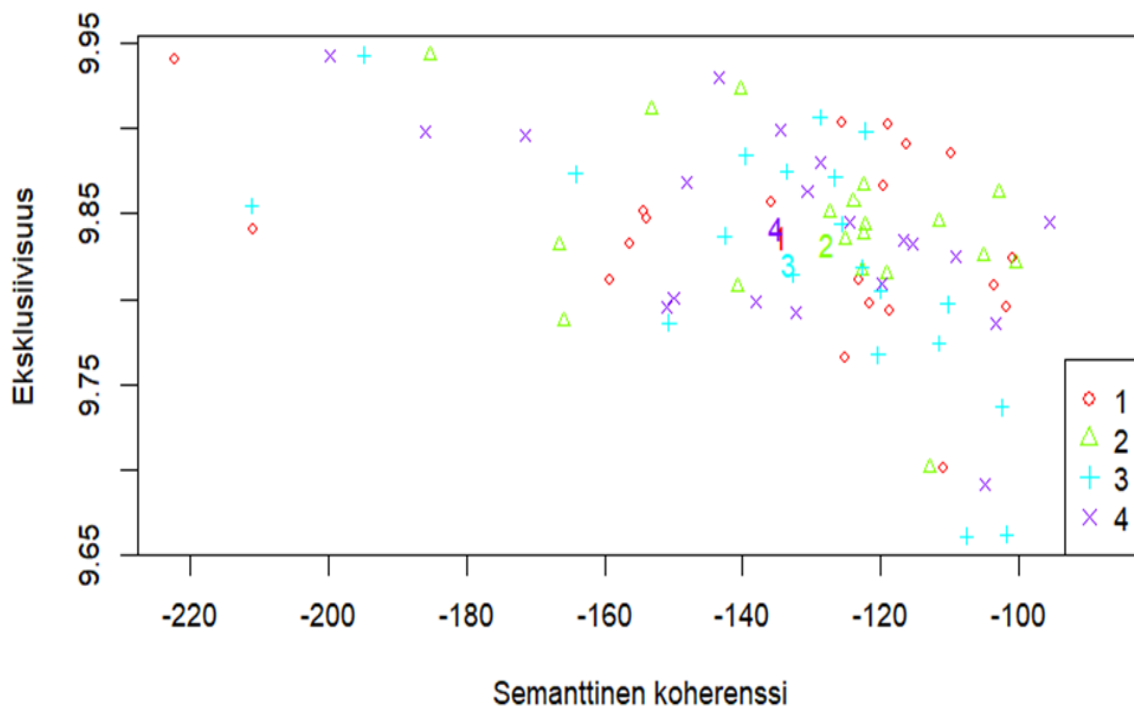
5.3 Arviointi osa 2: Aihemallinnus

Aihemäärän päättämisen jälkeen suoritin varsinaisen aihemallinnuksen käyttämällä `selectModel` -funktiota. Funktio suorittaa mallinnuksen usealla eri alustuksella löytääkseen mallille haluttavimmat ominaisuudet (Roberts ym., 2019, 10). Valitsin, että malli ajetaan 20 kertaa, kuten on tehty `stm` -paketin vinjetissä. Ajon tuloksena alhaisimman ennustusvoiman omaavat mallit hylätään ja tulokseksi saadaan 20 % parhaimmista malleista (Roberts ym., 2019, 10).

Aihemallinnuksen suorittamisessa olennaista on se, että tiedetään miten mallin parametreja ja tuloksia tulkitaan ja miten aihemalli rakennetaan niiden avulla. Tämä vaatii jo entuudestaan tutkimuksen kohteena olevan aihealueen tuntemista. (Ylä-Anttila ym., 2018, 151.) Aihemallinnuksessa dokumenttien ja sanojen jakauma aineistossa käydään läpi useaan kertaan käyttäen Bayes-päätelyä, joten se on vaativa laskennallinen prosessi. Läpikäynnin tuloksena malli antaa aiheita sisältävän

sanaston, joka mittaa sanojen kuulumista tiettyihin aiheisiin sekä aiheiden esiintymistä dokumenteissa. (Nelimarkka, 2019, 10–11.)

Sosiaalitieteiden tutkimuksen kannalta on tärkeää, että valittu aihemalli ei ole ainoastaan pätevä mallin parametrien osalta, vaan että se on myös sanojen merkitysten kannalta tulkittava ja koherentti. Roberts ym. (2014, 6–7) ehdottaakin, että hyvällä mallilla tulee olla seuraavat ominaisuudet: 1. sen tulee olla yhtenäinen siten, että yhdessä aiheessa todennäköisimmin esiintyvät sanat esiintyvät yhdessä myös dokumenteissa ja 2. malli on eksklusiivinen siten, että yhdessä aiheessa todennäköisimmin esiintyvät sanat eivät ole muiden aiheiden todennäköisimmin esiintyviä sanoja. (Mts., 6–7.) plotModels -funktion avulla pystytään tarkastelemaan parhaiden mallien ominaisuuksia semanttisen koherenttiuden ja eksklusiivisuuden osalta. Funktio piirtää parhaista mahdollisista malleista kuvion, jonka avulla malleja voi verrata. (Roberts ym., 2019, 11.) Käytin plotModelsiä mallien ominaisuuksien tarkasteluun ja tulokset ovat nähtävillä kuviossa 6. Kuvion perusteella valitsen mallin 2, koska se on paras semanttisen koherenttiuden osalta.

Kuvio 6. Parhaiden mallien diagnostiikka mitattuna eksklusiivisuudella ja semanttisella koherenttiudella.

Mallin valitsemisen jälkeen tarkastelin aiheiden 15 yleisintä sanaa sekä valitsin minkä tunnusluvun avulla sanalistat valitaan. Toteutin sanojen tarkastelun labelTopics -funktion avulla. Funktio antaa tulokseksi neljän parametrin perusteella valitun sanalistan aiheissa esiintyvistä sanoista. Parametrit ovat prob, FREX, lift ja score. Prob:in perusteella valitut sanat ovat dokumenteissa todennäköisimmin esiintyviä sanoja. Prob painottaa sanoja, jotka esiintyvät dokumenteissa usein, mutta niiden semanttinen kiinnostavuus on vähäisempi. FREX painottaa sanojen valinnassa todennäköisimmin esiintyvien sanojen harmonista keskiarvoa sekä aiheen eksklusiivisuutta. Siten sanat ovat semanttisesti intuitiivisempia esiintymiä aiheista. (Roberts ym., 2014, 5.) Lift ja ja score painottavat sanoja, jotka esiintyvät harvemmin muissa aiheissa (Roberts ym., 2019, 13–14). Valitsin tulkittavaksi sanat FREX:in perusteella, koska ne näyttivät antavan aiheista eniten informaatiota.

Seuraavassa luvussa esitän mallinnuksen tuottamien aiheiden 15 yleisintä sanaa, tarkastelen aiheita ja nimeän ne aluksi sisäisen ja lopuksi ulkoisen validoinnin perusteella. Lisäksi avaan aiheiden keskeistä sisältöä ja kerron mitä MLP-SPT teoriakehikon osaa aiheet pääasiassa käsittelevät.

6 Aihemallinnuksen tulosten analyysi

Koska kyseessä on yhteiskuntatieteellinen tutkielma, on aihemallinnuksella hyvä olla seuranaan toinenkin tutkimuksellinen työkalu. Tässä tutkielmassa käytetään kolmivaiheista tulkinnallista validoinnin prosessia. Ensin tarkastelin mallia kokonaisuutena tilastollisten tunnuslukujen ja eri aiheäärien avulla luvussa 5. Tässä luvussa edetään tulkinnan toiseen vaiheeseen, jossa tarkastellaan aiheiden sisäistä koherenssia sanalistojen perusteella ja lopuksi aiheiden ulkoista validiteettia peilaten tekstejä aiempaan tutkimukseen, kuten tässä tapauksessa sosiaalisten riittävyyden käytäntöjen teoriaa sekä MLP:tä käyttäneisiin tutkimuksiin. Kolmivaiheinen validointiprosessi mukailee Ylä-Anttilan ym. (2018, 155) tutkimusprosessia. Itse aihemallinnuksen prosessissa (kuvio 3) tässä luvussa käydään läpi vaiheet Tulkinta ja Visualisointi.

Tässä tutkielmassa tulkitsen aihemallin tuloksia käyttäen tulkintakehikkona MLP-SPT fuusiota. Ensin tutkin mallin antamia yleisimpiä sanoja ja nimeän aiheet sen perusteella mikä näyttää olevan aiheen keskeinen sisältö. Tätä vaihetta aihemallinnuksessa voidaan nimittää sisäiseksi validoinniksi, koska siinä tarkastellaan puhtaasti mallin tuloksena esiintyviä sanalistoja sekä mallin sisäistä yhtenäisyyttä. Toisessa vaiheessa tarkastelen mallin aiheiden yleisimpiä dokumentteja lukemalla ne läpi ja nimeämällä tarvittaessa aiheet uudelleen. Vaihe muistuttaa laadullisen tutkimuksen lähiluentaa ja sen voi nimetä aiheiden ulkoiseksi validoinniksi. Viimeisessä vaiheessa käyn läpi aiheiden tarkempaa sisältöä ja sijoitan ne kehittämäni tulkintakehikkoon. Seuraavassa kerron tarkemmin mallinnuksen tulosten analyysistä vaihe vaiheelta.

6.1 Tulosten sisäinen validointi

Tulosten tarkastelun ensimmäisessä vaiheessa aiheet validoidaan nimeämällä tai hylkäämällä ne yleisimpien sanojen tarkastelun avulla. Nimeämisprosessi muistuttaa faktorianalyysin faktoreiden nimeämistä, eikä sille ole yksiselitteistä sääntöä. Joka tapauksessa nimeämisessä tärkeää on tutkijan tulkinta sanojen ja aiheiden merkityksistä. (Nelimarkka, 2019, 12.)

Hain jokaiselle aiheelle 15 yleisintä sanaa labelTopics -funktion avulla. Tutkimuskirjallisuudessa yleisimpien sanojen tulkittamisen määrä vaihtelee ja

esimerkiksi Ylä-Anttilan ym. (2018) ja Purhosen & Toikan (2016) tutkimuksissa on tarkasteltu 10 yleisintä sanaa. Koin, että tulkinta on helpompaa, jos tarkastelen 15 sanaa, koska useamman sanan avulla saa aiheesta enemmän informaatiota, eikä se lisännyt työtaakkaa merkittävästi. Sanat ovat tuloksissa esitettyinä niiden perusmuotoisessa ilmaisuasussa, eli lemmassa, FREX-tunnusluvun perusteella valittuna. 20 aiheesta 17 vaikutti mielekkäältä sanojen tarkastelun perusteella. Aiheet jakautuivat dokumenttien kesken melko tasaisesti, yleisimmän aiheen kattaessa noin 10 % aineistosta ja muiden noin 5 %. Yleisin aihe sisältää aineistosta siis noin 200 dokumenttia ja loput aiheet 100 dokumenttia. Yleisimmät lemmat ja niiden esiintyvyys on nähtävissä taulukossa 1.

Taulukko 1.

Aihemallinnuksen tulokset, aiheen alustava nimi, yleisyys ja aiheen 15 yleisintä lemmaa.

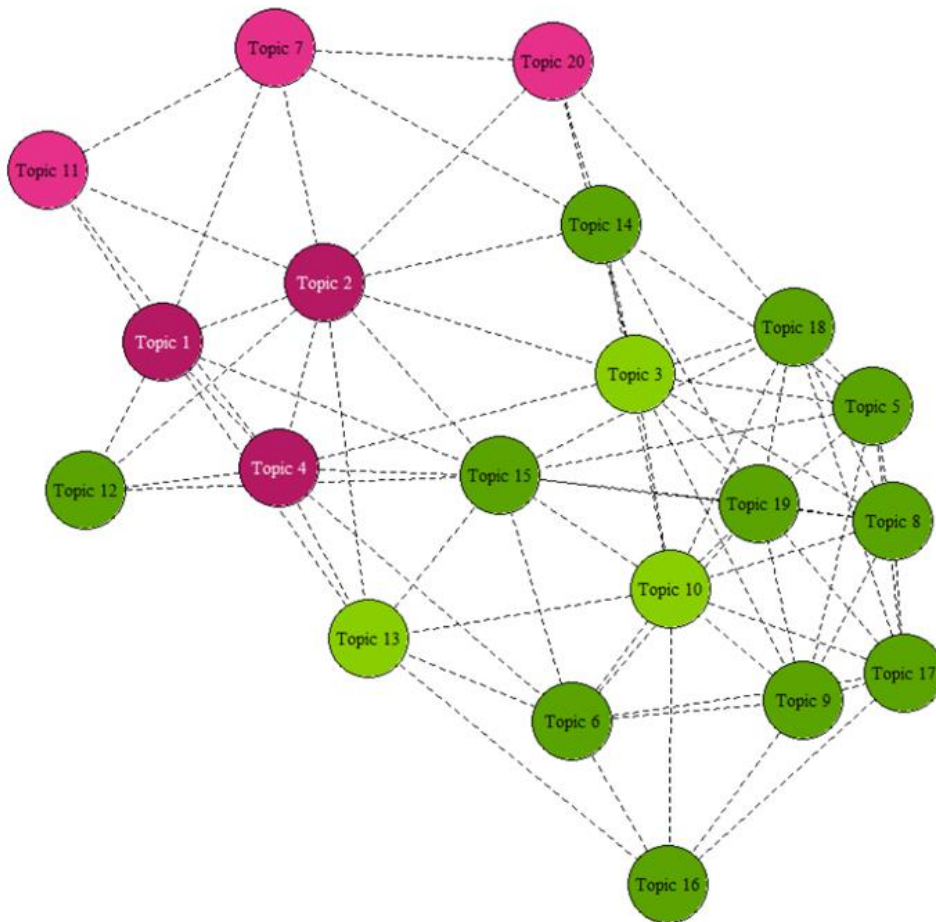
Aiheen numero ja alustava nimi	Aiheen yleisyys	Yleisimmät lemmat järjestyksessä
19) Laadukkaat ja ajattomat vaatteet	10.1 %	kestävä, laadukas, merkivaate, vaate, kestävyys, second, kallis, käyttö, ajaton, polyesteri, alusvaate, suoda, materiaali, nykyisin, käsitys
8) Vaatejäte ja kirpputoriostokset	7.1 %	hintaa, roska, euro, kirppari, ostaa, halpa, rätti, edullinen, maksaa, kirppis, harvemmin, henkkamaukka, osto, järkevä, neule
9) Pikamuotiyrietykset, mainostaminen ja vaatejäte	6.6 %	pikamuoti, eettinen, ympäristö, she, tukea, ultrapikamuoti, mainos, zara, sheini, selvittää, shein, myydä, trendi, tekstiilijäte, markkinointi
17) Vaatetuottajamaiden eettisyys	6.4 %	vastuullisuus, vaateteollisuus, kiina, kotimainen, tuotanto, tuottaa, valmistaa, eurooppa, pikamuotiketju, suomalainen, ompelija, suomi, tuote, lapsityövoima, vaihtoehto
11) Ulkonäkökysymykset	6.1 %	nainen, mies, mainita, hius, kroppa, meikki, ulkonäkö, silmä, näyttää, hoikka, liittyä, kiinnittää, ominaisuus, laaja, väittää
14) Ekologinen muoti	5.4 %	tyyli, kenkä, tavara, ekologisuus, klassinen, vaatekaappi, ekologinen, tarvita, pukeutuminen, marimekko, malli, muodi, ehjä, muoti, laukku
16) Tekstiiliteollisuuden ongelmat	5.3 %	päästö, tekstiili, valmistus, kuluttaja, vastuullinen, kieltää, lindex, tehdas, jatko, yhteistyö, yritys, markkinat, eettisyys, kierrättää, saastuttava
18) Vaatteen materiaalikysymykset	5 %	kangas, paita, pesu, kestää, villa, laatu, puuvilla, sauma, hajota, pitkään, kuitu, ommella, kohta, vieläkin, pellava
12) Perheiden ekologiset valinnat	4.9 %	lapsi, köyhä, maapallo, asua, valinta, elää, syödä, liha, asunto, muotivaate, perhe, auto, video, ulkomaa, matkustaa
13) Vuokraus ja myynti	4.7 %	toimia, vuokrata, koskea, myymälä, lopettaa, vaatia, yrittää, laittaa, puuttua, tarkoittaa, mahtua, luoda, palvelu, keskustelu, puhua
5) Vaatteen verkkotilauksen ympäristöongelmat	4.6 %	vara, netti, vaatekappale, nykyään, tilata, palauttaa, merkki, löytää, nettikauppa, mieluummin, saastuttaa, pikamuotikauppa, panostaa, pysyä, kirpputori

Aiheen numero ja alustava nimi	Aiheen yleisyys	Yleisimmät lemmat järjestyksessä
7) Pukeutuminen ja ulkonäkö	4.5 %	näkyä, pukeutua, muistaa, luku, tykätä, sellainen, tosi, äiti, hame, iho, ruma, kaunis, kaveri, leveä, pää
6) Pikamuodin ympäristöhaitat	4.3 %	ostaminen, pikamuotivaate, siirtyä, ongelma, ratkaisu, korjata, pikamuotinen, tuhota, tällainen, mikromuovi, huono, ilmasto, huonolaatuinen, kiinalainen, maa
20) Muotikysymykset	4.3 %	väri, takki, musta, valkoinen, sininen, farkku, kasari, keltainen, sävy, kirkas, päällä, harmaa, vihreä, vaalea, jalka
2) -	3.9 %	arvo, mieli, tietää, tilanne, nuori, lähteä, ero, normaali, puhelin, ihana, katsoa, työ, suhteen, erilainen, ikä
1) -	3.8 %	kysyä, sanoa, sana, nähdä, käsi, ikävä, kommentti, koira, kirja, tajuta, odottaa, vetää, matka, lukea, pää
10) Turhan tavaran kierrättäminen	3.8 %	kulutus, määrä, kierrätys, kaappi, päätyä, pois, pyrkä, loppu, valmistaja, kuukausi, firma, elektroniikka, oikeasti, viikko, turha
4) -	3.7 %	ihminen, esimerkki, mut, millainen, kysymys, mielenkiintoinen, tapahtua, elämä, hullu, pärjätä, kokea, eläin, kerätä, kuulla, nimi
3) Käyttämättömän vaateen kierrätys	3.6 %	käyttää, raha, hankkia, mainostaa, pestä, käyttämätön, sukka, tarve, miettiä, ostos, kova, pari, paljoa, erikseen, eteenpäin
15) Ihmisoikeuskysymykset	2 %	osa, toivottavasti, valita, perus, vanha, lisätä, kamala, viedä, vaihtaa, vastuu, kehitys, huomio, ainoastaan, kiva, ihmisoikeus

Sanojen tarkastelun perusteella validoin 17 aihetta ja hylkäsin 3. Kolme aihetta näytti sanojen tarkastelun perusteella siltä, että niissä ei keskustella vastuullisista vaatteista, vaan muodista ja ulkonäöstä yleisesti. Nimesin kuitenkin aiheet, koska halusin tarkistaa aiheiden sopivuuden seuraavassa validoinnin vaiheessa. Nämä aiheet saivat nimekseen Ulkonäkökysymykset (11), Pukeutuminen ja ulkonäkö (7) sekä Muotikysymykset (20). Kolmea aihetta en nimennyt ollenkaan, koska aiheet voidaan sanojen yleisyyden perusteella ajatella kuuluvaan sellaiseen aiheiden luokkaan, joita esiintyy lähes jokaisessa mallinnuksessa ja ne eivät muodosta mitään mielekästä kokonaisuutta vastuullisen vaatetuksen näkökulmasta.

Sanalistojen tarkastelun ja aiheiden nimien perusteella voidaan havaita, että aiheet vaikuttavat osittain päällekkäisiltä. Esimerkiksi Tekstiiliteollisuuden ongelmat (16), Vaatetuottajamaiden eettisyys (17), Ihmisoikeuskysymykset (15) ja Pikamuodin ympäristöhaitat (6) voisivat nivoutua aiheena yhteen. Tämän vuoksi halusin tarkastella aiheiden keskinäisiä yhteyksiä, joten tein mallista korrelaatiokuvion, käyttäen topicCorr -funktioita. Lajittelin funktion aiheet väreittäin sen perusteella, miten relevantin ajattelin aiheen olevan tutkielman kestävyysteorian kannalta. Merkitsin nimetyt aiheet vihreällä ja hylkäämäni aiheet punaisella. Lisäksi merkitsin

aiheet, joiden sopivuudesta olin epävarma, vaaleanvihreällä ja yleiset 3 muotiaihetta vaaleammalla punaisella. Korrelaatiokuva on nähtävissä kuviossa 7.

Kuvio 7. Mallin aiheiden välinen korrelaatiokuva.

Korrelaatiokuvioista voidaan jo sisäisen validoinnin perusteella havaita, että aiheiden nimeäminen on jollain tavalla onnistunut, koska hylätyt ja epäselvät aiheet keskittyvät kuvion toiseen reunaan ja validoidut aiheet toiseen reunaan. Kuvioista voidaan myös havaita, että aiheet liittyvät toisiinsa, mikä oli havaittavissa sanalistojen tarkastelun perusteella. Kiinnostava löydös muodostuu aiheista 16 Tekstiiliteollisuuden ongelmat ja 12 Perheiden ekologiset valinnat. 12 näyttäisi siltä, ettei se korreloi suoraan vastuulliseen vaateteemaan, vaan hylättyihin aiheisiin. 16 näyttää poikkeukselliselta aiheelta sen perusteella, ettei se muodosta yhteyksiä kuin viiteen aiheeseen ja se on muutenkin etäämpänä toisista aiheista. Seuraavassa alaluvussa tarkastelen aiheisiin liittyviä dokumentteja, joiden avulla saadaan vielä parempi kuva siitä, mitä aiheet käsittelevät.

6.2 Tulosten ulkoinen validointi

Tässä alaluvussa tarkastelen mallinnuksen tuloksia perehtymällä aiheisiin liittyviin teksteihin, joista luin läpi kymmenen kuhunkin aiheeseen kuuluvaa relevanteinta kommenttia. Tarkastin varmuuden vuoksi kaikki aiheet, myös ne, jotka olin hylännyt sisäisen validoinnin vaiheessa. Kommentit ulkoisen validoinnin läpäisseistä aiheista ovat luettavissa liitteestä 4. Kommenttien perässä lukee myös keskustelutyypin (tweet/retweet/forumpost).

Kommenttien perusteella muodostin uudelleen kuvan siitä, mistä aiheessa puhutaan ja vaihdoin tarvittaessa aiheen nimeä, hylkäsin aiheen tai otin aiheen mukaan tuloksiin. Muutin kaikkien paitsi yhden aiheen nimeä hieman, vaikka aiheen keskeinen sisältö pysyi samana. Useassa aiheessa keskusteltiin keskenään samankaltaisista aiheista, mutta niissä saattoi olla pieni näkemysero. Tekstejä läpi lukiessa huomasin kuitenkin paremmin nämä aiheisiin liittyvät erot, joten halusin aiheiden nimien kuvaavan eroja paremmin. Esimerkiksi vaatteiden materiaalista puhuttiin yhdessä aiheessa laatu- ja näkökulmasta käsin ja toisessa aiheesta hinnasta käsin. Jotkin aiheet näyttivät sisäisen validoinnin perusteella siltä, että ne sisältävät kritiikkiä, mutta ulkoisen validoinnin perusteella huomasin niiden enemmänkin tähtäävän muutokseen. Esimerkiksi aihe 6 Pikamuodin ympäristöhaitat sai uudeksi nimekseen Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin.

Esimerkiksi Ylä-Anttilan ym. (2019) tutkimuksessa oli asetettu kriteeriksi, että lähiluennan avulla kahdeksan kymmenestä dokumentista tulee olla alustavan aiheen nimen kannalta valideja, jotta se voidaan hyväksyä lähitarkastelun jälkeen aiheeksi. Itse katsoin, että 6 validia dokumenttia riittää muodostamaan sisäisesti koherentin aiheen. Validoin siksi kaikki aiheet, jotka vastasivat alkuperäisesti nimettyä aihetta vähintään 6 kommentin osalta. Epäselvissä tapauksissa luin vielä hieman useamman kommentin, jotta pystyin varmistamaan, vastaako teksti sille annettua otsikkoa. Maksimissaan luin jokaisen aiheen kohdalla 15 dokumenttia ja se koski tapauksia, joissa sama kommentti toistui useammin kuin kerran tai jokin kommentti oli hyvin lyhyt ja epäinformatiivinen.

Ulkoisen validoinnin tulokset ovat nähtävillä taulukossa 2. Taulukosta on nähtävissä myös, kuinka monta dokumenttia kymmenestä sopi aiheen keskeiseen sisältöön. Lopulliseen malliin tuli valikoiduksi 14 ja hylätyksi 6 aihetta. Hylkäsin pelkkään

muotiin ja ulkonäköön liittyvät kolme aihetta, koska niissä ei ollut kestävyteen liittyvää näkökulmaa. Hylkäsin myös aiheen vuokraus ja myynti, koska valideja kommentteja oli vain viisi kappaletta. Otin mukaan validiksi aiheeksi aiheen 2 nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus, joka ei tullut valituksi sisäisessä validoinnissa.

Taulukko 2.

Ulkoisen validoinnin tulokset ja aiheiden lopulliset nimet.

Aiheen numero ja alustava nimi	Aiheen yleisyys	Aiheeseen sopivat dokumentit	Ulkoisen validoinnin tulos	Muutos aiheen nimessä	Aiheen lopullinen nimi
19 Laadukkaat ja ajattomat vaatteet	10.1 %	10/10	Validi	Muutettu	19) Laadukkaat ja pitkäkestoiset vaatteet
8) Vaatejäte ja kirpputoriostokset	7.1 %	10/10	Validi	Muutettu	8) Vaatteiden hintalaatusuhde
9) Pikamuotiyrietykset, mainostaminen ja vaatejäte	6.6 %	6/10	Validi	Muutettu	9) Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti
17) Vaatetuottajamaiden eettisyys	6.4 %	7/10	Validi	Muutettu	17) Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa
11) Ulkonäkökysymykset	6.1 %	0/10	Hylätään	Hylätty	-
14) Ekologinen muoti	5.4 %	10/10	Validi	Muutettu	14) Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit
16) Tekstiiliteollisuuden ongelmat	5.3 %	7/10	Validi	Muutettu	16) Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus
18) Vaatteen materiaalikysymykset	5 %	7/10	Validi	Ei muutettu	18) Vaatteen materiaalikysymykset
12) Perheiden ekologiset valinnat	4.9 %	8/10	Validi	Muutettu	12) Ekologiset valinnat perhetyypeittäin
13) Vuokraus ja myynti	4.7 %	5/10	Hylätään	Hylätty	-
5) Vaatteen verkkotilauksen ympäristöongelmat	4.6 %	9/10	Validi	Muutettu	5) Vaatteiden hankintatavat
7) Pukeutuminen ja ulkonäkö	4.5 %	1/10	Hylätään	Muutettu	-
6) Pikamuodin ympäristöhaitat	4.3 %	7/10	Validi	Muutettu	6) Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin
20) Muotikysymykset	4.3 %	1/10	Hylätään	Hylätty	-
2) -	3.9 %	8/10	Otetu mukaan	Nimetty	2) Nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus
1) -	3.8 %	3/10	Hylätään	Hylätty	-
10) Turhan tavaran kierrättäminen	3.8 %	10/10	Validi	Muutettu	10) Pikamuodin ylituotannon haitat

Aiheen numero ja alustava nimi	Aiheen yleisyys	Aiheeseen sopivat dokumentit	Ulkoisen validoinnin tulos	Muutos aiheen nimessä	Aiheen lopullinen nimi
4) -	3.7 %	3/10	Hylätään	Hylätty	-
3) Käyttämättömän vaateen kierrätys	3.6 %	9/10	Validi	Muutettu	3) Kestävät vaateuskäytännöt
15) Ihmisoikeuskysymykset	2 %	8/10	Validi	Muutettu	15) Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen

6.2.1 Aiheiden tulkitseminen MLP-SPT-synteessin kautta

Tässä ja seuraavissa alaluvuissa käsittelen tarkemmin malliin valikoitujen aiheiden sisältöä ja kerron miten aiheet sijoittuvat MLP-SPT tulkintakehikkoon. Tämän ja seuraavan alaluvun voidaan ajatella olevan osa ulkoista validointia, koska siinä aiheita peilataan tutkimuskirjallisuuteen ja luodaan aiheille merkitys. Jokaiselle aiheelle on muodostettu pääkategoria sen mukaan kuvaako se ihmisten esiin tuomia käytäntöjä, niche-tason innovaatiota, järjestelmätasoon liittyvää keskustelua vai ulkoiseen toimintaympäristöön liittyviä huomioita. Lisäksi liitteessä 3 on luettavissa aiheen kommenttien tiivistetty sisältö, johon olen jaotellut tarkemmin aiheen sisällön sen mukaan mihin kehikon osaan sen kommentit liittyvät. Luvussa 7 pohdin aiheiden ja kirjallisuuden välistä yhteyttä ja vastaan tarkemmin tutkimuskysymyksiini.

Tulkinnalla on aihehallinnuksessa vahva rooli ja tyypillinen aihehallinnustutkimus perustuu siihen, että aiheita käytetään lähtökohtana, joille tutkija antaa merkitykset ja tulkinnalliset kehykset (Toikka, 2021, 146). Esimerkiksi Ylä-Anttila ym. (2018), ovat tutkimuksessaan tulkinneet aiheet sellaisenaan kehysanalyysin kehyksiksi. Jos tutkimuksen kohteena olevasta aiheesta ei ole vielä olemassa vahvaa kirjallisuutta, jonka päälle analyysin voi rakentaa, voidaan aihehallinnusta käyttää esimerkiksi triangulaation tai grounded theoryn vaiheena tai kehysten tutkimisena. (Mts.) Nelimarkka (2019, 26) ehdottaa myös, että aiheet voisi tulkita joko käyttäen olemassa olevaa kirjallisuutta sisällöllisenä apuvälineenä tai käyttäen aihehallinnusta välineenä olemassa olevan teorian arvioimiseen, soveltaa aihehallinnusta muiden analyysien kanssa rinnakkain tai tehdä mallille systemaattista tulkintaa, kuten grounded theory -prosessissa. (Mts, 26.)

Koska kestäväälle muodille ei ole vielä olemassa yhtenäistä käsitteistöä, ja käytännön mallinnusta eksploraatiivisessa mielessä, en pyri vahvistamaan aiheiden avulla yhden teorian paikkaansa pitävyyttä, vaan tarkastelen aiheita näkökulmina ja keskusteluaiheina, joista keskustelijat puhuvat suhteessa vastuullisiin vaatteisiin ja pyrin sijoittamaan ne MLP-SPT kehikkoon sen mukaan mitä kehikon osaa tai tasoa aiheet käsittelevät. En siis tavallaan tulkitse aiheita kehyksinä, vaan tarkastelen niiden mahdollisuuksia kehystettyinä aiheina vasta muodostuvassa olevaan kestäväen muodin teoriaan. Rinnastan näkemykseni myös viime vuosina tehtyihin tutkimuksiin, joissa on tutkittu riittävyyden käytäntöjä sekä muodin systeemiin vaikuttavia sosioteknisiä rakenteita. Koska havainnoinnin kohteena ei ole keskustelijoiden toteuttamat käytännöt, eikä muodin järjestelmän osat sellaisenaan, vaan se, miten ihmiset niistä puhuvat, voidaan keskustelut kuitenkin ajatella aiheiden kehystämiseksi ja tässä tutkin vastaako yksi aihe yhtä kehystyksen tapaa ja kuinka hyvin.

6.2.2 Aiheet sisällöittäin

Aihe 19: Laadukkaat ja pitkäkestoiset vaatteet:

Tämä aihe sijoittuu käytäntöjen kentälle, mutta siinä puhutaan myös MLP:n järjestelmätasosta. Keskustelijat peräänkuuluttavat laadukkaita ja ajattomia vaatteita ja materiaaleja. Aiheen kommentteissa tuodaan esiin, että vaatteiden laatu, materiaalit ja kestävyys ovat tärkeämpiä kuin nopeasti vaihtuva tyyli. Aiheessa myös arvostellaan nykyistä muotijärjestelmää, kuten vaatteiden vuokraamista, pikamuodin ostamista, vaatteiden materiaaleja ja tiettyjä pikamuotia myyviä liikkeitä. Tässä aiheessa keskustellaan myös kestävien vaatevalintojen käytännöistä.

Aihe 8: Vaatteiden hinta-laatusuhde:

Tämä aihe sijoittuu käytäntöjen kentälle. Aiheessa keskustellaan vaatteiden ostokäytännöistä ja siitä, mistä saa ostettua laadukkaita vaatteita. Aiheessa pohditaan myös sitä, onko kannattavampaa ostaa halvalla paljon vaatteita vai vähän ja laadukasta. Aiheessa on kritiikkiä vaatteiden laadun heikentymistä, kirpputorihintoja, kirpputorilla myytävän vaatteen laatua sekä pikamuotiyritysten voiton tavoittelua kohtaan.

Aihe 9: Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti:

Tämä aihe käsittelee järjestelmätason kritiikkiä. Aiheessa keskustellaan ultrapikamuotia myyvän Sheinin tuotantoon ja tuotteisiin liittyvistä ongelmista, sekä sen mainonnasta. Ultrapikamuotia kutsutaan roskaksi, tuotantoa arvostellaan ihmisoikeuksien puutteesta ja ympäristön pilaamisesta ja mallisto arvioidaan muilta varastetuksi, vaatteissa käytetään myrkyllisiä kemikaaleja ja vaatejätteen määrää pidetään valtavana. Aiheessa tuodaan esiin mainontaan liittyviä ongelmia, kuten Sheinin tehokas markkinointi ja tuotteiden esittely Tiktokissa. Aiheessa keskustellaan myös siitä, mitä länsimaisen elämäntavan mielikuvamainonta saa aikaan ja kuinka turkiksia ei saa mainostaa ympäristöystävällisinä.

Aihe 17: Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa:

Tässä aiheessa keskustellaan niche-tason innovaatioista. Aihe käsittelee innovaatioita ja visioita vaatetuotannon vastuullistumisesta Suomessa. Aiheessa tuodaan esiin ihmisten kasvava kiinnostus vastuullista vaatetuotantoa kohtaan ja ideoidaan miten vastuullisuutta ja vaatteiden laatua voidaan lisätä suomalaisilla keksinnöillä. Samalla kiinnostus vastuullisia vaatteita kohtaan voisi luoda lisää työpaikkoja Suomeen. Aiheessa myös puhutaan ihmisten tottumuksesta halpoihin vaatteisiin.

Aihe 14: Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit:

Tämä aihe liittyy sekä käytäntöihin että järjestelmään, mutta siinä tuodaan myös esiin muodin institutionalisoitunut rakenne, joten sijoitan sen varovasti toimintaympäristöön. Tässä aiheessa keskeiseksi nousee kysymykset muodin ja pukeutumisen merkityksestä tänä päivänä. Ihmiset arvostelevat perinteistä muodin instituutiota, jossa tyylin muutokset ovat välttämättömiä. Keskustelijat tuovat esiin vaihtoehtoisia muodin luomisen ja uudistamisen tapoja, jotka he kokevat vastuullisemmaksi kuin perinteisen muodin. Myös vastuuta omista ostoksista peräänkuulutetaan, jotta turhan tavaran ostaminen loppuisi ja sitä ei heitettäisi pois. Ihmiset tuovat esiin käytäntöjä, joilla he pyrkivät irtaantumaan muodin syklistä. Näitä ovat käytettyjen vaatteiden ostaminen kirpputorilta– johon liittyvä ostelu koetaan ekologiseksi– ekologisen muodin ostaminen ja vaateen ostaminen vain tarpeeseen. Aiheessa myös mainostetaan vastuullisen vaatekaapin ABC:ta. Yhdessä tarkasteltavista kommentaareista tuodaan poikkeuksellisesti esiin skeptisyys sen suhteen, että ajattoman tyylin luominen olisi mahdollista. Aiheessa esiintyy

julkisuuden henkilö, joka kertoo, että hänelle on tärkeää unisex-vaatteiden käyttö ja identiteetin ja tyylin rakentaminen irtaantumalla normeista. Yhdessä kommentissa naisten turhamaisuutta pidetään syyllisenä muodin olemassaoloon. Tässä aiheessa nähdään järjestelmän, kulttuuristen rakenteiden sekä kuluttajien mieltymysten kritiikkiä. Aiheessa on myös niche-tasolla olevia riittävyden käytäntöjä. Muutoksen toteuttajina nähdään yksittäiset kansalaiset.

Aihe 16: Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus:

Tämä aihe käsittelee niche-tason innovaatioita ja tulevaisuuden näkymiä. Aiheessa kerrotaan uudesta tehtaasta, joka valmistaa kuitua tekstiilijätteestä sekä visioidaan tulevaisuutta 2030 -ja 2040-luvuille. Aiheessa puhutaan kiertotalouspotentiaalista, second hand -markkinan noususta 2-kertaiseksi pikamuotiin verrattuna, uudesta kierrätettävästä kuidusta, sekä tekstiili- ja muotialaa opiskelevien vastuullisesta vaatemallistosta. Aiheessa tuodaan myös esiin nykyisten elintapojen saastuttavuus ja nähdään muutoksen olevan tulossa, vaikka ”alkuun uudistukset kirpaisee meitä kaikkia”. Aiheessa on nähtävissä optimismi muutoksiin. Tässä muutoksen toteuttajina nähdään yritysten toimijat sekä yksittäiset kansalaiset.

Aihe 18: Vaatteen materiaalikysymykset:

Tässä aiheessa kerrotaan käytännöistä, joita kirjoittajat ovat kokeneet hyviksi koskien vaattemateriaalivalintoja. Keskustelijat kertovat joidenkin kalliidenkin merkkien olevan laaduttomia ja toisaalta joidenkin halpojen vaatteiden kestävän pitkään, jos materiaali on hyvä. Öljypohjaisia materiaaleja arvostellaan niiden kierrätyskyvyttömyydestä, materiaalin tunnusta iholla sekä niiden huonosta vaikutuksesta luontoon. Luonnonkuitumateriaaleja suositaan, koska ne ovat kestäviä ja ekologisista.

Aihe 12: Ekologiset valinnat perhetyypeittäin:

Tässä aiheessa kerrotaan omista ja tuttavien perheiden erilaisista kulutusvalinnoista ja se sijoittuu käytäntöjen tasolle. Monet aiheen keskustelijat tuovat esiin, että lapsiperheissä eletään keskimäärin ekologisemmin, kuin lapsettomissa perheissä. Aiheessa tuodaan myös esiin kulutuskäytäntöjä, joita omassa ja muiden perheissä toteutetaan. Käytäntöihin kuuluvat vaatteiden ostaminen kirpputorilta ja loppuun kuluttaminen ja muut ekologiset valinnat. Aiheessa myös arvostellaan muiden kuin

suomalaisten saastuttavampaa elämäntapaa ja tuodaan esiin pikamuodin saastuttavuutta.

Aihe 5: Vaatteiden hankintatavat:

Tässä aiheessa puhutaan eri tavoista hankkia vaatteita. Aiheessa esitellään käytäntöjä ja esitetään toiveita ja ehdotuksia niche-tasolle. Aiheessa kritisoidaan vaatteiden laatua ja sitä, että nykyään on vaikea ylipäättään löytää hyvää ja laadukasta, itselle istuvaa vaatetta mistään. Keskustelijat kertovat myös, että mitään merkkivaatettakaan ei voi enää pitää takeena laadulle, koska tuotteet tehdään samassa paikassa kuin pikamuotivaatteet, joita aiheessa kritisoidaan. Tämä aihe sijoittuu pääosin käytäntöjen tasolle.

Aihe 6: Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin:

Tämä aihe keskittyy ympäristöön ja vaatetehtaiden työntekijöihin kohdistuvien epäkohtien esiintuomiseen ja korjaamiseen ja se keskittyy pääosin visioihin kohdistuvan keskustelun vuoksi niche-tasolle. Aihe sijoittuu nichen ja sosio-teknisen järjestelmän väliin, koska toisaalta aiheessa kritisoidaan nykyisen järjestelmän aiheuttamia ongelmia, mutta myös luodaan toivoa tilanteen muuttumiselle tulevaisuudessa. Aiheessa voidaan nähdä innovaatioihin viittavia tekijöitä, koska siinä kerrotaan uudesta digitaalisesta muodista, josta toivotaan ratkaisuja pikamuodin ongelmiin. Aiheessa visioidaan vaatetehtaan työntekijöiden työolojen parantamista, joka lopulta vaikuttaisi pikamuodin kulutuksen lopettamiseen. Aiheessa tuodaan myös esiin Aasian rannoilla lojuvan muoviroskan uusiokäyttöpotentiaali uusiomuovissa ja kierrätystekokuiduissa. Saman kommentin kirjoittaja kertoo, ettei itse osta kiinalaisia muovituotteita eikä pikamuodin öljypohjaisia tekokuituvaatteita. Aiheessa tuodaan esiin mikromuoviin liittyviä ongelmia, paikallisten tekstiilivalmistusketjuun osallistuvien työntekijöiden orjamaista asemaa, muita Kaukoidässä teetettyyn pikamuotiin liittyviä ihmisoikeusongelmia, kuten lapsityövoiman käyttö, sekä kritisoidaan köyhien maiden ihmisoikeuksien polkemista. Aiheessa tuodaan esiin suomalaisten poliitikkojen rooli vaatetusteollisuuden mahdollisesta toteuttamisesta Suomessa sekä kritisoidaan EU:n päätöstä polttomoottorien tuonti- ja valmistuskiellosta. Aihe tuo esiin myös tämänhetkisen kulttuurisen maiseman, jossa ilmastonmuutos on todellisuutta ja aiheuttaa painetta vihreälle siirtymälle. Tässä aiheessa nähdään

kritiikkiä sosio-tekni­sen järjestelmän teollisuus- osiota kohtaan ja aiheen keskeinen sisältö keskittyy muutoksen toiveisiin. Muutoksen toimeenpanijoina nähdään yhteiskunnalliset päättäjät, yritykset ja yksittäiset kansalaiset.

Aihe 2: Nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus:

Aihe sijoittuu ulkoisen toimintaympäristön tasolle, koska siinä puhutaan väestörakenteen muutoksista. Tässä aiheessa keskustellaan nuorten valinnoista ja suhteutetaan se erilaisiin elintasoihin, pikamuotiin, kirpputoriosteluun ja luksusbrändien kulutukseen. Aihe liittyy myös tulevaisuuteen ja menneisyyden sukupolvien valintoihin sekä siihen mikä on normaalia kulutusta nuorten keskuudessa. Aiheessa spekuloidaan sitä, miksi nuoret ostavat vaatteita kirpputorilta, pyrkivät omistamaan luksusbrändien vaatteita tai varastamaan vaatteita muiden nuorten päältä. Aiheessa kerrotaan esimerkkejä nuorten erilaisista elintasoista ja tuodaan esiin, että nuoret tekevät kirpputoriostoksia toisaalta rahatilanteen pakottamina ja toisaalta vastuullisista syistä. Luksusbrändien kulutukseen tai varastamiseen toisen päältä esitetään syyksi aiempien sukupolvien elintason rakentaminen ja maahanmuuttajien länsimaisuuden ihannoiti, joka johtuu ulkoimaisten medioiden seuraamisesta. Aiheessa visioidaan myös dystopisesti uusia vaateinnovaatioita, kuten älyvaatteita ja älynaamaria ja pohditaan miten nuorten valinnat näkyvät tulevaisuudessa. Tässä aiheessa liikutaan muutoksen ja järjestelmän rajamaastossa ja pohditaan nuorten vaatevalintoja suhteessa vanhempien sukupolvien rakentamaan kulutuskulttuuriseen ilmapiiriin. Aiheesta ilmenee nuorten valintojen muutos­potentiaali ja nuorten asema tulevaisuuden rakentajina. Aiheessa tuodaan myös esiin ilmastonmuutoksen aiheuttama paine kulutusmuutoksille. Nuoret nähdään aiheessa toimijoina, mutta nuoret eivät itse ole äänessä.

Aihe 10: Pikamuodin ylituotannon haitat:

Tämän aiheen keskustelut sijoittuvat järjestelmätason kritiikkiin. Aiheessa kritisoidaan pikamuodin ylikulutuksesta ja -tuotannosta aiheutuvia haittoja. Aiheessa tuodaan esiin etenkin vaatteiden päätyminen jätteeksi ja toivotaan rajoituksia vaate­teollisuudelle sekä pikamuotiyrityksille. Aiheen kommentteissa myös tuodaan esiin muodin liian nopean muutoksen aiheuttamat ongelmat. Kommentteissa myös pyydetään ihmisiä tarkastelemaan omaa kulutuskäyttäytymistään. Eräs kommentoija tuo esiin vaatteen kuljetukseen liittyvät epäkohdat, koska hänen mukaansa vaatteet kuljetetaan konteissa, joissa on huono ilmanvaihto ja reikiä, joista pääsee vesi sisään.

Koska vaatteet ovat konteissa keskellä merta jopa useita viikkoja, kontit myrkytetään tuholaishyönteisiä vastaan. Näin vaatteisiin voi päätyä hometta ja aasialaisia hyönteismyrkkyjä, jos konteista ei keretä tuulettamaan myrkkypitoisuuksia riittävän alhaisiksi vaatteen saamiseksi nopeasti markkinoille. Aiheessa myös nostetaan esiin turhat verkkotilaukset ja -palautukset ja toivotaan sovitussuhteita, jossa voisi sovittaa tuotteita ennalta. Tämä aihe keskittyy pääosin nykyisen järjestelmän kritisoimiseen ja muutostoihin. Järjestelmän kritiikki kohdistuu sekä teollisuuden ja markkinatalouden toimintoihin, muotijärjestelmän infrastruktuuriin ja politiikkoihin sekä kuluttajien valintojen kritisoimiseen. Aiheessa on myös ehdotuksia ekologisen muutoksen edesauttamiseksi.

Aihe 3: Kestävät vaatetuskäytännöt:

Tämä aihe keskittyy riittävyyden käytäntöjen toteuttamiseen. Siten aihe sijoittuu riittävyyden käytäntöjen tasolle. Aiheessa tuodaan esiin vaatteiden ilmaiseksi saaminen ja lainaaminen, kirpputoriostelu, vaatteiden pitkäikäinen käyttö, tarpeeseen ostaminen ja kestävien materiaalien –kuten puuvillan ja pellavan–suosiminen. Keskustelijat pyrkivät ostamaan ajattomia vaatteita ja ostamaan vaatteita vain tarpeeseen ja vain sellaista, josta varmasti pitää. Tässä aiheessa kestävyteen perustuvia käytäntöjä pidetään normina ja yhdessä kommentissa arvostellaan influensseria, joka kertoo kestävästä käytännöstään, koska hän ei enää kommentoijan mukaan voi esittää edelläkävijän roolia, koska influensserit ovat puhuneet kestävästä käytännöstä jo vuosia. Aiheessa tuodaan myös esiin pikamuodin käyttö säästösyistä.

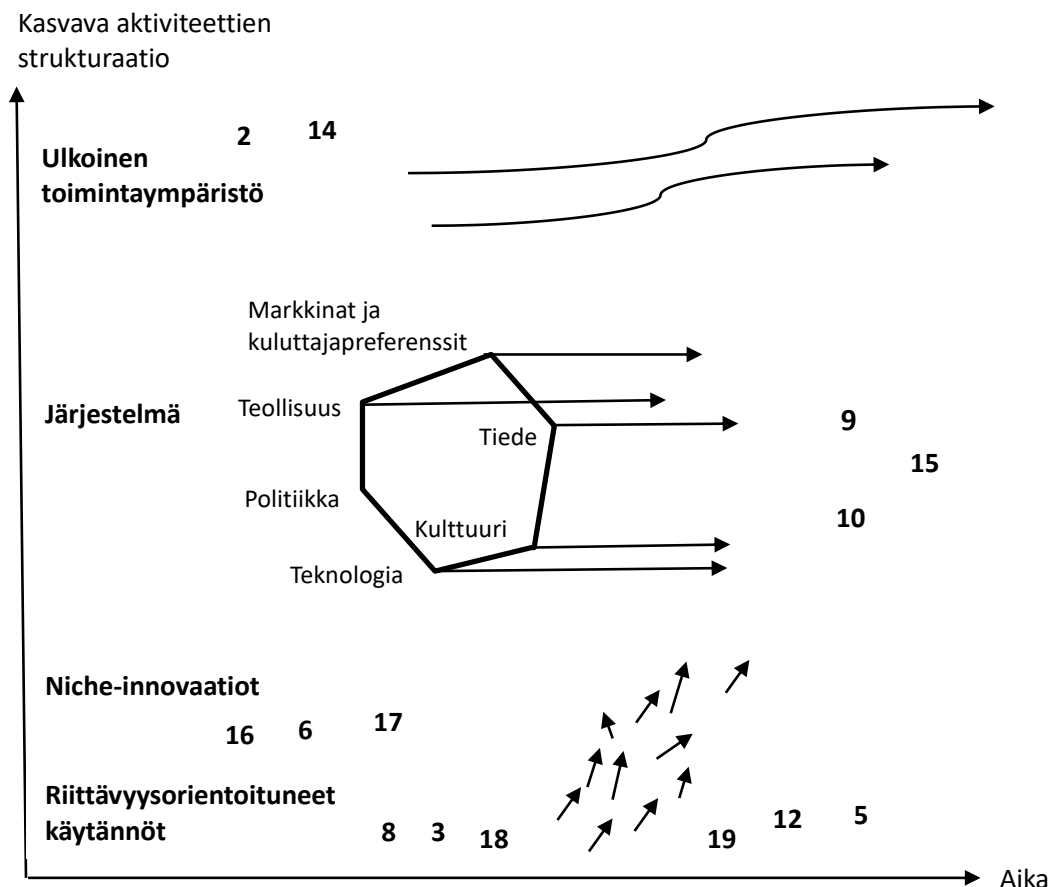
Aihe 15: Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen:

Tässä aiheessa kritisoidaan länsimaista yhteiskunnallista järjestelmää. Siten aihe sijoittuu kehikon järjestelmätasolle. Kommentoijat kritisoivat keskiluokkaistumiseen liittyviä ongelmia, suunnitelmallista vanhentamista, sekä koronan jälkeiseen markkinoiden toipumiseen esitettyä ratkaisua Great Resetiä, jossa pyritään turvaamaan markkinoiden vihreä kasvu (Wikipedia, [n.2020]). Aihe on poliittisesti väriltään ja kritiikkiä esitetään oikeistolle, jotka harrastavat kerskakulutausta sekä nuorille naisille, jotka kommentoijan mukaan ristiriitaisesti kuluttavat ultrapikamuotia ja samalla lakkoilevat ympäristön nimissä. Aiheessa kerrotaan myös markkinoinnista, jonka avulla voidaan suunnitelmallisesti ja psykologisesti

vanhentaa vaatteita, niin että se saa kantajansa häpeämään niitä. Eräs kommentoija kritisoi sitä, että käytettyjen vaatteiden vieminen kierrätykseen tuhoaa luontoa Afrikassa, jonne kierrätetyt vaatteet päätyvät. Aihe käsittelee kokonaisuudessaan järjestelmätason ongelmia ja on kritiikki vallitsevaa markkinapoliittista järjestelmää kohtaan. Eräs kommentoija kehuu työvaatteiden kestävyyttä. Aiheesta on löydettävissä yksi niche tason innovaatio, jossa tuodaan esiin suomalaisen tehtaan tuottaman sellun käyttö uusiokuitujen seassa.

6.2.3 Aiheet tulkintakehikossa

Aiheiden kommenttien lukemisen jälkeen muodostin jokaiselle aiheelle pääkategorian. Kuvioon 8 on sijoitettu aihenumero sen perusteella mitä tulkintakehikon osaa kukin aihe pääpiirteissään kuvaa.

Kuvio 8. Aiheiden sijoittuminen MLP-SPT-tulkintakehikkoon.

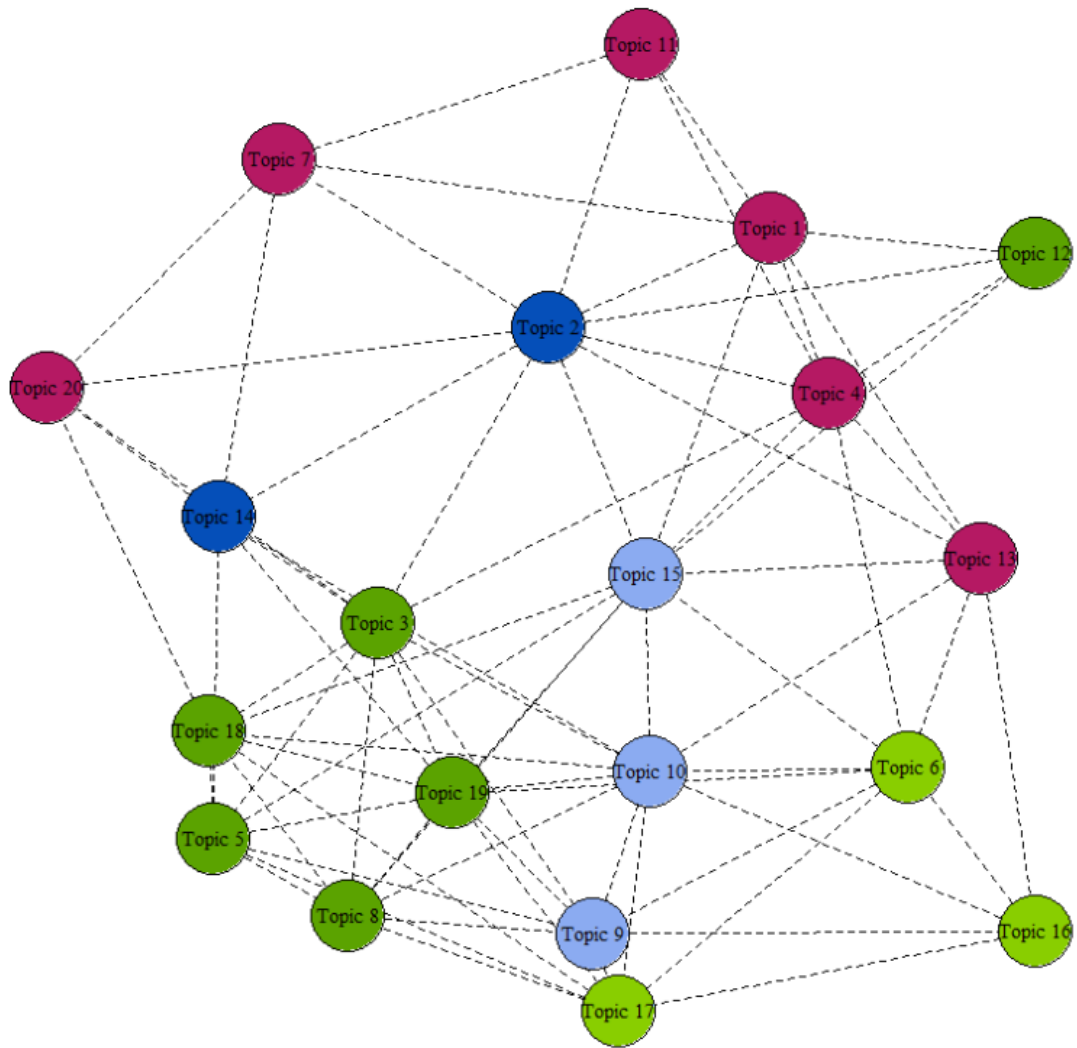
Riittävyysorientoituneet vaatetuskäytännöt koskevat tässä tutkielmassa laadukkaiden ja pitkäkestoisten vaatteiden vaalimista (aihe 19), vaatteiden hinta-laatusuhteen huomioimista (aihe 8), vaatteen materiaalin huomioimista (aihe 18), erilaisten perhetyyppien valintoja (aihe 12), vaatteiden hankintatapaan liittyviä tekijöitä (aihe 5) ja kestäviä vaatetuskäytäntöjä (aihe 3).

Ulkoiseen toimintaympäristöön sijoittuvat Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit (aihe 14) sekä Nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus (aihe 2).

Järjestelmätasolle sijoittuivat Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti (aihe 9), Pikamuodin ylituotannon haitat (aihe 10) ja Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen (aihe 15).

Niche-tasolle sijoittuu Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus (aihe 16), Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa (aihe 17) sekä yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin (aihe 6).

Tein myös ulkoisen validoinnin tuloksia sekä aiheiden sijoittumista tulkintakehikkoon havainnollistaakseni ja testatakseni uuden korrelaatiokuvion, joka on nähtävissä kuviossa 9. Olen värittänyt kuvioon ulkoista toimintaympäristöä koskevat aiheet tumman sinisellä, järjestelmätasoa koskevat aiheet vaalean sinisellä, niche-tason innovaatioita koskevat aiheet vaaleanvihreällä ja käytännöt tumman vihreällä. Hylätyt tekstit näkyvät myös kuviossa punaisella. Korrelaatiokuvionkin perusteella voidaan havaita, että keskustelujen aiheet linkittyvät osittain yhteen ja klusteroituvat sen mukaan mistä tulkintakehikon osasta aiheesta on pääosin kyse. Kuvio tukee myös aiheiden lajittelun tuloksia näyttämällä niiden läheiset suhteet toisiinsa. Poikkeuksena aiheiden läheisyydestä on edelleen aihe 12, joka käsittelee erilaisten perheiden ekologisia valintoja. Sillä on korrelaatioita ehkä validoimattomiin aiheisiin siksi, että siinä puhutaan paljon muustakin kuin vastuullisesta vaatetuksesta. Aihe 14 oli vaikea sijoittaa kehikkoon, koska siinä oli sisältöä vähän kaikista kehikon osista. Kuvion ja sisällön perusteella se olisikin voinut sopia myös esimerkiksi käytäntöihin.

Kuvio 9. Käytännöistä, niche-tason innovaatioista, järjestelmätason kritiikistä, ulkoisesta toimintaympäristöstä ja hylätyistä aiheista tehty korrelaatiokuva.

7 Tulosten tulkinta ja teoriasynteesi

Tutkielmani tutkimuskysymykset olivat: 1. Mistä aiheista sosiaalisen median alustoilla keskustellaan vastuullisiin vaatteisiin liittyen ja onko aihemallinnus hyödyllinen työkalu someaineiston sisällön lajitteluun? ja 2. Onko vastauksissa havaittavissa muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia? Tässä luvussa vastaan tutkimuskysymyksiin sen sisältöä käsittelevin osin ja vertaan tutkimustuloksia aiempaan tutkimukseen, jossa on käsitelty muodin monitasoisia ongelmia ja riittävyysorientoituneita käytäntöjä. Pohdin myös, minkälainen rooli sosiologian muotiteorian klassikkoteorioilla on suhteessa muodin monitasoisiin ongelmiin. Luvussa 8 pohdin aihemallinnuksen hyödyllisyyttä someaineiston sisällön lajittelussa sekä aiheiden roolia kehyksenä.

Aihemallinnuksen tulosten perusteella voidaan havaita, että sosiaalisen median alustoilla keskustellaan muodin systeemin lukkiutumiseen liittyvistä monitasoisista aiheista, sekä riittävyysorientoituneista vaatetuskäytännöistä. Aiheet pystyi kehystämään tulkintakehikon osiksi aiheiden keskeisen sisällön perusteella, mutta aiheet käsitelivät myös muita tulkintakehikon osia. Kokonaisuudessaan aiheissa oli löydettävissä monitasoisia näkökulmia, jotka liittyivät MLP-SPT teoriakehikon eri tasoille.

Tutkimuksia, joissa on havainnollistettu vastuulliseen muotiin ja muodin systeemiin liittyviä tekijöitä (Bushel ym., 2022; Orminski ym., 2021, Myulaert & Maréchal, 2022) monitasoisen muutoksen mallin avulla on vähän, mutta niissä on havaittu saman kaltaisia tuloksia kuin tässä tutkielmassa. Tämän maisterintutkielman aiheissa muotiteollisuus nähdään monimutkaisena globaalina systeeminä ja aiheet linkittyvätkin muotiin systeeminä sen lisäksi, että niissä keskustellaan riittävyysorientoituneista vaatetuskäytännöistä. Aiheet liittyivät vaatteiden materiaaleihin, vaatteiden ja kankaiden tuotantoon, kuljetukseen, markkinointiin ja jälleenmyyntiin sekä vaateteollisuuden toimintaperiaatteisiin ja muodin kulutukseen liittyviin keskusteluihin, jotka olivat samoja aiheita joita esim. Buschel ym. (2022, 231) olivat tuoneet esiin tutkimuksessaan.

Ihmiset toivat aiheissa esiin kriittisiä näkökantojaan muodin systeemistä ja ilmensivät halua muutokselle. Lisäksi kommentoitiin jo tehtyjä innovaatioita esimerkiksi tekstiiliteollisuuden kierrättämiseen ja kuidun valmistamiseen liittyen.

Nämä aiheet ilmensivät muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia, jotka olivat havaittavissa etenkin järjestelmään kohdistuvassa kritiikissä ja niche-tason innovaatioissa. Ne voidaan liittää niin kutsuttuun reformistiseen ja vallankumoukselliseen kestävyYTEEN. Vallankumoukselliseen kestävyYTEEN liittyvät innovaatiot voidaan nähdä osana riittävyysteoriaa, koska niiden avulla tähdätään kokonaisvaltaiseen kulutuksen vähentämiseen, mikä on myös riittävyysnäkökulman tavoite. Vallankumouksellisessa kestävyYTEESSÄ kestävyyskriisi ratkaistaankin vallitsevan talousmallin muutoksella ja reformistisessa kestävyYTEESSÄ kestävyyskriisi ratkaistaan esimerkiksi teknologisilla ratkaisuilla (Geels, McMeekin, Mylan & Southerton, 2015, 1). Nämä kestävyysnäkökulmat tulivat aiheissa esiin toiveina kulutuksen vähentämisestä ja muodin systeemin kokonaisvaltaisesta muutoksesta. Reformistiseen kestävyYTEEN liittyvissä näkökulmissa tuotiin esiin uusia tapoja valmistaa, suunnitella ja kierrättää vaatekuituja.

Vaatetukseen liittyvät riittävyysorientoituneet käytännöt voivat tulla esiin vaatteiden korkean laadun ja pitkäkestoisuuden vaalimisena, vaatteen tuunaamisena, korjattavuutena sekä informaation hankkimisena koskien vaatteen ominaisuuksia (Kropfeld, 2023, 390). Tämän tutkielman aiheissa tuli esiin vaatteiden pitkäikäisyyden vaaliminen, vaatteen kestävyys, korjattavuus ja materiaaliset ominaisuudet, joita pidettiin tärkeänä laadun kriteerinä. Ihmiset kertoivat toteuttavansa riittävyysorientoituneita käytäntöjä myös taloudellisista syistä. Esimerkiksi vaatteita ostettiin halvalla kirpputorilta siksi, että vaatteet likaantuvat käytössä helposti, mikä johti vaatteiden ostamiseen useammin. Taloudelliset syyt on liitetty riittävyysorientoituneihin käytäntöihin myös muissa tutkimuksissa, joissa on tuotu esiin ihmisten vapaaehtoista yksinkertaistamista egoistisista, kuten säästösyistä käsin (Kropfeld, 2023, 390).

Muodin systeemin lukkiutuneisuutta koskevassa tutkimuksessa (Muylaert & Maréchal, 2022) oli havaittu, että ihmiset kiinnittävät vaatteita ostaessa esimerkiksi huomiota siihen mitä muut ajattelevat vaatteesta. Tällaista näkökulmaa ei ainakaan suoraan ollut havaittavissa tässä tutkielmassa. Myös esimerkiksi sosiologian klassikko Simmel ajatteli, että muodin kulutuksessa muiden hyväksyntä on tärkeää (Simmel, 1986). Vastuullisen vaatetuksen valinnassa muiden hyväksyntä saattaa vaikuttaa välillisesti vastuullisten valintojen suosimiseen, mutta tämän tutkielman kommentoissa se ei tullut esiin ainakaan suoraan. Jos tutkielmassa olisi tutkittu

jotain muuta sosiaalisen median alustaa, kuten Tiktokia tai Facebookia, niin esiin olisi saattanut tulla enemmän muiden mielipiteisiin liittyviä syitä valinnoille.

Vaatteiden ostokäytännöistä kertoessaan ihmiset näyttivät eniten panostavan hinta-laatusuhteeseen, mikä on samansuuntainen tulos muiden tutkimusten kanssa.

Muylaertin ja Maréchal (2022, 346–349) tutkimuksessa ihmiset ostivat mieluummin halpoja vaatteita, kuin laadukkaita vaatteita, mutta vaateen materiaalilla oli myös merkitystä ostopäätökseen. Tutkimuksen mukaan ihmiset ostivat myös enemmän, jos kyseessä oli pikamuoti, jonka edullisuus mahdollisti useamman vaatekappaleen ostamisen. (Mts, 346–349.)

Myös tämän tutkielman aiheissa tuli ilmi käytäntöjä, joissa ostettiin tiedostaen pikamuotia. Pikamuotia ostettiin silloin, jos sitä pidettiin yhtä kestäväenä kuin muitakin vaatteita tai jos sitä ostettiin lapselle. Myös hinta vaikutti kommenttien perusteella pikamuodin ostamiseen, mikä oli aiempien tutkimustulosten suuntaista. Joissain kommentteissa tuli myös esiin, että vaatteita ostetaan lukumääräisesti enemmän, kun kyseessä on halpa pikamuoti, mutta aiheissa puhuttiin myös kalliimpien ja laadukkaampien vaatteiden puolesta, koska niiden ajateltiin lopulta olevan taloudellinen valinta niiden kestäessä pidempään.

Muodin systeemin lukkoja tarkastelleessa tutkimuksessa (Myulart & Maréchal, 2022, 349) pikamuodin ostokäytäntöön vaikutti vaateen helppo saatavuus ja vaatteeseen luodut merkitykset (mts, 349). Tämän tutkielman aineistossa puhuttiin myös vaateen saatavuudesta, mutta saatavuuden helppoutta ei pidetty syynä ostaa vaatteita, vaan heikkoa saatavuutta kritisoitiin ja tuotiin esiin verkkotilauksen ympäristöhaittoja ja hankalia puolia.

MLP tason vaikuttajia ostopäätökseen voivat olla ostamisen mukana tuoma tyydytys, halu ja ilo (Muylaert & Maréchal, 2022, 346–349), mutta ne eivät tulleet esiin tämän tutkielman aiheissa. Syynä siihen oli todennäköisesti se, että aineisto oli valikoitu sen mukaan, että siinä keskustellaan jo valmiiksi vastuullisuudesta. Myös mallinnuksessa jätettiin pois aiheet, jotka käsittelivät pelkästään muotia, joissa ostamiseen liittyvä halu, tyydytys ja ilo olisivat voineet tulla enemmän esiin.

Vastuullisissa valinnoissa haluun ja merkitykseen liittyvät tekijät voidaankin liittää haluun toimia vastuullisesti ja riittävyysorientoituneesti erotuksena halusta kuluttaa hedonistisista syistä. Vastuullisia valintoja tehdessä kulutusta ei ihannoida, vaan siitä

enemmänkin pidättäytyään, joten vaatteiden ostamiseen liittyvät hedonistiset syyt eivät siksi ehkä olleet kommentteissa läsnä. Toisaalta myös esimerkiksi vaatteiden pitkäikäisyyden vaaliminen voisi tuoda kuluttajalle iloa ja tyydytystä.

Aiheissa oli nähtävissä muodin kulttuuriseen järjestelmään liittyvä kritiikkiä. Ihmiset selvästi tiedostavat vallitsevat muodin rakenteet ja muotiin liittyvät uudistumiseen, kuluttamiseen ja itseilmaisuun liittyvät näkökulmat ja näkevät osittain jo kulutuksen ihannoinnin kääntyneen laskuun. Aiheet liittyen kulttuurisen järjestelmän kritiikkiin, voidaan sijoittaa osittain ulkoiseen toimintaympäristöön ja osittain järjestelmäkritiikkiin. Tämän tutkielman ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvät näkökulmat voidaan ajatella vastakkaisena näkökulmana perinteisille muodin sosiologian paradigmoille, joiden mukaan ihmiset haluavat erottautua muista sosiaaliluokista (Bourdieu, 1984), kuluttaa kerskaillen (Veblen, 2002), olla jatkuvasti liikkeellä tai uusintaa itseään (Bauman, 2001). Muodin pitkän linjan kaavat, joita muodin sosiologiassa on hahmoteltu, vaikuttavat kuitenkin vielä ulkoisessa toimintaympäristössä myös kommenttien perusteella. Monet keskustelijat peräänkuuluttivatkin ajatonta muotia – joka sopii paremmin kestävän muodin tavoitteisiin – ja arvostelivat esimerkiksi ulkomaalaisille tuputettavaa mainontaa, jossa länsimaalaiset esitetään kulutusta ihannoivana, ylempiarvoisena kansana. Kommentin mukaan esimerkiksi ulkomaalaisten halu jäljitellä uskottua länsimaalaista elämäntyyliä aiheuttaa ongelmia nuorten keskuudessa. Myös naisten turhamaista vaatteiden ostelua arvosteltiin. Kommenttien perusteella voidaan havaita, että ihmiset arvostelevat esimerkiksi kerskakulutusta ja lukumääräisesti usean tuotteen ostamista, poisheittoa ja tuhlaamista sekä eri yhteiskuntaluokkia eriarvoisesti esiintuvaa mainontaa.

Vielä viime vuosisadalla kierrätetyt ja korjatut vaatteet olisivat voineet kertoa alemmasta yhteiskunnallisesta asemasta, kun uusien vaatteiden käyttö osoitti yläluokkaisuutta (Farley Gordon & Hill, 2015, 2). Tämän tutkielman aiheissa vastuullisten vaatteiden käyttö ja siihen liittyvä kierrättäminen ja korjaaminen yhdistettiin puolestaan esimerkiksi korkeaan koulutukseen, yhteiskunnalliseen sivistyneisyyteen ja lapsiperheisiin. Se voi osittain merkitä sitä, että tuunattuihin ja käytettyihin vaatteisiin liitetään nykyään enemmän vastuullisuuteen kuin esimerkiksi köyhyyteen tai luokka-asemaan liittyviä merkityksiä ja ainakin vastuullisten vaatteiden diskurssissa jatkuvaa uusien vaatteiden ostamista ei arvosteta, vaan

tuodaan esiin ostamiseen liittyviä haittatekijöitä. Itseen puolestaan voidaan tuoda jopa esiin pukeutumalla vastuullisuutta ilmentäviin vaatteisiin ja hakea muilta hyväksyntää kertomalla niihin liittyvistä valinnoista.

Keskustelijat toivat esiin myös tahalliseen vanhentamiseen ja somemarkkinointiin liittyviä ongelmia. Tyylin tahallisen vanhentamisen voidaan ajatella saaneen alkunsa jo massakulttuurin nousun aikaan Amerikassa 1960-luvulla, jolloin alettiin arvostamaan uututta, yltäkylläisyyttä ja halua (Hellmann & Luedicke, 2018). Kommenteissa tahallinen vanhentaminen ja markkinoinnin keinot linkittyivät yhteen.

Aiheiden järjestelmäkritiikki kohdistui myös teollisuuteen, vaatteiden kuljetukseen, vaatetyöntekijöiden olosuhteisiin ja vaatejätepolitiikkaan. Aiheet ovatkin olleet pinnalla uutisissa lähiaikoina, mikä näkyy myös kirjoittelussa somealustoilla. Esimerkiksi kesäkuussa 2023 Aftonbladet julkaisi uutisen, jossa toimittajat olivat seuranneet mihin H&M:lle kierrätysohjelmaan palautetut, täysin hyväkuntoiset vaatteet päätyivät. Kymmenen vaatetta matkasi kuukausia ympäri maapalloa. Osa vaatteista päätyi myytäväksi tai silputtavaksi kolmansissa maissa, osasta valmistettiin tiskirättejä ja osa seilasi edelleen merellä kuukausien seurannan jälkeen. Ulkomaiset käytettyjen vaatteiden vastaanottajat ja jälleenmyyjät kertoivat toimittajille, etteivät enää edes haluaisi vastaanottaa länsimaisten käytettyjä vaatteita, koska ne eivät sovi käytettäväksi uudelleen kohdemaassa. (Lindberg & Wennman, 11.6.2023.) Aineiston tarkastelussa oli huomattavissa, että uutisia jaettiin myös somessa, mikä vaikutti todennäköisesti keskustelujen kriittiseen sävyyn ja järjestelmäkritiikkiin.

Monitasoisen muutoksen mahdollisuutta selvittäneessä tutkimuksessa, jossa hahmoteltiin pois pääsyä muodin systeemin lukoista muutoksen polkujen avulla, havaittiin että puuttuminen työntekijöiden oikeuksiin, teollisuudenalan vastuuttaminen, innovaatiot tuote- ja tuotantotasolla ja uudet yritysallit, joissa kuluttajat siirtyisivät muotipalveluiden käyttäjiksi pelkän ostamisen sijaan, olisivat mahdollisia polkuja pois muodin nykyisestä systeemistä. (Buschel ym., 2022. 239–241.) Tässä tutkielmassa ei tullut esiin uutta kiertotalousajatteluunkin pohjautuvaa ajatusta muodista palveluna. Aiheissa muutenkin puhuttiin hyvin vähän kiertotaloudesta, vaikka kommenttien näkökulmat liittyvät kiertotalousajatteluun. Tämä voi johtua osittain siitä, että kiertotalouden käsite on melko uusi ja epämääräinen suurimmalle osasta kuluttajia ja kiertotalouden käsite saavuttaa

pikemminkin alan ammattilaiset. Kommenteissa esitetty kritiikki kohdistui juuri niihin tekijöihin, joihin muutokset pitäisi kohdistaa muodin systeemin lukkojen avaamiseksi ja kiertotalousmalliin siirtymiseksi.

Ulkoisen toimintaympäristön vaikutukset muodin systeemiin ovat esimerkiksi ilmastonmuutos, digitalisaatio ja sosiaalinen media, väestönmuutos sekä korona (Buschel ym., 2022, 239). Korona, väestönmuutos sekä muuttuva kulutuskulttuurinen ilmapiiiri ja somemarkkinointi voitiin nähdä myös tässä tutkielmassa ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvinä aiheina, vaikka teemat tulivat osittain esiin muiden aiheiden sisällä. Tämän kategorian keskustelut ovat merkityksellisiä muutoksen kannalta, koska ne luovat paineita järjestelmätason muutoksille yhdessä niche-innovaatioiden kanssa. MLP:n mukaan muutos syntyykin niche-tason toimijoiden, yhteiskunnallisten rakenteiden ja ulkoisen toimintaympäristön vuorovaikutuksesta, jossa ulkoinen toimintaympäristö tuo järjestelmään muutosvoimaa (Nieminen & Kivisaari, 2012, 420). Koska aiheet käsittelevät toimintaympäristöä ilmastonmuutoksen, väestörakenteen muutoksen, median murroksen ja vastuullisen kulutuskulttuurin muutoksen näkökulmasta ja niche-tasolla tuodaan esiin vastuulliseen vaatetukseen liittyviä innovaatioita, voidaan ajatella, että keskusteluissa on nähtävissä muutokseen tähtääviä monitasoisia näkökulmia, mikä on vastaus toiseen tutkimuskysymykseeni. Muutoksen suuntaan vaikuttaa kuitenkin se, minkälaisia paineita ulkoisen toimintaympäristön tasolta järjestelmään tulee ja vastuullista vaatetusta koskevien kommenttien perusteella paineet voivat olla vastuullisuuden kannalta joko negatiivisia tai positiivisia. Esimerkiksi ilmastonmuutos luo painetta järjestelmän muutoksille kohti kestävämpää vaatetuspolitiikkaa, mutta esimerkiksi sosiaalisen median vaikutukset voivat vaikuttaa paineisiin negatiivisesti, jos somessa esitellään vastuutonta muotia ja ihailaan kulutusta. Toisaalta sosiaalisen median vaikutus voi myös olla positiivinen ja vastuullista vaatetusta suosiva, kuten esimerkiksi suurin osa tämän tutkielman aineiston kommentteista. Kun muodin systeemin lukkiutumisen esteenä olevat tekijät kuluttajien näkökulmasta tuodaan tutkimuksen avulla esiin, on myös lukkoihin helpompi puuttua ja saada aikaan monitasoisia muutoksia.

8 Johtopäätökset ja pohdinta

Pikamuodin kulutuksesta on tullut kasvava globaali ongelma, johon liittyvät tekijät ovat moniulotteisia ja sulautuneet sosioteknisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin. Tämä tiedostetaan myös sosiaalisen median keskusteluissa, vaikka siitä käytettävät käsitteet ovatkin vielä hajanaisia. Vaikka keskusteluissa ei suoraan ollut havaittavissa esimerkiksi kiertotalouteen perustuvaa ajattelua, ihmiset toivat esiin halun toimia vastuullisesti esimerkiksi käyttämällä vaatteita mahdollisimman pitkään paikkaamalla niitä, tai kuluttamalla ne loppuun.

Aihemallinnuksen avulla voitiin havaita, että keskustelupalstoilla keskustellaan etenkin riittävyysorientoituneista vaatetuskäytännöistä sekä tuodaan esiin muodin systeemin järjestelmätasolle liittyviä näkökulmia, jotka tässä tutkielmassa liittyivät etenkin vallitsevan muotisysteemin kritiikkiin. Keskustelijat toivat esiin myös muiden toteuttamia käytäntöjä ja arvioivat ulkoisen toimintaympäristön vaikutuksia muodin systeemiin. Keskusteluissa kaksi aihetta liittyi myös niche-tason innovaatioihin. Innovaatiot ilmenivät keskusteluissa joko informatiivisina kommentteina jo toteutetuista innovaatioista, ehdotuksina uusista järjestelmätason toimista tai utopistisina kuvina tulevaisuudesta. Kehikon ulkopuolelle jääneet aiheet käsittelivät muotia ja ulkonäkökysymyksiä yleisesti, ilman kestävyteen liittyvää näkökulmaa.

Suurin osa aiheista liittyi riittävyysorientoituneiden käytäntöjen toteuttamiseen ja harvempi ulkoiseen toimintaympäristöön, nicheihin tai järjestelmätasolle. Aiheet kuitenkin korreloivat sen mukaan mitä MLP-SPT kehikon tasoa aihe käsitteli eniten. Siinä mielessä aiheiden tulkinnan voidaan ajatella onnistuneen ja tuloksista voidaan tehdä se johtopäätös, että vastuullisiin vaatteisiin liittyvät keskustelut koskevat näitä kehikon tasoja ja somessa keskustellaan muodin systeemin lukoista.

Tässä tutkielmassa tulkintakehikko toimi ainoastaan väljänä tulkintakehyksenä, koska jos olisin luonut varsinaiset teoreettiset kehykset aiheen ympärille, aiheesta olisi menetetty olennaista informaatiota. Jos aihetta tarkastellaan kokonaisuutena, voidaan sen ajatella tiivistyvän yhdeksi MLP-SPT kehikon osaksi saaden kehysmaisena olomuodon. Tulosten tarkastelussa olen lähtenyt tästä olettamuksesta, mutta olen myös tuonut esiin aiheiden tarkemman jakaantuneisuuden liitteessä 3. Tutkielmassa olisi voinut avata myös tarkemmin mitä käytäntöjen elementtejä riittävyysorientoituneet käytännöt käsittelivät, mutta en ole sitä tässä tutkielmassa

tehnyt, koska se olisi vienyt maisterintutkielman rajallisuuden vuoksi liikaa aikaa. Niiden esiin tuominen olisi kuitenkin kiinnostava lisä jatkotutkimuksia ajatellen.

Muylaertin ja Maréchal (2022, 346) tutkimuksessa oli havaittu, että ihmiset liittävät näkemyksiinsä vaatteiden kulutuskäytännöistä sekä käytäntöihin liittyviä kuvauksia että muodin systeemin lukkiutumiseen liittyviä aspekteja (mts, 346). Se osoittaa osittain aiheiden keskinäisen linkittyneisyyden, josta voidaan päätellä, että muodin systeemi rajoittaa kestävien käytäntöjen käyttöönottamisessa tai ainakin keskustelijat näkevät asian niin. Se voi myös esimerkiksi kertoa tavasta esittää asiat mediassa toisiinsa linkittyneinä.

Tätä tutkielmaa voidaan pitää panostuksena kestäväen muodin sosiologian sekä kiertotalousnäkökulmaan liittyvän ajattelun selvittämiseen vastuullisen muodin ja somekeskustelijoiden näkökulmasta. Keväällä 2021 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kiertotalouden strategisesta ohjelmasta. Kiertotalouden tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä. Sen ajatuksena on, että tuotteet ja materiaalit pysyvät käytössä pitkään ja turvallisesti. (Ympäristöministeriö, [n. 2021].) Tutkielma tuo esiin monitasoisia näkökulmia, joita keskustelijoilla on liittyen vastuullisen vaatetuksen käyttöönottoon. Aiheiden perusteella käy ilmi, että suuri osa uuden talouden perustaan siirtymisen esteistä liittyy keskustelijoiden kommenttien perusteella muodin systeemin rakenteellisiin osiin ja muodin systeemin lukkiutuneisuuteen. Ulkoinen toimintaympäristö luo tällä hetkellä paineita muutoksen toteutumisen ja niche-tasolla on jo tehty innovaatioita muodin systeemin haitallisiin puoliin puuttumisen näkökulmasta. Tutkielman tulosten ja MLP-SPT teoriasynteessin tarkastelun perusteella, näyttää siltä, että aika olisi otollinen muutoksen aikaansaamiseksi, kun muutokset kohdistettaisiin oikeisiin toimijoihin.

Aihemallinnusta ja kehystystä koskevana kritiikkinä mainittakoon, että jouduin jaottelemaan aiheet sen mukaan, mitä systeemin osaa aiheessa käsitellään eniten ja siten yksittäisiin aiheisiin painostamisessa aiheen kokonaisuudesta jäi huomioimatta kehikon muita osia käsittelevät osat. Kokonaisuudessaan aiheet kuitenkin koostuivat enemmän tai vähemmän kehikon osista. Tämä on ymmärrettävää, koska on vaikeaa saada yksi aihe keskustelemaan todellisuudessa vain yhdestä aiheesta. STM:n vahvuutena voidaankin pitää sitä, että se ottaa huomioon aiheiden väliset keskinäiset suhteet, joiden avulla voitiin havaita miten aiheet tosiasiaassa liittyvät toisiinsa.

Aiheiden ulkoisen validoinnin perusteella sain paremman kuvan siitä, mitä aiheet käsittelevät ja mihin tulkintakehikon osaan aiheet voidaan sijoittaa. Ilman ulkoista validointia myös yksi tärkeä aihe olisi jäänyt kokonaan mallinnuksesta pois. Siksi kannustaisin aihemallinnusta tekeviä tarkastelemaan myös merkityksettömän näköisten aiheiden sisällön.

Koska luokittelin aiheet tässä tutkielmassa viiteen kategoriaan, herää kysymys, olisiko viiden aiheen malli ollut parempi. Tilastollisten mittareiden perusteella mallin semanttinen koherenssi olisi kyllä ollut parempi pienemmällä aiheäärällä, mutta tarkasteltuani myös pienemmän aiheen malleja, koin että niillä olisi menetetty olennaista informaatiota. Esimerkiksi keskustelut vaatejätteestä ei olisi tullut huomioiduksi pienemmän aiheen malleissa. Oli muutenkin yllättävää, että vaatteen kierrättämisestä ja siihen liittyvistä ongelmista puhuttiin melko vähän. Siihen lienee syynä se, että kiertotalous ja jätepolitiikka ovat nousseet keskusteluihin vasta viime aikoina ja esimerkiksi hallinnollisella tasolla käytettävät käsitteet kiertotaloudesta eroavat kansalaisten käyttämistä käsitteistä.

Mielestäni aihemallinnus sopi someaineiston analysointiin hyvin, mutta sen käyttäminen hyvien tulosten aikaansaamiseksi oli todella aikaa vievää. Iteraatioita joutui tekemään useamman ja mielestäni pelkkä aiheiden sanojen tarkastelu ei olisi riittänyt mielenkiintoisen tuloksen aikaansaamiseksi, vaan tulkinta vaati rinnalleen myös ulkoisen validoinnin, jossa luin läpi aiheiden sisältöä tarkemmin. Tämän vaiheen mukaan ottaminen kuitenkin lisäsi työmäärää siten, että koin tehneeni osittain sekä määrällisen, että laadullisen tutkimuksen. Tutkielmani olikin tavallaan yhdistelmä molempia tutkimusmenetelmiä. Halusin myös panostaa aiheäärän valintaan tarkastelemalla useita malleja perustuen tilastollisiin mittasuureisiin ja tulkintaan.

Jos aihemallinnusta käyttää yhteiskuntatieteissä, on hyvin tärkeää kiinnittää huomiota parametrien valintaan ja tulkintaan. Monet yhteiskuntatieteilijät tekevätkin virheitä mallia rakennettaessa. Esimerkiksi Laureate ym. (2023) ovat sitä mieltä, ettei LDA-algoritmi sovi someaineiston mallinnukseen lainkaan, koska kommentit ovat lyhyitä ja kohinaa on paljon (mts.) Kuitenkin STM:n kohdalla tilanne on eri, ja mielestäni se sopi someaineiston analyysiin lopulta varsin hyvin, koska se toi esiin uskomattoman hyvin eri aiheita ja niiden hienovaraisia eroja. Tämä vastaakin tutkielmani ensimmäisen tutkimuskysymyksen toiseen osaan, eli sopiiko

aihemallinnus someaineiston analysointiin. Mielestäni sopii, kunhan aineistolle tehdään perustavanlaatuisia rajausta, esimerkiksi aihemallinnusta käyttäen, sieltä poistetaan kaikki epäolennainen, aiheiden määrä päätetään sekä tilastollisia mittareita että ihmistulkintaa apuna käyttäen ja harjoitetaan loppuun asti kriittistä tulkintaa mallin aiheita kohtaan.

Tutkielman rajoituksina tulee huomioida se, että mallinnuksella ei saatu aikaan tuloksia, jotka käsittelevät varsinaisia käytäntöjä tai oikeita järjestelmätason ongelmia, vaan ihmisten näkemyksiä niistä. Tutkimuksen kohteena ei myöskään ollut perusjoukko ihmisiä, vaan keskustelijoiden kommentit oli poimittu hakusanojen avulla, jotka ohjasivat aineiston muodostumista siten, että aineisto valikoitui vastuullisuudesta kiinnostuneiden ihmisten kommenttien analysointiin. Siten tuloksista ei voida vetää sitä johtopäätöstä, että se kuvaa koko kansaa, vaikka aineisto onkin suuri. Aihemallinnuksen avulla onkin nimenomaan rajattu tulokset, jotka käsittelevät vain vastuullisuuteen liittyviä kommentteja. Lisäksi aihemallinnuksen aineisto koostui useamman keskustelupalstan sisällöstä ja se tulee ottaa huomioon aineiston monimuotoisuutta lisäävänä tekijänä, joka voi muodostua someaineiston analysoinnissa haitaksi. Tässä tutkielmassa aineiston monimuotoisuus oli kuitenkin rikkaus, koska sillä saatiin monipuolisemmin esiin MLP-SPT-tulkintakehikon osia kuvaavia aiheita.

Aihemallinnuksen tulosten luotettavuuteen vaikuttaa mallinnuksen toistettavuuteen liittyviä seikkoja. Aihemallinnuksen tulokset vaihtelevat ensinnäkin tekstin esikäsittelyn ja mallin parametrivalintojen myötä, mutta myös satunnaistetun alkuasetelman muuttumisen takia. Aihemallinnukselle asetetaan satunnainen alkupiste, josta mallinnus aloitetaan. Näin malli etsii parhaita lopputulosta, jossa ei päädytä aina samaan ratkaisuun. Mallinnuksen vaihtelua voidaan toisaalta pitää yhteiskuntatieteissä myös erilaisina näkökulmina tai vivahde-eroina aineistoon, joita tarkastelemalla voidaan löytää tulkinnallinen aineiston ydin. (Toikka, 2021, 143–144.) Siinä mielessä voidaan ajatella, että aihemallinnuksella on hyvä reliabiliteetti, koska jos tekemäni tutkimus haluttaisiin toistaa, niin samalla aineistolla ja samoilla parametrivalinnoilla päädyttäisiin samankaltaiseen tulokseen mallinnuksen osalta. Tuloksiin kuitenkin vaikuttaisi myös se, minkä laadullisen menetelmän kautta niitä haluttaisiin tulkita. Tässä tutkielmassa laadullisena menetelmänä toimi tulosten

tulkinta MLP-SPT kehikon kautta, mutta tulkinnan keino olisi voinut olla myös jotain muuta.

Tutkielman teon loppuvaiheessa löysin artikkelin, joka käsittelee mallinnukseen liittyviä huomioita yksityiskohtaisesti. Siinä kerrotaan monen tekevän mallinnuksen kohdalla sen virheen, että poistosanalistaan ei lisätä tutkielman kannalta keskeisiä sanoja, esimerkiksi hakusanoja, joiden perusteella aineisto on saatu kasaan. Aineiston sanaston poistamalla, tuloksista voitaisiin saada luotettavampia malleja. (Laureate ym, 2023.) Aihemallinnusta jatkossa tekevien kannattaakin kiinnittää huomiota tutkielman kannalta keskeisiin sanoihin ja niiden vaikutukseen mallinnuksen tuloksissa.

Aihemallinnus ja aineisto poikivat useita kiinnostavia jatkotutkimuksen aiheita. Koska tutkielmassa ei tullut esiin keskustelua kertotaloudesta, voisikin kiinnostava seuraava jatkotutkimuksen aihe olla se, miten sosiaalisessa mediassa ymmärretään kiertotalouden käsite. Jos ei olla kiinnostuneita vastuullisuudesta näkökulmana, someaineiston avulla voisi tutkia myös pelkästään sitä, mitä keskusteluissa yhdistetään muotiin. Jo tässä tutkielmassa muutama aiheista käsitteli muotia ja sitä tutkimalla voitaisiin saada kuva siitä, mitä ihmiset pitävät muodissa edelleen tärkeänä vastuullisuusnäkökulmien ohella. Myös tutkimuksen kohdistaminen esimerkiksi TikTokkiin tai nuoriin olisi kiinnostavaa. Aihemallinnuksen voisi yhdistää myös sellaiseen sosiaalisen median aineistoon, jossa tutkitaan sosiaalisen median vaikuttajia tai uutismediaa. Alun perin tämänkin tutkielman tarkoituksena oli tarkastella uutismediaa ja siinä esiintyviä keskustelumuutoksia pikamuotiin liittyen, mutta laajan uutismedia-aineiston saaminen digitaaliseen muotoon on haastavaa. Aihemallinnuksen avulla voitaisiin tutkia myös jo tehtyjä tutkimuksia vastuulliseen vaatetukseen liittyen tai poliittisia ohjelmia, joissa tähdätään kiertotalouteen. Näin voisi suhteellisen helposti käydä läpi ison aineiston, jonka sisältöä voisi mahdollisesti luokitella grounded theory -hengessä. Mahdollisuudet ovat rajattomia, mutta aineiston valintaan ja luokitteluun on syytä kiinnittää erityistä huomioita.

Lähteet

- Autio, M., Heiskanen, E., & Heinonen, V. (2009). Narratives of 'green' consumers – the antihero, the environmental hero and the anarchist. *Journal Of Consumer Behaviour*, 8, 40–53.
- Balakrishnan, R. (2022). *Different Techniques in Topic Modeling: LDA, Mallet LDA, STM & HDP*. Haettu 15.3.2023 osoitteesta: <https://balakrishnanr-3390.medium.com/in-natural-language-processing-topic-modeling-is-a-type-of-statistical-modeling-that-is-used-to-8640636f3641>
- Bauman, Z. (2001). *The Individualized Society*. Polity Press: Cambridge.
- Blei, D., Carin, L., & Dunson, D. (2010). Probabilistic Topic Models. *IEEE Signal Processing Magazine*, 27(6), 55-65. doi: 10.1109/MSP.2010.938079
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction. A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
- Buschel, S., Hebinck, A., Lavanga, M. & Loorbach, D. (2022). Disrupting the status quo: a sustainability transitions analysis of the fashion system. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 18(1), 231–246.
<https://doi.org/10.1080/15487733.2022.2040231>
- Clark, H. (2008). SLOW + FASHION—an Oxymoron—or a Promise for the Future ...? *Fashion theory*, 12(4), 427–446. <https://doi.org/10.2752/175174108X346922>
- Cohen, M., Huddart Kennedy, E. & Krogman, N. T. (2015). Social practice theories and research on sustainable consumption. Teoksessa Huddart Kennedy, M. J. Cohen & N. Krogman (toim.), *Putting Sustainability Into Practice: Applications and Advances in Research on Sustainable Consumption*. (s.1–32.) Cheltenham: Edward Elgar.
- DiMaggio, P., Nag, M. & Blei, D. (2013). Exploiting Affinities Between Topic Modeling and the Sociological Perspective on Culture: Application to Newspaper Coverage of U.S. Government Arts Funding. *Poetics*, 41(6), 570–606.
- Euroopan parlamentti. (2023). *Tekstiilituotannon ja jätteen vaikutus ympäristöön*. Haettu 8.9.2023 osoitteesta:

<https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20201208STO93327/tekstiilituotannon-ja-jatteen-vaikutus-ymparistoon>

European Commission. (2023). Circular economy for textiles: taking responsibility to reduce, reuse and recycle textile waste and boosting markets for used textiles. Haettu 10.10. 2023 osoitteesta:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3635

European Commission. (n. 2022). *Environment action programme to 2030*. Haettu 4.9.2023 osoitteesta: https://environment.ec.europa.eu/strategy/environment-action-programme-2030_en

European Parliament. (2023). *EU Strategy for sustainable and circular textiles In “A European Green Deal”*. Haettu 6.9.2023 osoitteesta:

<https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-european-green-deal/file-eu-textiles-strategy>

Farley Gordon, J & Hill, C. (2015). *Sustainable Fashion. Past, Present and Future*. London: Bloomsbury.

Frick, V, Matthies, E, Thøgersen, J, Santarius, T. (2021). Do online environments promote sufficiency or overconsumption? Online advertisement and social media effects on clothing, digital devices, and air travel consumption. *Journal of Consumer Behaviour*. 20(2). 288–308. <https://doi.org/10.1002/cb.1855>

Futusome. (n. 2018). *Futusome–Support–Käyttöliittymän hakuohje*. Haettu 7.7.2023 osoitteesta:

https://docs.google.com/document/d/15ethfOnJeVqD_v79kyplRlXaFrIlZ6Kx1WECs8dUqis/edit#heading=h.g1f9meobabfr

Geels, F. W. (2004). From sectoral systems of innovation to socio-technical systems Insights about dynamics and change from sociology and institutional theory. *Research policy*, 33(6–7), 897–920. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2004.01.015>

Geels, F. W. (2010). Ontologies, socio-technical transitions (to sustainability), and the multi-level perspective. *Research Policy*, 39(4), 495–510.

<https://doi.org/10.1016/j.respol.2010.01.022>

Geels, F. W. (2011). The multi-level perspective on sustainability transitions: Responses to seven criticisms. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 1(1), 24–40. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2011.02.002>

Geels, F. W., McMeekin, A., Mylan, J. & Southerton D. (2015). A critical appraisal of Sustainable Consumption and Production research: The reformist, revolutionary and reconfiguration positions. *Global Environmental Change*, 14, 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2015.04.013>

Geels, F.W. (2002). Technological transitions as evolutionary reconfiguration processes: a multi-level perspective and a case-study. *Research Policy*, 31(8–9), 1257–1274. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(02\)00062-8](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(02)00062-8)

Geels, F.W. (2004). Understanding Technological Transitions: A critical literature review and pragmatic conceptual synthesis. Teoksessa B. Elzen, F. W. Geels & K. Green (toim.), *System Innovation and the Transition to Sustainability. Theory, Evidence and Policy*. (s. 19–47.) Cheltenham: Edward Elgar.

Gowan, B. (23.3. 2023). *History of Fast Fashion [feature]*. Haettu 26.6.2023 osoitteesta: <https://spartanshield.org/37824/feature/history-of-fast-fashion/>

Hahtola, M. (22.5.2012). Ruotsalaiset vaatetaivaat Suomeen. *Yle Uutiset*. Haettu 16.10.2023 osoitteesta: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/05/22/ruotsalaiset-vaatetaivaat-suomeen>

Harva tietää halpavaatteen todellisen hinnan: Pikamuoti saastuttaa enemmän kuin lento- ja laivaliikenne, koska vaatteita ei tehdä kestäväksi. (12.8. 2018). *Yle Uutiset*. Haettu 2.11.2018. osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-10309581>

Hellmann, K.U., Luedicke, M.K. (2018). The Throwaway Society: a Look in the Back Mirror. *Journal of Consumer Policy*, 41, 83–87. <https://doi.org/10.1007/s10603-018-9371-6>

Ignatow, G. & Mihalcea, R. (2018). *An introduction to text mining: Research design, data collection and analysis*. Los Angeles: Sage Publications.

Islam, M.S. (2018). Sustainability through the lens of environmental sociology: an introduction. Teoksessa M. S. Islam (toim.), *Sustainability through the lens of environmental sociology* (s. 1–12). Singapore: MDPI Books.

- Jacobi, C.; van Atteveldt, W. & Welbers, K. (2015): Quantitative analysis of large amounts of journalistic texts using topic modelling, *Digital Journalism*, 4(1), 89–106. <https://doi.org/10.1080/21670811.2015.1093271>
- Kivikoski, K. (2023). Ideatutkimusta kehysmallinnuksella -tutkielman koodi. Haettu 7.9.2023 osoitteesta: <https://github.com/kkivikoski/kehysmallinnus>
- Kivikoski, K. (2023b). Ideatutkimusta kehysmallinnuksella. Hyvinvoinnin idea kansanedustajien täysistuntohuoneissa 2015–2021. Yhteiskuntapolitiikan maisterintutkielma. Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/34d37c89-b714-40a9-a171-67b81925244d/content>
- Kropfeld, M. I. (2023). Lifestyles of enough exploring sufficiency-oriented consumption behavior from a social practice theory perspective. *Journal of Consumer Culture*, 23(2), 369–390. DOI: 10.1177/14695405221095008
- Laaksonen, S.-M. (2023). *Digitaalisten media-aineistojen tutkimus*. Luentomateriaali Kulutustutkimuksen menetelmät -luennolla 16.2.2023. Helsingin yliopisto.
- Laaksonen, S-M. (16.2.2023). *Digitaalisten media-aineistojen tutkimus*. Luento Helsingin yliopistossa Kulutustutkimuksen menetelmät -kurssilla. Helsingin yliopisto.
- Laaksonen, S-M. (2023b). Sosiaalinen media tutkimusaineistona. Teoksessa: J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/sosiaalinen-media-tutkimusaineistona/>
- Laaksonen, S-M., Matikainen, J. & Tikka, M. (2013). Tutkimusotteita verkosta. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Laureate, C.D.P., Buntine, W. & Linger, H. (2023). A systematic review of the use of topic models for short text social media analysis. *Artificial Intelligence Review*. (Julkaistu 1.5.2023). <https://doi.org/10.1007/s10462-023-10471-x>

Lindberg, S & Wennman, M. (11.6.2023). Här dumpas H&M-kläderna du” återvinner”. *Aftonbladet*. Haettu 26.6.2023 osoitteesta:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/O8PAyb/har-dumpas-h-m-kladerna-du-atervinner>

Lorek, S. & Vergragt, P. (2015). Sustainable consumption as a systemic challenge: inter- and transdisciplinary research and research questions. Teoksessa A. Reich & J. Thøgersen (toim.), *Handbook of Research on Sustainable Consumption* (s. 19–32). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Mimno, D., Wallach, H. M., Talley, E., Leenders, M., & McCallum, A. (2011). "Optimizing semantic coherence in topic models." In Proceedings of the Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing (s. 262-272). Chicago: Association for Computational Linguistics.

Muylaert, C. & Maréchal, K. (2022). Understanding consumer lock-in mechanisms towards clothing libraries: A practice based analysis coupled with the multi-level perspective. *Sustainable Production and Consumption*, 34, 342–352.
<https://doi.org/10.1016/j.spc.2022.09.011>

Nelimarkka, M. (2019). Aihemallinnus sekä muut ohjaamattomat koneoppimismenetelmät yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa: Kriittisiä havaintoja. *Politiikka*, 61(1), 6–33. <https://journal.fi/politiikka/article/view/79629>

Neubaum, G. & Krämer, N. C. (2017). Opinion Climates in Social Media: Blending Mass and Interpersonal Communication. *Human Communication Research*, 43(4). 464–476. <https://doi.org/10.1111/hcre.12118>

Nieminen, M. & Kivisaari, S. (2012). Kunnallisen toimintamallin uudistaminen systeemisellä haasteena. Tapaustutkimus. *Yhteiskuntapolitiikka*, 77(4), 419–433. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102993/nieminen.pdf?sequence=1>

Niinimäki, K. & Hassi, L., (2011). Emerging design strategies in sustainable production and consumption of textiles and clothing. *Journal of cleaner production*, 19(16), 1876–1883. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2011.04.020>

Niinimäki, K. (2010), Eco-clothing, consumer identity and ideology. *Sustainable Development*, 18(3), 150–162. <https://doi.org/10.1002/sd.455>

Niinimäki, K., Peters, G., Dahlbo, H., Perry, P., Rissanen, T. & Gwilt, A. (2020). The environmental price of fast fashion. *Nature Reviews Earth & Environment*, 1(4), 189–200.

Niinimäki, K. (2011). *From Disposable to Sustainable. The Complex Interplay between Design and Consumption of Textiles and Clothing*. Väitöskirja. Aalto University, School of Art and Design. Helsinki: Aalto University.

Orminski, J; Tandoc Jr., E. C. & Detenberg, B.H. (2021). #sustainablefashion – A Conceptual Framework for Sustainable Fashion Discourse on Twitter. *Environmental Communication*, 15(1), 115–132. <https://doi.org/10.1080/17524032.2020.1802321>

Purhonen, S. & Toikka, A. (2016). ”Big Datan” haaste ja uudet laskennalliset testiaineistojen analyysimenetelmät Esimerkkitapauksena aihehallianalyysi tasavallan presidenttien uudenvuodenpuheista 1935–2015. *Sosiologia*, 53(1), 6–27.

Python package incompatibilities, can't run pipeline #41. (2023). Haettu 2.8.2023 osoitteesta: <https://github.com/TurkuNLP/Turku-neural-parser-pipeline/issues/41>

Pöyry, E. (2023). *Minä väitän: Somevaikuttajat muokkaavat normeja tavoiteltavasta elämäntavasta*. Haettu 7.9.2023 osoitteesta: <https://www.nessling.fi/somevaikuttajat-muokkaavat-normeja-tavoiteltavasta-elamantavasta/>

Pöyry, E., Laaksonen, S-M., Kekkonen, A. & Pääkkönen, J. (2018). Anatomy of Viral Social Media Events. *Proceedings of the 51st Hawaii International Conference on System Sciences* (s. 2173–2172). Manoa: University of Hawaii. <https://doi.org/10.24251/hicss.2018.272>

Raita-aho, S. (24.4.2023). Yli tuhat ihmistä kuoli – Rana Plazan vaate-tehtaan onnettomuudesta 10 vuotta. *Helsingin sanomat*. Haettu 26.6.2023 osoitteesta: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000009538642.html>

Reckwitz, A. (2002). Toward a Theory of Social Practices: a Development in Culturalist theorizing. *European Journal of Social Theory*, 5(2), 243–263. <https://doi.org/10.1177/13684310222225432>

Riukulehto, S. (2002). Esipuhe. Teoksessa T. Veblen. *Joutilas luokka*. Helsinki: Art House Oy.

Roberts, M. E., Stewart, B. M., Tingley, D., Lucas, C., Leder-Luis, J., Gadarian, S. K., Albertson, B., & Rand, D. G. (2014). Structural Topic Models for Open-Ended Survey Responses. *American Journal of Political Science*, *58*(4), 1064–1082.

<http://www.jstor.org/stable/24363543>

Roberts, M. E., Stewart, B., Tingley, D. & Airolidi, E. (2013). *The structural topic model and applied social science*. In Advances of Neural Information Processing Systems Workshop on Topic Models: Computation, Application, and Evaluation.

Roberts, M.E., Stewart, B & Tingley, D. (2019). stm: An R Package for Structural Topic Models. *Journal of Statistical Software*, *91*, 1–40. 10.18637/jss.v091.i02

Rogers, E. M., Singhal, A. & Quinlan, M. M. (2008). Diffusion of innovations. Teoksessa D. W. Stack & M. B. Salwen (toim.), *An Integrated Approach to Communication Theory and Research* (s. 418–434). New York: Routledge.

Schweinberger, M. (2023). *Topic Modeling with R*. Language Technology and data Analysis Laboratory LADAL. Haettu 12.7.2023 osoitteesta:

<https://ladal.edu.au/topicmodels.html>

Shove, E., Panzar, M & Watson, M. (2012). *The Dynamics of Social Practice: Everyday Life and How It Changes*. Lontoo: Sage Publications.

Shrivastava, A., Jain, G., Kamble, S. & Belhadi, A. (2021). Sustainability through online renting clothing: Circular fashion fueled by instagram micro-celebrities. *Journal of cleaner production*, *278*, 1–10.

<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123772>

Silge, J. & Robinson, D. (2022). *Text Mining with R: A Tidy Approach*. Haettu 11.8.2023 osoitteesta: <https://www.tidytextmining.com/topicmodeling.html>

Simmel, G. (1986). *Muodin filosofia*. Kustannus Oy Odessa, Helsinki.

Toikka, A. (2021). Aihemallinnuksen ja klusterianalyysin yhdistäminen aineiston esikäsittelyn ja mallinnuksen valintojen tutkimiseksi. *Informaatiotutkimus*, *40*(3), 142–162. <https://doi.org/10.23978/inf.107879>

Toiskallio, T. (2023). *Maailman ylikulutuspäivä on tänään – Suomen osuus ylikulutuksesta huomattavasti keskiarvoa suurempi*. WWF. Haettu 6.9.2023

osoitteesta: <https://wwf.fi/uutiset/2023/08/maailman-ylikulutuspaiva-on-tanaan-suomen-osuus-ylikulutuksesta-huomattavasti-keskiarvoa-suurempi/>

Turtiainen, R. & Östman, S. (2013). Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa S-M. Laaksonen, J. Matikainen & M. Tikka (toim.), *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.

Vainikka, E., & Huhtamäki, J. (2015). Tviittien politiikkaa – poliittisen viestinnän sisäpiirit Twitterissä. *Media & Viestintä*, 38(3), 165–183. Haettu 6.9.2023 osoitteesta: <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62081>

Veblen, T. (2002). *Joutilas luokka*. Helsinki: Art House Oy.

Warde, A. (2005). Consumption and Theories of Practice. *Journal of Consumer Culture*, 5(2), 131–153. <https://doi.org/10.1177/1469540505053090>

Warde, A. (2015). The Sociology of Consumption: Its Recent Development. *Annual Review of Sociology*, 41, 117-134. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-071913-043208>

Welch, D & Warde, A. (2015). Theories of practice and sustainable consumption. Teoksessa L. A. Reich & J. Thøgersen (toim.), *The Handbook of Research on Sustainable Consumption* (s. 84–101). Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

Wikipedia. (n.2020). Great Reset. Haettu 6.9.2023 osoitteesta: https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Reset

Wilska, T.-A., Nyrhinen, J., Uusitalo, O., Pecoraro, M., Grénman, M., Räikkönen, J., Saastamoinen, K. & Mesiranta, N. (2013). Teoksessa T.-A. Wilska & J. Nyrhinen (toim.), *Kuluttajat ja tulevaisuuden erikoiskauppa. ERIKA 2020 -hankkeen loppuraportti*. Jyväskylän yliopisto.

Woodward, S. (2015). Accidentally Sustainable? Ethnographic approaches to clothing practices. Teoksessa K. Fletcher & H. Tham (toim.), *Routledge Hanbook of Sustainability and Fashion* (s. 131–138). London: Routledge.

Ylä-Anttila, T., Eranti, V. & Kukkonen, A. (2018). Aihemallinnuksesta kehysmallinnukseen. *Politiikka: Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*, 60(2), 148–156.

Ympäristöministeriö. (n. 2021). *Kiertotalouden strateginen ohjelma*. Haettu 4.9.2023 osoitteesta: <https://ym.fi/kiertotalousohjelma>

Zygmunt, B. (2001). *The Individualized Society*. Polity Press: Cambridge.

Liitteet

Liite 1. Aihemallinnuksen R-koodi

```
library(stm)
library(quanteda)
library(readxl)
library(tm)
library(NLP)
library(tidyverse)

library(readxl)

# Ennen lemmausta

Muokattu_somedata <- read_excel("C:/Users/omakansio/ somedata.xlsx")
View(Muokattu_somedata)

Muokattu_somedata <- as.data.frame(Muokattu_somedata)[-c(227,585), ]
#poistetaan häiriötä lemmauksessa aiheuttavat rivit #myöhemmin poistettu myös
kommentista 737 lähteet, koska ne aiheuttivat ongelmia

Muokattu_somedata <- Muokattu_somedata[!duplicated(Muokattu_somedata), ] #
poistettu duplikaatit

lemmattava_aineisto <- tolower(Muokattu_somedata$tekstisisältö) #pienet
kirjaimet
lemmattava_aineisto <- removePunctuation(lemmattava_aineisto) #pisteytyksen
poisto
lemmattava_aineisto <- removeNumbers(lemmattava_aineisto) # poistetaan
numerot

setwd("C:\\Users\\omakansio ") # asetetaan oma kansio working directoryksi

write_delim(as.data.frame(lemmattava_aineisto), delim = "\r\n", file =
"lemmattavateksti7.txt", col_names = FALSE) # tehdään lemmattava txt tiedosto

# lemman jälkeen:

# Tuodaan alkuperäinen aineisto ja poistetaan siitä taas kaksi tiedostoa ja duplikaatit

Lopullinen_somedata <- read_excel("C:/Users/omakansio/somedata.xlsx")

Lopullinen_somedata <- as.data.frame(Lopullinen_somedata)[-c(227, 585), ]
#poistetaan taas häiriötä lemmauksessa aiheuttavat rivit

# Tuodaan lemmattu aineisto:
```

```

lemmattu_data <- readLines("C:\\Users\\omakansio\\lemmattukoko.csv")

lemmat_taulukko <- data.frame(lemmattu_data) # tehdään lemmoista taulukko

yhdistetty_kaikki <- cbind(Lopullinen_somedata, lemmattu_data) # yhdistetään
lemmat ja koko data metatietoineen

yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[!duplicated(yhdistetty_kaikki$tekstisisältö), ]
#poistetaan duplikaatit

yhdistetty_kaikki$lemmattu_data <- gsub(",", " ",
yhdistetty_kaikki$lemmattu_data) # muutetaan pilkut välilyönneiksi

library(stringr)
library(dplyr)

# poistetaan facebook ja instagram sisältö, jotka vaikuttivat huonolta datalta

view(yhdistetty_kaikki$tyyppi)
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("facebook_post",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("facebook_photo",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("facebook_video",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("instagram_image",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]

# poistetaan vielä kaikki muun tyyppiset tekstit, kuin forumkommentit ja tweetit,
koska sisältö oli huonoa, jäljelle jää 2082 dokumenttia

yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("blog_post",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("blog_comment",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
yhdistetty_kaikki <- yhdistetty_kaikki[-grep("news_comment",
yhdistetty_kaikki$tyyppi),]
view(koko_data$tyyppi)

# luodaan poistosanalista (huom. lemmamuoto)

library(stopwords)
view(stopwords("fi"))

omastopwords <- stopwords("fi") %>% append(c("aineiston", "omia",
"poistosanoja))omastopwords <- omastopwords %>% append (c("ISO", "kirjaston",
"poistosanat"))

```

```
# jatkokäsittelen dataa poistamalla siitä mm. hukkas sanat
```

```
Prosessoitu_kaikki <- textProcessor(
  yhdistetty_kaikki$lemmattu_data,
  metadata = yhdistetty_kaikki,
  lowercase = TRUE,
  removestopwords = TRUE,
  customstopwords = omastopwords,
  removenumbers = TRUE,
  removepunctuation = TRUE,
  ucp = FALSE,
  stem = FALSE,
  wordLengths = c(3, Inf),
  sparselevel = 1,
  language = "fi",
  verbose = TRUE,
  onlycharacter = FALSE,
  striphtml = FALSE,
  custompunctuation = NULL,
  v1 = FALSE
)
```

```
# jatkokäsittelen vielä poistamalla harvoin esiintyvät sanat ja tyhjät tiedostot. Poistan
n. 0,5% harvemmin esiintyvistä sanoista
```

```
prepattu <- prepDocuments(Prosessoitu_kaikki$documents,
  Prosessoitu_kaikki$vocab,
  meta = Prosessoitu_kaikki$meta,
  lower.thresh = 10,
  upper.thresh = Inf,
  subsample = NULL,
  verbose = TRUE)
```

```
# Kokeilen sopivan aiheäärän haarukointia. Prevalence toimii vasta kun on
muuttanut datan numeeriseksi
```

```
prepattu$meta$julkaisuaika <- as.Date(prepattu$meta$julkaisuaika)
```

```
prepattu$meta$julkaisuaika <- as.numeric(prepattu$meta$julkaisuaika)
```

```
view(prosessoitu2$meta$julkaisuaika)
```

```
# ensimmäinen haarukointi
```

```
K_haarukointi <- searchK(documents = prepattu$documents,
  vocab = prepattu$vocab,
  K = c(4, 8, 12, 15, 20, 30, 40, 60, 80),
```

```

prevalence = ~s(prepattu$meta$julkaisuaika),
data = prepattu$meta,
init.type = "LDA",
verbose = TRUE,
heldout.seed = 6389)

```

```

plot(K_haarukointi) # näyttää diagnostikaan, jonka mukaan voi valita parhaan
aiheiden määrän
# haarukoinnin tulos sovitettuna ikkunaan, omilla nimillä

```

```

par(mfrow=c(2,2), mar=c(4, 6, 2.9, 2) + 0.1)
plot(y = K_haarukointi$results$heldout, x= K_haarukointi$results$K, ylab =
"Ennustusvoima", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis = 1.25)
plot(y = K_haarukointi$results$residual, x= K_haarukointi$results$K, ylab =
"Jäännöstermi", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis = 1.25)
plot(y = K_haarukointi$results$semcoh, x= K_haarukointi$results$K, ylab =
"Semanttinen koherenssi", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis
= 1.25)
plot(y = K_haarukointi$results$lbound, x= K_haarukointi$results$K, ylab =
"Marginaaliuskottavuuden alaraja", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25,
cex.axis = 1.25)

```

```

# toinen haarukointi:
K_haarukointi2 <- searchK(documents = prepattu$documents,
  vocab = prepattu$vocab,
  K = c(4:30),
  prevalence = ~s(prepattu$meta$julkaisuaika),
  data = prepattu$meta,
  init.type = "LDA",
  verbose = TRUE,
  heldout.seed = 8629)

```

```

par(mfrow=c(2,2), mar=c(4, 6, 2.9, 2) + 0.1)
plot(y = K_haarukointi2$results$heldout, x= K_haarukointi2$results$K, ylab =
"Ennustusvoima", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis = 1.25)
plot(y = K_haarukointi2$results$residual, x= K_haarukointi2$results$K, ylab =
"Jäännöstermi", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis = 1.25)
plot(y = K_haarukointi2$results$semcoh, x= K_haarukointi2$results$K, ylab =
"Semanttinen koherenssi", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25, cex.axis
= 1.25)
plot(y = K_haarukointi2$results$lbound, x= K_haarukointi2$results$K, ylab =
"Marginaaliuskottavuuden alaraja", xlab = "Aihemäärä (K)", type = "o", cex.lab = 1.25,
cex.axis = 1.25)

```

```

# aihemallinnus

```

```

# Valitsin parhaaksi malliksi 20 aiheen mallin. Ajetaan malli 20 kertaa (katso muut
tarkemmin Roberts ja Dondealban)

```

```

valikoitu_malli <- selectModel(documents = prepattu$documents,
                              vocab = prepattu$vocab,
                              K = 20,
                              data = prepattu$meta,
                              prevalence = ~s(prepattu$meta$julkaisuaika),
                              init.type = "LDA",
                              verbose = TRUE,
                              seed = 3592,
                              runs = 20,
                              max.em.its = 300)

# kokeilin malleja eri aiheäärillä

koemallinnus <- selectModel(documents = prepattu$documents,
                            vocab = prepattu$vocab,
                            K = 9,
                            data = prepattu$meta,
                            prevalence = ~s(prepattu$meta$julkaisuaika),
                            init.type = "LDA",
                            verbose = TRUE,
                            seed = 598,
                            runs = 20,
                            max.em.its = 300)

# plot models näyttää mallin semanttisen koherenssin ja eksklusiivisuuden
plotModels(valikoitu_malli, pch=c(1,2,3,4),legend.position="bottomright")

plotModels(valikoitu_malli, pch=c(1,2,3,4), legend.position="bottomright", ylab =
"Eksklusiivisuus", xlab = "Semanttinen koherenssi")

plotModels(koemallinnus, pch=c(1,2,3,4), legend.position="bottomright", ylab =
"Eksklusiivisuus", xlab = "Semanttinen koherenssi")

valikoitu_malli

# valitsen edellisen kuvion perusteella mallin #2

valittu_malli <- valikoitu_malli$runout[[2]]

# mallin tarkastelu

labelTopics(valittu_malli, n = 15) # näyttää n määrän sanoja mallin aiheista

poistettu5 <- yhdistetty_kaikki[-Prosessoitu_kaikki$docs.removed, ]
poistettu5 <- poistettu5[-prepattu$docs.removed, ]

findThoughts(
  valittu_malli,
  topics = 1,

```

```

texts = poistettu5$tekstisisältö,
n = 16,
)$ docs[[1]]          # näyttää n määrän aiheen (topic) keskeisimpiä
dokumentteja

# mallien keskenäinen korrelaatio- ja pilvikuvio aiheen yleisimmistä sanoista (en
käyttänyt pilvikuviota)

install.packages("igraph")

mod.out.corr <- topicCorr(valittu_malli)
plot(mod.out.corr)
plot(mod.out.corr, vertex.color = c( "#B51963", "#054FB9", "#5BA300",
"#B51963", "#5BA300", "#89CE00", "#B51963", "#5BA300", "#8BABF1",
"#8BABF1", "#B51963", "#5BA300", "#B51963", "#054FB9", "#8BABF1",
"#89CE00", "#89CE00", "#5BA300", "#5BA300", "#B51963"))

cloud(valittu_malli, topic=15)

## Luodaan aihemallinnuksen tuotoksista taulukot Katja Kivikosken (2023) mukaan

# Aiheiden todennäköisyysjakaumat dokumenteittain:
aiheet_esiintyvyys <- make.dt(valittu_malli, meta = NULL)
head(aiheet_esiintyvyys)

# Sanojen todennäköisyysjakaumat aiheittain:
sanat_esiintyvyys <- as.data.frame(valittu_malli$beta)
sanat_esiintyvyys <- tibble::rowid_to_column(sanat_esiintyvyys, "topic")
head(sanat_esiintyvyys)

## Luodaan Word-tiedostoon tuotava sisäisen validoinnin taulukko

# Luodaan lista kunkin aiheen 15 yleisimmästä lemmasta:
Top_sanat <- labelTopics(valittu_malli, n=15)

# Luodaan lemmoista taulukko, johon liitetään aiheiden alustavat nimet ja aiheiden
yleisyys aineistossa. Valitsin sanat frex:in mukaan:

sisainen_validointi <- data.frame(Top_sanat$frex)
sisainen_validointi <- sisainen_validointi %>% unite(Lemmat, c(X1:X15), sep = ", ",
remove = TRUE)
ka_esiintyvyys <- data.frame(t(round(100*(summarise_all(aiheet_esiintyvyys,
mean)), 1)))
ka_esiintyvyys[] <- lapply(ka_esiintyvyys, paste0, "%")
ka_esiintyvyys <- ka_esiintyvyys[-1,]
sisainen_validointi <- cbind(Yleisyys = ka_esiintyvyys, sisainen_validointi)

```

```

aihenimet <- c("1) -",
              "2) -",
              "3) Käyttämättömän vaateen kierrätys",
              "4) -",
              "5) Vaateen verkkotilauksen ympäristöongelmat",
              "6) Pikamuodin ympäristöhaitat",
              "7) Pukeutuminen ja ulkonäkö",
              "8) Vaatejäte ja kirpputoriostokset",
              "9) Pikamuotiyritykset, mainostaminen ja vaatejäte",
              "10) Turhan tavaran kierrättäminen",
              "11) Ulkonäkökysymykset",
              "12) Perheiden ekologiset valinnat",
              "13) Vuokraus ja myynti",
              "14) Ekologinen muoti",
              "15) Ihmisoikeuskysymykset",
              "16) Tekstiiliteollisuuden ongelmat",
              "17) Vaatetuottajamaiden eettisyys",
              "18) Vaateen materiaalikysymykset",
              "19) Laadukkaat ja ajattomat vaatteet",
              "20) Muotikysymykset"
            )

sisainen_validointi <- cbind(Nimet = aihenimet, sisainen_validointi)

# Järjestetään taulukko aiheiden yleisyysjärjestykseen:
sisainen_validointi <- sisainen_validointi[order(sisainen_validointi$Yleisyys,
decreasing=TRUE),]
sisainen_validointi <- sisainen_validointi %>%
  select(Nimet, everything())

# Nimetään sarakkeet täsmällisemmin:
colnames(sisainen_validointi)[1] = "Aiheen numero ja alustava nimi"
colnames(sisainen_validointi)[2] = "Aiheen yleisyys"
colnames(sisainen_validointi)[3] = "Yleisimmät lemmat järjestyksessä"

# Luodaan taulukosta csv-tiedosto, josta tiedot voidaan tuoda Word-tiedostoon:

write.csv2(sisainen_validointi, "SisainenValidointi20.csv", row.names = F)

## Poimitaan kommentit ulkoista validointia varten

# Aiheet 2, 1, ja 4 eivät läpäise sisäistä validointia.
# Poimitaan ulkoiseen validointiin päässeille aiheille yleisimmät aiheet, eli
kymmenen kutakin aihetta eniten sisältävät virkkeet (joissakin aiheissa enemmän
kts. selitys tutkielmasta):

aihe19 <- aiheet_esiintyvyyys[order(aiheet_esiintyvyyys$Topic19, decreasing =
TRUE),]

```

```
aihe19 <- aihe19[1:10,]

aihe8 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic8, decreasing = TRUE),]
aihe8 <- aihe8[1:10,]

aihe9 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic9, decreasing = TRUE),]
aihe9 <- aihe9[1:10,]

aihe17 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic17, decreasing =
TRUE),]
aihe17 <- aihe17[1:11,]

aihe11 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic11, decreasing =
TRUE),]
aihe11 <- aihe11[1:10,]

aihe14 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic14, decreasing =
TRUE),]
aihe14 <- aihe14[1:10,]

aihe16 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic16, decreasing =
TRUE),]
aihe16 <- aihe16[1:12,]

aihe18 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic18, decreasing =
TRUE),]
aihe18 <- aihe18[1:10,]

aihe12 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic12, decreasing =
TRUE),]
aihe12 <- aihe12[1:10,]

aihe13 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic13, decreasing =
TRUE),]
aihe13 <- aihe13[1:10,]

aihe5 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic5, decreasing = TRUE),]
aihe5 <- aihe5[1:11,]

aihe7 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic7, decreasing = TRUE),]
aihe7 <- aihe7[1:10,]

aihe6 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic6, decreasing = TRUE),]
aihe6 <- aihe6[1:16,]

aihe20 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic20, decreasing =
TRUE),]
aihe20 <- aihe20[1:10,]

aihe10 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic10, decreasing =
TRUE),]
```

```

aihe10 <- aihe10[1:10,]

aihe3 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic3, decreasing = TRUE),]
aihe3 <- aihe3[1:10,]

aihe15 <- aiheet_esiintyvyyss[order(aiheet_esiintyvyyss$Topic15, decreasing =
TRUE),]
aihe15 <- aihe15[1:15,]

#teen tekstiedoston alkuperäisestä datasta, josta on poistettu samat dokumentit,
kuin prosessoiduista ja prepatuista teksteistä, jotta mallin dokumentit vastaavat
alkuperäistä dataa

poistettu5 <- yhdistetty_kaikki[-Prosesoitu_kaikki$docs.removed,]
poistettu5 <- poistettu5[-prepattu$docs.removed,]

findThoughts(
  valittu_malli,
  topics = 15,
  texts = poistettu5$tekstisisältö,
  n = 15,
)$ docs[[1]] # Tarkastellaan aiheiden dokumenttien sisältöä

# Luodaan dokumenteista ja halutuista metatiedoista merkkijono:
prepattu$meta$julkaisuaika <- as.Date(prepattu$meta$julkaisuaika, origin = '1970-
1-1')
prepattu$validointiin <- str_c("", prepattu$meta$tekstisisältö, '.', ", ", prepattu$meta$julkaisuaika, ", ", prepattu$meta$tyyppi)

# Poimitaan yleisimmät kommentit ja niiden metatiedot:

validointi19 <- prepattu$validointiin[c(aihe19$docnum)]
validointi8 <- prepattu$validointiin[c(aihe8$docnum)]
validointi9 <- prepattu$validointiin[c(aihe9$docnum)]
validointi17 <- prepattu$validointiin[c(aihe17$docnum)]
validointi11 <- prepattu$validointiin[c(aihe11$docnum)]
validointi14 <- prepattu$validointiin[c(aihe14$docnum)]
validointi16 <- prepattu$validointiin[c(aihe16$docnum)]
validointi18 <- prepattu$validointiin[c(aihe18$docnum)]
validointi12 <- prepattu$validointiin[c(aihe12$docnum)]
validointi13 <- prepattu$validointiin[c(aihe13$docnum)]
validointi5 <- prepattu$validointiin[c(aihe5$docnum)]
validointi7 <- prepattu$validointiin[c(aihe7$docnum)]
validointi6 <- prepattu$validointiin[c(aihe6$docnum)]
validointi20 <- prepattu$validointiin[c(aihe20$docnum)]
validointi10 <- prepattu$validointiin[c(aihe10$docnum)]
validointi3 <- prepattu$validointiin[c(aihe3$docnum)]
validointi15 <- prepattu$validointiin[c(aihe15$docnum)]

```

Luodaan kommenteista ja metatiedoista csv-tiedosto, josta tiedot voidaan tuoda Word-tiedostoon:

```
write.csv2(c(validointi19,
             validointi8,
             validointi9,
             validointi17,
             validointi11,
             validointi14,
             validointi16,
             validointi18,
             validointi12,
             validointi13,
             validointi5,
             validointi7,
             validointi6,
             validointi20,
             validointi10,
             validointi3,
             validointi15), "liite3.csv", row.names = F)
```

muokkasin tiedostoa Notepad++:ssa, jossa saa helposti tehtyä tiedostoon muutoksia. Avaan talukon sisällön Excelissä, tuon sen sisällön Wordiin ja luon taulukon siellä maisterintutkielman Word-ohjeiden mukaisesti

```
# Luodaan ulkoisen validoinnin taulukko sisäisen validoinnin taulukon pohjalta:
ulkoinen_validointi <- sisainen_validointi %>% select(1:2)
ulkoinen_validointi <- head(ulkoinen_validointi)
```

Annetaan aiheille lopulliset nimet:

```
aiheiden_nimet <- c("19) Laadukkaat ja pitkäkestoiset vaatteet",
                   "8) Vaatteiden hinta-laatusuhde",
                   "9) Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti",
                   "17) Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa",
                   "-",
                   "14) Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit",
                   "16) Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus",
                   "18) Vaatteen materiaalikysymykset",
                   "12) Ekologiset valinnat perhetyypeittäin",
                   "-",
                   "5) Vaatteiden hankintatavat",
                   "-",
                   "6) Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin",
                   "-",
                   "2) Nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus",
                   "-",
                   "10) Pikamuodin ylituotannon haitat",
                   "-",
                   "3) Kestävät vaatetuskäytännöt",
                   "15) Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen")
```

```
# Luodaan muut saraketiedot:
```

```
sopivat <- c("10/10",
             "10/10",
             "6/10",
             "7/10",
             "0/10",
             "10/10",
             "7/10",
             "7/10",
             "8/10",
             "5/10",
             "9/10",
             "1/10",
             "7/10",
             "1/10",
             "8/10",
             "3/10",
             "10/10",
             "3/10",
             "9/10",
             "8/10")
```

```
tulos <- c("Validi",
           "Validi",
           "Validi",
           "Validi",
           "Hylätään",
           "Validi",
           "Validi",
           "Validi",
           "Validi",
           "Validi",
           "Hylätään",
           "Validi",
           "Hylätään",
           "Validi",
           "Hylätään",
           "Hylätään",
           "Hylätään",
           "Validi",
           "Hylätään",
           "Validi",
           "Validi")
```

```
muutos <- c("Muutettu",
            "Muutettu",
            "Muutettu",
            "Hylätty",
            "Muutettu",
            "Muutettu")
```

```
"Muutettu",
"Muutettu",
"Hylätty",
"Muutettu",
"Muutettu",
"Muutettu",
"Hylätty",
"Otettu mukaan",
"Hylätty",
"Muutettu",
"Hylätty",
"Muutettu",
"Muutettu")
```

```
# Liitetään aiheiden nimet ja muut uudet tiedot taulukkopohjaan:
```

```
ulkoinen_validointi$Sopivat <- sopivat
ulkoinen_validointi$Tulos <- tulos
ulkoinen_validointi$Muutos <- muutos
ulkoinen_validointi$Nimet <- aiheiden_nimet
```

```
# Nimetään sarakkeet täsmällisemmin:
```

```
colnames(ulkoinen_validointi)[3] = "Aiheeseen sopivat dokumentit"
colnames(ulkoinen_validointi)[4] = "Ulkoisen validoinnin tulos"
colnames(ulkoinen_validointi)[5] = "Muutos aiheen nimessä"
colnames(ulkoinen_validointi)[6] = "Aiheen lopullinen nimi"
```

```
# Luodaan taulukosta csv-tiedosto, josta tiedot voidaan tuoda Word-tiedostoon:
write.csv2(ulkoinen_validointi, "UlkoinenValidointi.csv", row.names = F)
```

```
# Teen mallin korrelaatiokuvion käyttäen väreinä saavutettavia värejä
install.packages("igraph")
```

```
mod.out.corr <- topicCorr(valittu_malli)
plot(mod.out.corr)
```

```
plot(mod.out.corr, vertex.color = c("#B51963", "#B51963", "#5BA300",
"#B51963", "#5BA300", "#5BA300", "#E6308A", "#5BA300", "#5BA300",
"#5BA300", "#E6308A", "#5BA300", "#89CE00", "#5BA300", "#5BA300",
"#5BA300", "#5BA300", "#5BA300", "#5BA300", "#89CE00"))
```

Liite 2. Python-koodi lemmaukseen

```
import csv

from trankit import Pipeline
p = Pipeline('finnish')

file = open(r'C:\Users\omakansio\lemmattavatpoistosanat.txt', 'r', encoding="utf8")
f = open(r'C:\Users\omakansio\lemmattavatpoistosanat.csv', 'w', encoding="utf8")

# create the csv writer
writer = csv.writer(f)

i = 1

while True:
    line = file.readline()
    if not line:
        break

    if ( i >= 1):

        print (i)
        print(line)
        lemmatized_sent = p.lemmatize(line) # is_sent=True
        lemmas = [token['lemma'] for sentence in lemmatized_sent['sentences'] for token
in sentence['tokens'] if 'lemma' in token]
        writer.writerow(lemmas)

    i = i + 1

f.close()
```

Liite 3. Aiheiden tarkempi jakautuminen tulkintakehikkoon

Aihe 19: Laadukkaat ja pitkäkestoiset vaatteet

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajapreferenssit: H&M voisi tehdä laadukkaampia vaatteita ja olla heittämättä myymättä jääneitä roskeisiin, arvostelee ettei uutta mallistoa tarvitse parin kuukauden välein; pikamuoti sanelee toimintatavat, jonka mukaan pitää tehdä ja ostaa uutta; vuokravaatteet ovat epäekologisia ja epähygieenisinä; kalliin vaateen hankkiminen on pikamuotia ekologisempaa; lasten vaatteita ei pysty enää kierrättämään samoin kuin ennen.

Käytännöt: Etsii ajatonta pikamuotiliikkeestä; Ostaa Kontista, Kierrätyskeskuksesta ja ottaa lahjoituksia kavereilta, uutena ostaa vain kivan printin ja bändipaidat, syynä ostamiseen ensin hinta ja toiseksi laatu; ostaa laadukkaita suomalaisilta merkeiltä, silloin ei tarvitse ostaa paljon ja aikaa kuluu vähemmän, materiaaleista merinovilla ja pellava ovat hyviä; valmistaa itse vaatteita, jotka kestävät aikaa ja joita voi muunnella tarpeen mukaan; ostaa farkutkin puuvillana, koska kestävät vuosikausia ja elastaani lyhentää käyttöikää ainakin puolella; ostaa vain hyväksi koettua ja laadukasta, konmarittaa, H&M:ltäkin on saanut 15 vuotta sitten hyviä vaatteita ja ostaa sieltä edelleen, vaikka kokee sen paheeksi.

Aihe 8: Vaatteiden hinta-laatusuhde

Ulkoinen toimintaympäristö: Korona on nostanut kirpputorihintoja ja laskenut siellä myytävän vaateen laatua.

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajapreferenssit: Yritykset laskevat tuotteen laatua, mutta hinta ei laske samaan tahtiin, sillä yritykset tavoittelevat voittoa; naiset juoksevat trendien perässä ja ostavat uutta ja halvalla; Kirpputorihinnat myös kallistuneet; vaateen laatu on heikentynyt.

Käytännöt: Ostaa pikamuotiliikkeistä alennuksesta ja käyttää niitä vuosia, kunnes hajoaa, mikään vaate ei ole hajonnut alle puolessa vuodessa; ostaa vauvalle mieluummin paljon halvalla, kuin kalliilla vähän; voi ostaa kalliilla pitkäkestoisen, joka tulee hyödyllisemmäksi kuin usean halvan ostaminen; ostaa halvalla paljon paitoja eikä koe siitä huonoa omatuntoa; ompelee lapsille itse tai ostaa kirpputorilta,

koska ei halua tukea pikamuotia ja kirppiksiltä voi ostaa merkkiä, joka parempikuntoista.

Aihe 9: Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: Google täynnä Shein -mainoksia, kirppikselläkin myydään epäonnistuneita ostoksia; Tiktokissa esitellään Sheiniä ja vaikuttajilla on tuhansia seuraajia; on tärkeää tarkkailla, millaista kuvaa esitämme mainoksissa länsimaisista vaatteista ja tavoista; turkista ei saa mainostaa ympäristöystävällisenä; on hyvä, että ympäristöä tuhoava ja ihmisoikeuksia polkeva pikamuodin toimiala uudistuu; ultrapikamuotia myyvä Shein polkee ympäristö- ja ihmisoikeuksia.

Teollisuus: Vaateteollisuus saastuttaa ja syynä on halpisketjujen myymä pikamuoti, heikkolaatuisia vaatteita tuotetaan halvalla ihmisoikeuksia ja ympäristöä polkemalla.

Niche: Muotialan koulutus alkaa pureutua pikamuodin ongelmiin – opettaja ja opiskelijat neuvovat miten valitaan eettinen vaate.

Aihe 17: Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: On totuttu halpoihin vaatteisiin; asiakkaat ovat valmiita maksamaan laadusta vain muutaman euron enemmän; suomalaista vaatebisnestä vaivaa epävarmuus ja kotikutoisuus.

Niche: Tuodaan vaateteollisuus Suomeen ja valmistetaan vaatteet hampusta, kehitetään selluvaateteknologiaa; pikamuoti jää pois muodista ja puupohjaisten kuitujen käyttö ja kierrätys luo uusia ratkaisuja vastuullisille vaatteille, sitä myötä vastuullisuus ja ympäristön kunnioittaminen voisi luoda lisää töitä Suomeen; Kiinalaisen tuotannon sulkeminen voisi tuoda lisää asiakkaita kotimaisille pienemmille vaateyrityksille; Reilu kauppa vaati vaatevallankumousviikolla vaateteollisuudelta vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä; uusi hitaan muodin vaatebrändi mainostaa vastuullisia vaatteita; kuluttajien kiinnostus vastuullisia vaatteita kohtaan kasvaa ja vastuullisuuteen ja digiin perustuvat hankkeet voisivat tuoda Suomeen 17 000 uutta työpaikkaa.

Aihe 14: Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: ”Mukaekologisen” ostaminen, turhan tavaran ostaminen, ehjän tavaran poisheitto, liian usein vaihtuvan pikamuodin ostaminen ei ole kestävää.

Teollisuus: Konmaritus katastrofaalista jätefirmoille, pikamuodin tuottaminen saastuttaa, ihmiset tunkevat pikamuotikrääsää keräyksiin laput kiinni tai ei.

Mainonta ja kuluttajien mieltymykset: Muoti sanelee kaikkea typerää, pariisilaiset suunnittelijat saavat päättää mikä näyttää hyvältä, naiset ovat turhamaisia, kun ostavat muotia.

Niche-käytännöt: Käytetty, ekologinen muoti; sama vaate on hyvän näköinen nyt ja 20 vuoden päästä (muoti on turhaa); ostaa käytettyjä vaatteita, koska muoti ei kiinnosta; toteuttaa vastuullisia käytäntöjä jättämällä ostamatta kertakäyttöistä pikamuotia, koska se on vastuutonta ja kuluttaa luontoa sekä kukkaroa; klassinen tyyli pukeutumisessa ja itselle sopivien vaatteiden ostaminen sekä säänmukainen pukeutuminen on osa pysyvän ja kestävän tyylin luomista.

Aihe 16: Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus

Järjestelmä:

Teollisuus: Muotiteollisuus saastuttaa; tekstiiliteollisuus on maailman toiseksi saastuttavin teollisuudenala; vaate päättyy jätteeksi nopeasti.

Markkinat ja kuluttajienkuluttjapreferenssit: Vaatetta ostetaan halvemmalla ja enemmän; pikamuoti on miljardibisnes ja varallisuus keskittyy.

Niche: Vaatejätteestä tekstiilikuitua valmistava tehdas; muotiyrityksen kommentti OnceMore® -pohjaisesta kuidusta, josta tuotettu vaate voidaan kierrättää sellaisenaan ja valmistaa uudelleen merkin vaatetehtaalla; second hand -markkinat 2-kertainen verrattuna pikamuotiin jo vuonna 2030; vaatejätteet kiertotalousmahdollisuus, uusi vastuullisen muodin yritys.

Aihe 18: Vaatteen materiaalikysymykset

Järjestelmä:

Teknologia: Elastaani on huono materiaali vaatteessa, koska se tekee vaatteen kierrättämisen mahdottomaksi, se ei myöskään maadu; hankaustestillä voi selvittää

kankaan kestävyys, mutta vaatteita sillä ei enää testata; pikamuodin myötä vaattemateriaalit ovat menneet kamaliksi; pikamuoti on luokatonta kamaa.

Markkinointi ja kuluttajien preferenssit: Ratsastusvaatetrendi oli suurimmalta osin muovista valmistettua pikamuotia.

Käytännöt: Ostanut kalliimpaa, mutta silti huonolaatuista; sekä villa että tekokuitu on koettu kestäväksi; pyrkii ostamaan 100% puuvillaa, jotta voi pestä 60 asteessa, itsellä halpa t-paita kestänyt pidempään kuin laadukas; kannattaa ostaa mieluummin laadukkaat kuin muodikkaat; kannattaa välttää pikamuotia ja ostaa kotimaista sekä luonnonmateriaaleja kuten puuvillaa, bambua, tenceliä, villaa ja viskoosia, akryyli tekee nyppyyiseksi; käyttää vain luomupuuvillaa ja pellavaa, muovivaate tekee olon nahkeaksi.

Aihe 12: Ekologiset valinnat perhetyypeittäin

Järjestelmä:

Kulttuuri: Suomalaisten lapsiperheiden elämäntapa ei ole niin iso ongelma maailmalle, kuin esimerkiksi jenkkien, Aasian, Intian ja Kiinan aiheuttamat ongelmat.

Teollisuus: pikamuoti saastuttaa enemmän kuin laiva- ja lentoliikenne, joten kulutusvalinnoilla on merkitystä.

Käytännöt: Perheen äiti esittää vihreää, mutta lentää viikonlopuksi ostelemaan pikamuotia Keski-Euroopasta; korkeasti koulutettujen ja hyvätuloisten tuttujen perheessä suositaan ekologista elämäntapaa ja ostetaan lapsille kierrätettyjä vaatteita; tuttavat elävät ekologisesti ostellen lähellä tuotettuja vaatteita, joita korjaavat ja kuluttavat loppuun tai ostavat kirpputorilta; omassa perheessä eletään ekologisemmin lapsen takia, vaatteet ostetaan kirpputorilta ja lapselle opetetaan vastuullisia elämäntapoja, lapsettomat elävät leveämmin; ei jaksa elää ympäristötietoisesti.

Aihe 5: Vaatteiden hankintatavat

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: Ongelmana on päivittäin vaihtuva muoti, jossa yritykset, jotka eivät tuota nopeasti uutta, jäävät jälkeen. Hyperpikamuoti saastuttaa vielä enemmän kuin pikamuoti; vaikka olisi parempi merkki, niin samalta tehtaalta vaatteet tulevat pikamuodin kanssa; verkkokaupasta tilaaminen ja palauttaminen on

älytöntä tuhlausta ja saastuttaa ympäristöä, pikamuotia palautetaan useimmin; Suomessa myydään vaatteita vain mummoille ja teineille.

Käytännöt: Kannattaa käydä kivijalkakaupassa sovittamassa, jos tekee virheostoksia verkkokaupasta; ostaa aina samaa hyväksi todettua mallia ja merkkiä; ehdotuksia ostaa kirpputoreilta ja ilmaiseksi Roskalava-ryhmistä; vinkki ostaa kivoilta suomalaisilta merkeiltä kivijalkakaupasta, koska materiaaleja pääsee koskettamaan; ei löydä vaatteita suomalaisista kaupoista eikä ulkomaisistakaan, eikä koskaan ole tarjolla samaa laatua merkistä riippumatta, joten aina joutuu aloittamaan hyvän etsimisen uudelleen, vaikka toivoisi ennen kaikkea laadukasta, hyvin istuvaa, käytännöllistä ja persoonallista, mutta ajatonta ; ostaa mieluiten vintagea tai kestäväää, ajatonta ja laadukasta riippumatta merkistä. Ainoa, jolle on tae laadusta, on jokin käsintehty luksus, jollaista ei Suomesta löydy eikä siihen olisikaan varaa; ei löydä nettikaupasta eikä kivijalkaliikkeestä mitään, vaan suurin osa menee palautukseen.

Niche: Showroom, jossa voi sovitella vaatteita, vaatteisiin perusmallistot, joissa koko ja malli sama ja kuosi ja yksityiskohdat vaihtelevat.

Aihe 6: Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut pikamuodin ongelmiin

Toimintaympäristö: Havainnoidaan ilmastonmuutosta, ollaan huolestuneita väestönkasvusta.

Järjestelmä:

Teollisuus: Tavaroiden kuljetus maasta toiseen aiheuttaa päästöjä, puuvillan kerää huonopalkkaiset, materiaali kuljetetaan fossiilisilla polttoainemoottoreilla, tehtaissa käytetään myrkkäjä, metsää tuhotaan, kaikissa väleissä kuljetetaan vaatteita fossiilisia polttoaineita käyttävillä kulkuvälineillä tehtaaseen-kauppaan-kotiin-kierrätykseen- Afrikkaan-kaatopaikalle; pikamuoti on huonolaatuista ja uhkaa ympäristöä (mikromuovi), joen veden tuhoutuminen, ei enää yhden käyttökerran vaatteita.

Markkinat ja kuluttajapreferenssit: Ihmiset itkevät turhaan, kun eivät saa toteuttaa lomalentoja.

Niche: Digitaalinen muoti; tehdastyöläisten olot kuntoon; uusiomuovien ja tekokuitujen valmistus Kaukoidän rannoilla lojuvista muoviroskista (sarkastinen kommentti).

Käytäntö: Ei osteta muovituotteita eikä öljypohjaisia tekokuituvaatteita Kiinasta ja Intiasta.

Aihe 2: Nuorten vaatevalinnat, normit ja tulevaisuus

Ulkoinen toimintaympäristö: Nuoret elävät vanhempien sukupolvien rakentaman järjestelmän jalanjäljissä, länsimainen elämäntapa näkyy maahanmuuttajille median välityksellä.

Järjestelmä:

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: Köyhien perheiden lapset haluavat luksusta, maahanmuuttajat haluavat luksusta; köyhän perheen lapsi ei osta kirpputorilta vastuullisista syistä, vaan olosuhteiden pakosta.

Niche: Älyvaatteet, älynaamari ja pelkistetty vaate (dystopia).

Käytännöt: Oman tyylin luominen; nuoret suosivat kirpputoria kulutuskriittisistä syistä; ostaa monta takkia, jotta jokaiseen käyttötarkoitukseen olisi sopiva ja pitkäkestoinen

Aihe 10: Pikamuodin ylituotannon haitat

Järjestelmä:

Teollisuus: Vaatteiden päätyminen kaatopaikalle; kontissa matkustaviin vaatteisiin liittyvät ongelmat.

Markkinat ja kuluttajapreferenssit: Ostokäytöksen tarkkailu; pikamuoti on turhaa; lompakolla voi äänestää kestäväään kehitykseen perustuvia tuotteita; pikamuotivaatteiden kierrätysbisnes on sairasta; vaatetta tuotetaan vain lähinnä roskeen heitettäväksi; verkko- ja kivijalkakaupat lisäävät pikamuodin kulutusta kun taas isot marketit vähentää; pikamuotiyritykset kuriin, vaatejätit tuottaa liikaa pikamuotia.

Politiikka: Suomalaiset kuluttavat liikaa ja aiheuttavat päästöjä Kiinassa ja intiassa: poliitikkoja peräänkuulutetaan muutokseen.

Niche: Poistotekstiilin kierrätys ja uudelleenkäyttö helpottuvat; yksi vaatekappale vuodessa; sovitushuone, jossa voisi testata verkkotilauksia olisi ekologisempaa; tullit ja kappaleperustainen verotus vaatteille.

Käytäntö: Ostaa vaatteet vain marketista, niin ei tule ostettua liikaa; käyttää loppuun kaapissa olevat vaatteet.

Aihe 3: Kestävät vaateuskäytännöt

Järjestelmä:

Kulttuuri: Ei ole ajatonta muotia vaan omat tarpeet, maku, elämäntilanne ja vartalo muuttuu.

Käytännöt: Ostaa halpoja lastenvaatteita, koska ei voi ostaa hajustettuja käytettyjä vaatteita ja lastenvaatteita ei kannata ostaa kalliilta merkeiltä, kun ne jäävät puolessa vuodessa pieneksi eikä siihen ole varaa; käytetään pikamuotia, mutta kulutetaan vaatteet loppuun ja vielä rikkinäisenäkin eri toimissa; ostaa vain tarpeeseen ja aina käytettynä, ostaa vain ajattomia materiaaleja; ostaa puuvillavaatteita, jotka voi laittaa kuivausrumpuun ja kestävät kauan; vaatevarasto niin pieni, että vaatteet kuluvat ja tyyli päivittyy vähitellen: näin voi pysyä osittain muodin mukana; ihan sama mistä ostaa kunhan ostaa sellaista mistä pitää ja mitä tulee käytettyä; ostaa pikamuotia ja kirppareilta, käyttää käyttövaatteet loppuun ja vie lopulta tekstiilikeräykseen, osan myy eteenpäin tai vie SPR:lle.

Materiaalit: Puuvilla ja pellava: ajatonta, puuvilla, koska kestää kuivausrumpua.

Aihe 15: Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen

Järjestelmä:

Politiikka: Oikeisto huutelee köyhille; great resetin politiikassa edes vaatteita ei omisteta.

Kulttuuri: Kulutuskulttuurimme on suunnattomaan kerskakulutukseen keskittynyt; nykynuoret tiedostavampia ekologisuuden ja ilmaston lämpenemisen suhteen.

Markkinat ja kuluttajien preferenssit: Vaatteita vanhennetaan suunnitelmallisesti myös psykologisen markkinoinnin keinoin; käyttämättömien ja käytettyjen vaatteiden kierrättäminen voi aiheuttaa ympäristötuhoa Afrikan maissa, joihin kelpaamaton lumppu viedään.

Niche: Suomalainen sellutehdas tuottaa hyvälaatuista selluloosaa kierrätyskuitujen sekaan lisättäväksi.

Liite 4. Aiheiden relevanteimmat kommentit

Aihe 19: Laadukkaat ja pitkäkestoiset vaatteet

- 1 No henkkamaukan vaatteista en edes haaveile, ovat nykyisin niin laaduttomia että huhhuh. Missä tahansa on parempilaatuisia vaatteita kuin siellä. Mutta ei ne newyorkerin vaatteet mitään laadukkaita olleet joita ehdin katsella. Enimmäkseen sellaista halpista jotka menevät ihan hyvin pikamuodin seassa. Ehkä meillä sitten on eri käsitys laadukkaasta materiaalista, tai sinun mielestäsi mikä tahansa on laadukasta jos se on parempaa kuin H&M:n materiaalit. Mutta minulle laadukkaaseen ja vuosia käyttöön kestävään ei ihan riitä se, että ""ei ole yhtä laadutonta kuin H&M:ssä"". Mutta jos new yorkerissa on laadukastakin vaatetta, niin pitääpä käydä siellä uudelleen vähän paremmalla ajalla. Ne pari kertaa mitä olen ehtinyt siellä pyörähtää, eivät kyllä ole vakuuttaneet materiaalin laadukkuudella. Ja edelleen etsin ajatonta vaatetta, en oversizea, loose fittia, cropattua, löysää ja väljää. Noihin siellä törmäsin. Mutta ehkäpä annan sille vielä uuden mahdollisuuden! :) Varmasti olen monien mielestä outo kun en kelpuuta mitä tahansa vaatteita joissa näytän typerältä ja joiden laatu ei päästä huimaa, mutta koeta elää sen asian kanssa :)."" 2022-02-02, forum_post"
- 2 Laadukkaiden ja ajattomien vaatteiden ostaminen omaksi, jotka kestävät vaikka vuosikymmeniä, on ekologisempaa, kuin vaatteiden vuokraus. Vaatetta, jota vuokrataan, myös käytetään enemmän ja silloin se kuluu nopeammin. Sitä olisi pestävä paljon useammin, jos se on useain ihmisen käytössä. Ja kaikki eivät pidä yhtä hyvää huolta vaatteistaan. Vuokravaatteissa ongelmana voisi olla myös hygienia ja esim. täiden leviäminen.."" 2022-10-12, forum_post"
- 3 Oon ostanut kaikki vaatteet käytettynä niin kauan kuin olen omia vaatteita ostanut. Kontista ja kierrätyskeskuksesta lähinnä, niin menee vähemmän aikaa, kun vaatteet on järjestyksessä esillä. Jos kaverit tai sukulaiset raakkaa omia läpi ja ovat antamassa/myymässä pois, osoitan kiinnostukseni mutta en kärtä almuja. Uutena ostan vaan bändipaidat ja jos on joku extrahieno kuosi tai kuva esim. T-paidassa. Sukat ja alkkarit tietty uutena. Oon niin hyvä pilaamaan vaatteita (esim. sohin pesussa lähtemättömiä tahroja vaatteisiin jatkuvasti, olen kai koordinaatiokyvyiltäni taaperon luokkaa), niin kirppisvaatteiden kohdalla se harmittaa vähemmän, kuin jos olisi kallis vaate. En muutenkaan itse anna painoarvoa vain pelkästään merkille. Tärkeintä on tällä hetkellä hinta, mutta käytettynä ostaessa on se hyvä puoli, että vaatteet on yleensä jo jotain laatua, koska halvimmat pikamuodin riekaleet ei päädy uudelleenmyyntiin vaan jonnekin muualle. Tämä oli nyt vastaus omasta puolesta ja tuskin AP:ta auttaa. Joillain paikkakunnilla saattaa olla laadukkaiden / merkkivaatteiden second hand myymälöitä, tosin en tiedä kuinka paljon niissä on miesten vaatteet edustettuna.."" 2021-12-20, forum_post"
- 4 @uraanivalkea @paivanpopulisti Ensinnäkin, olen nähnyt poplareita kirppiksillä. Toisekseen, kalliin vaateen hankkiminen on pikamuotia ekologisempaa, jos kallista vaatettaan käyttää pitkään.."" 2022-10-08, twitter_tweet"
- 5 Ei kukaan kiellä sinua ostamasta vaatteitasi H&M:ltä. Sen sijaan H&M voisi kyllä ihan hyvin tehdä kestäviä vaatteita pidemmällä syklillä, kierrättää materiaaleja enemmän ja olla heittävämpiä myymättä jääneitä uusia vaatteita

- roskiin. Ei ole sinulta pois, jos vaatteesi kestävät enemmän käyttöä ja pesua, ja tuskin sinäkään sellainen fashionista olet, että tarvitse kokonaan uuden malliston aina parin kuukauden välein.."" 2022-10-05, forum_post"
- 6 Kestävä, mutta kallis. Hmm kymmenen heikkolaatuista paitaa maksaa saman kun se yksi kallis mitä voi käyttää yhtä kauan kuin niitä kymmentä. Lapsilla tosin laadukkaatkin vaatteet voi kulua nopeasti puhki. Ennen kyllä lasten vaatteet kiersi pitkään sisaruksilla ja serkuilla.."" 2022-10-13, forum_post"
  - 7 Enpä itsekään osta pikamuotia, mutta löydän kyllä laadukkaita ja ajattomia vaatteita. Suomalainen suosikki on Nouki, ja myös Noshilta on jotain. Tai sitten tilaan nettikaupasta sellaisia merkkejä, joiden vaatteet olen jo hyväksi todennut. Kun ostaa laadukasta niin ei tarvitse ostaa paljon, silloin pystyy käyttämään vähän enemmän aikaa ja vaivaa laadukkaiden vaatteiden etsimiseen. Materiaaleista suosin merinovillaa ja pellavaa.."" 2022-04-18, forum_post"
  - 8 #Pikamuoti on sanellut toimintatavat, joiden mukaan vaatteita pitäisi tehdä koko ajan lisää ja ostaa uutta uuden takia. Itse haluan tehdä vaatteita, jotka kestävät aikaa ja joita voidaan muunnella tarpeen mukaan."" #vaatteet <https://t.co/wjmTGpQ6q5>."" 2021-04-21, twitter_tweet"
  - 9 Aivan päin vastoin. Elastaani kankassa lyhentää vaateen käyttöikää ainakin puolella. Ostan mieluiten farkutkin 100% puuvillana nykyisin. Hiukan ovat kankeammat mutta kestävät vuosikausia.."" 2022-10-07, forum_post"
  - 10 Vaatteissa rupesin konmarittamaan. Ostan vain hyväksi koettua ja laadukasta. Loppupeleissä samoja lempivaatteita sitä vaan päällään kierrättää. H&M on kyllä vielä paheeni. Sieltä vaan löytää hyvin istuvaa perustoppia aina. Toisaalta H&M-vaatteeni kyllä kestävät yllättävän pitkään. Vanhin sieltä hankittu vaateeni on ollut käytössä 15-vuotta.."" 2021-11-13, forum_post"

Aihe 8: Vaatteiden hinta-laatusuhde

- 1 Te, jotka ajattelette, että kirppiksillä pitäisi kaiken maksaa max euron, ymmärtäkää, että hinnat nousevat sielläkin. Kiertelette kaverin kanssa ja kovaan ääneen kailotatte, miten kovia hintoja käytetystä tavarasta. Sitten menette pikamuotimyymälään ja ostate surutta lastenvaatteita pienen nipun hintaan 70 e. Pöytä hinnat ovat myös nousseet, ei pysty myymään kaikkea eurolla. Nykyään jo trikoopaidat maksaa 15-30 e.."" 2023-05-01, forum_post"
- 2 Haluaisit istuvampia vaatteita, mutta jo perusvaateen hinta on sinulle kauhistus? Tuplaa tai triplaa hinta niin saat istuvuutta. Työ maksaa. Kaikki vaan vertailevat hintoja halpaan pikamuotiin, joka on tietysti halpaa kun ne tehdään halvalla.."" 2021-11-19, forum_post"
- 3 Joo mutta tämä onkin hyvä syy heille nostaa tuotteen hintaa ja perustella sitä että heidän tuotantokustannukset ovat nousseet. Eli kun 15 vuotta sitten ostit 15€ maksavan paidan ja se oli hyvälaatuinen. Nyt kun ostat 15€ paidan on se ihan susi. Mutta nyt kun lakien pakottamana palataan tuohon 15 vuoden takaiseen laatuun niin se hinta moninkertaistuu kummasti.."" 2022-10-07, forum_post"
- 4 Mä ostan lähes aina alesta ja ei ole vaateostosten hinnat nousseet. Usein ostan esim. HM ja Gina. Saman hintaisia siellä on monet perusvaatteet kuin

- ennenkin. Olkoonkin pikamuotia, niin käytän samoja niin kauan kunnes ovat rikkiäisiä eli monia vuosia. Harvoin mikään vaate on hajonnut alle puolessa vuodessa.."" 2023-04-27, forum_post"
- 5 Niiden H&M ja vastaavien rättien valmistus kaikkineen maksaa jotain reilusti alle euron per vaate ja sitten niitä myydään täällä esim 30€ hintaan. Jos valmistuksen hinta kolminkertaistuisi maksaisi tuotteen valmistus kaikkineen silti alle 2€ joten aikamoista huijausta olisi myydään niitä sitten 90€ hintaan eteenpäin.."" 2022-10-06, forum_post"
  - 6 Oletko koska viimeksi vertaillut esim vauvanvaatteiden hintoja? Jo ihan Kappahl, Lindex ja muut perus ketjukaupat myyvät esim bodeja hintaan 12e kappale. H&M myy viiden bodyn pakkauksia hintaan 19.90. Sitten kun kattoo merkkivaatteita, P.o.p, Gugguu jne niin hinnat huutelee jo 30e per body. Joten ostan kyllä ihan tarpeeseen yhden tuollaisen bodypaketin per koko ja säästö on huima.."" 2021-09-08, forum_post"
  - 7 On vara, kun ostaa harvoin. Kestäviä vaatteita, jotka ovat omaan vartalomalliin sopivat - eivät siis vaihtuvan muodin mukaiset - ei tarvitse ostella joka vuosi. Kun +10 vuotta kestävästä neuleesta maksaa 90 €, se tulee PALJON halvemmaksi kuin 2 vuotta hyvänä pysyvä 30 euron neule.."" 2022-10-12, forum_post"
  - 8 Samaa mieltä. Oulussa kirpparit ovat menneet ihan pilalle jo vähän ennen koronaa. Toki korona kiihdytti alamäkeä. Kävin taas pitkää aikaa ja näin siellä esim leluja, jotka maksavat kaupassa saman verran paitsi että nämä olivat ihan puhki kulutettuja. Olisin ostanut, jos olisivat olleet vielä hyväkuntoisia ja tietenkin järkevän hintaisia. Mutta että 15e pyydettiin roskiskuntoisesta tavarasta. :D Lisäksi löytyi pikamuotiliikkeen käytettyjä takkeja 10-20e, jotka maksaa alessa saman verran. Naisten vaatteet ihan resuja, nuhjuisia, nukkaisia, venyneitä. Ja siis jotain H&M vaatetta, joka maksaa alennuksessa saman verran. Siis ihan 3e olen ostanut uutena farkkulegginssejä, t-paitoja ym, kevättakin 15e. Ja kyllä ne kestää, kun ostaa puuvillaa, jossa on hyvät ompeleet. Nämä taas raahaa akryyliroskaa kirpparille ja myy kaupan hinnalla...? Mitä ihmettä, miksi nähdä vaivaa roskan hinnoitteluun ja kirpparille raahaamiseen?." 2023-02-06, forum_post"
  - 9 Naiset 13...45 v on aivan ostohulluja vaatteiden kanssa. Kaikilla on jo kaappi täynnä, mutta viikoittain on pakko ostaa lisää. 90 % ostoista on toki massaketjuissa eli pikamuotiliikkeissä. Koska pitää saada trendikästä ja halpaa. Vaikka täälläkin muutama höpisee eettisiä ja laatupeheita ei tuo iso enemmistö muuta ostokäyttäytymistään. Koska heillä on pakkomielle ostaa uutta ja HALVALLA. itse en koe huonoa omatuntoa jos ostan 5 euron paidan. Uutena olen ostellut myös 1 euron paitoja. Silloin voin ostaa 10 kpl kerralla. Eli asiat tuskin muuttuvat.."" 2022-10-13, forum_post"
  - 10 Meidän perhe on aika tasan keskituloinen ja lasten vaatteet on joko itse ommeltu tai käytettynä ostettu. En osta noita halppismerkkejä uutena muuta kuin jos on pakko, eli harvoin koska osaan varautua. Tämä on ihan ekologinen valinta, en halua tukea pikamuotia. Kirppiksiltä ostan pääasiassa merkkiä koska ne on yleensä parempikuntoisia kuin halppikset.."" 2021-05-30, forum_post"

Aihe 9: Pikamuotimainonnan ongelmat ja ultrapikamuoti

- 1 Vaateteollisuus saastuttaa enemmän kuin lento -ja laivaliikenne, ja syy on halpisketjujen myymä pikamuoti. Heikkolaatuisia vaatteita tuotetaan halvalla ihmisoikeuksia ja ympäristöä polkemalla, ja sitten myydään halvalla länsimaalaisille ihmisille. Miksi tällaiseen turhamaiseen ympäristön r*iskaamiseen osallistuvat kehtaavat kuitenkin saarnata muille lihansyönnistä, yksityisautoilusta jne.?. "" 2021-07-19, forum_post"
- 2 @heikkivalkama En ymmärrä Sheinin suosiota, koska se on pikamuodin määritelmällä roskaa. Sitten epäonnistuneet ostokset myydään kirppissaiteilla kalliilla hinnalla, mutta niillekin löytää ostajia. Shein on tehokas markkinoinnissa. Etsii vaatetta niin Google täynnä Shein kamaa, mikä turhauttaa.. "" 2022-03-13, twitter_tweet"
- 3 Mitä pahaa siinä on, jos ympäristöä tuhoava, ihmisoikeuksia polkeva toimiala uudistuu ja pikamuodin osuus pienenee. Pikamuotiteollisuus on yksi eniten ympäristöämme tuhoavista toimialoista.. "" 2022-04-21, forum_post"
- 4 Tiktok on täynnä Shein-videoita, Ultrapikamuotia tuottavan Sheinin markkinointi elää vaatteita esittelevillä Tiktok-videoilla ja muutamien tuhansien seuraajien vaikuttajilla. <https://t.co/i32p5Cm5eE>. "" 2022-08-25, twitter_tweet"
- 5 Ilmeisesti NS ruskea tyttö kannettu ulos pikamuotia myyvistä liikkeestä. Nyt olisi hyvä tarkastella millaisia mainoksia kiiltävistä vaatteista ja länsimaista tavoista suuntaamme heille, he eivät ymmärrä kulttuuriamme ja sitä että mainokset ovat vain mainoksia. Varmasti syytä molemmissa ja jos käy ilmi että vartijat käyttäneet liikaa voimaa niin lisää koulutusta tarvitaan vartijoille ja valistusta väkivallan vaaroista. Tällä hetkellä tärkeintä ettei yksittäistä ammattiryhmää leimata. "" 2023-01-07, forum_post"
- 6 Kuten jo yllä todettu, ""Turkiksia ei saa markkinoida ympäristöystävällisinä Vuonna 2012 Euroopan turkistuottajien kustantama, turkistuotteiden ympäristöystävällisyyttä korostanut mainos tuomittiin harhaanjohtavaksi. Isossa-Britanniassa mainonnan totuudenmukaisuutta sekä eettisyyttä tarkkaileva mainosalan itsesääätelyelin ASA totesi, että mainos, jonka mukaan ”turkistuotteiden käyttö on ympäristöystävällistä” (it’s eco-friendly to wear fur), on väitteessään sekä harhaanjohtava että perusteeton. Asa kielsi turkistuottajien ympäristömainoksen käytön. Myös Suomen kuluttaja-asiamies on kieltänyt turkisten mainostamisen ympäristöystävällisempinä kuin keinoturkikset jo vuonna 1993. "" "" 2023-01-06, forum_post"
- 7 Sheinistä on tullut Suomessakin merkittävä vaatteiden myyjä, vaikka moni ei ole kuullut siitä mitään. Shein myy ultrapikamuotia. Onko toiminta kuitenkaan eettistä? Lue @TaussiSari selvitys: <https://t.co/Vi6othvjzr> #nuortenuutistoimitus @yleuutiset #shein. "" 2022-03-13, twitter_retweet"
- 8 Instagramissa mm. Planetaarinenvaatekaappi-tilillä on hyvä tiivistys Sheinin ongelmista:
<https://www.instagram.com/p/CcGUZ1qNCL6/?igshid=YmMyMTA2M2Y=>
Shein ei ole edes pikamuotia, se on ultramuotia. Uusia tuotteita tulee tuhansia päivässä, ideat, mallit ja tuotekuvat varastetaan muilta. Tuotanto on ties missä

ties millä ehdoin, luultavasti orjatyötä ympäristöstä ym. piittaamatta. Laatu on usein kuraa ja koska tuotteet tulevat Aasiasta suoraan kuluttajille, ei kukaan valvo miten myrkyllisiä kemikaaleja vaatteissa on käytetty. Tekstiilijätteen määrä on valtava. Eli vähän kuin vaate-Wish. Saatat saada mitä halvalla tilaat, mutta yleensä et.."" 2022-04-16, forum_post"

- 9 Tänäänkin muistutuksensa. Ostetaan kestäväää ja käytettyä, ei pikamuotia. pSatatuhatta suomalaista ostaa vaatteita ultrapikamuotia myyvästä verkkokaupasta – selvitimme, onko tuotanto eettistä <https://t.co/PadbxtQ82b>."" 2022-03-13, twitter_retweet"
- 10 Muotialan koulutus alkaa pureutua pikamuodin ongelmiin – opettaja ja opiskelijat neuvovat, miten valitaan eettinen vaate <https://t.co/uuuPhyBB25>."" 2021-05-25, twitter_tweet"

Aihe 17: Vaatetuotannon vastuullisuus Suomessa

- 1 Suomalaisia materiaaleja vaatteissa? Jos aloitetaan siitä että tuodaan se teollisuus tänne. Puuvilla ei kasva Suomessa ja Made in Finland vaatteessa tarkoittaa yleensä vain sitä että tuote on suunniteltu ja viimeistely täällä. Eli jos pitäisi käyttää vain suomalaisia materiaaleja, vaihtoehdoksi jäänee kääriytyä jonkin pienyrityksen pellavapyyhkeisiin. Kyllähän sitä kovasti kehitellään jotain selluvaateteknologiaa, mutta yksinkertaisempiakin vaihtoehtoja olisi: Hamppu. Kasvaa hyvin Suomessa ja ympäristöystävällinen materiaali. Vielä kun olisi koneisto sen käsittelyyn ja kankaaksi prosessointia varten. Tois kivasti työpaikkoja Suomeen. Tai siis toisi jos suomalaiset ymmärtäisi niitä ostaa. Työstä kun kuuluu maksaa palkkaa jolla tulee toimeen, mutta korkea kysyntä voi hilata hintoja alas. Mutta 5€ T-paidat eivät silti tule kuuloonkaan. Ollaan totuttu ulkomaisten halpis pikamuotiketjujen orjatyöllä tuotettuihin rytkyihin laadun sijaan, ja siihen että vaatteita voi ostaa mielinmäärin ja heittää pois sen sijaan että hankkii vain tarpeeseen ja korjaa tai korjauttaa.."" 2022-07-16, forum_post"
- 2 T?h?n artikkeliin kannattaa tutustua: Pikamuoti j??k??n pois muodista – toisiko vastuullisuus lis?? t?it? Suomeen? Pikamuoti tuottaa ompelijamaissaan valtaisan m??r?n ihmisoikeusrikkomuksia ja saasteongelmia. Eurooppaan se luo j?tevuoria. L?ytyisik? puupohjaisista uutuuskuiduista ja kierr?tyksest? ratkaisuja? Toisiko vastuullisuus ja ymp?rist?n kunnioittaminen lis?? t?it? Suomeen? <https://tekijalehti.fi/2022/09/12/pikamuoti-jaakoon-pois-muodista/>."" 2023-03-29, forum_post"
- 3 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/01/12/valtaosa-aitiyspakkauksen-vaatt...> Valtaosa äitiyspakkauksen vaatteista ulkomaisia "" Monet äitiyspakkauksen toimittajat ovat suomalaisia yrityksiä, jotka teettävät ompelutyöt ulkomailla joko omilla tai alihankkijan tehtailla. Aideille näyttämäni sideharsot ovat puolalaista ja potkupuku taas latvialaista ompelutyötä. Monen muunkin äitiyspakkauksesta tutun tuotteen valmistaminen on siirretty Aasian halpatyömaihin tai Itä-Eurooppaan. Suomalaisen tilaajan L-Rentalsin -toppahaalari, tehtiin ennen Suomessa mutta nyt työ tehdään Venäjällä, koska siellä ommeltu tuote tulee yli kolmekymmentä prosenttia halvemmaksi kuin Suomessa valmistettu."" Ja tämä on vuodelta 2006."" 2022-10-07, forum_post"

- 4 Suomalaista vaatebisnestä vaivaa kotikutoisuus ja epävarmuus – tunnettuja vaatemerkkejä on vähän verrattuna muihin Pohjoismaihin <https://t.co/ABKqb2zUXX> #Suomi #Vaateollisuus #Liiketoiminta #Muoti #Yrittäminen @Vastuullisuus." 2021-08-18, twitter_retweet"
- 5 Kiinan rätkäkaupan sulkeminen voisi tuoda lisää asiakkaita kotimaisille pienemmille vaateyrityksille.. 2022-10-05, forum_post"
- 6 Tällä viikolla vietetään #Vaatevallankumous'ta. Vaadimme Reilussa kaupassa vaateollisuudelta vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä! 🔄🌍 Lue lisää puuvillan tuotannon haasteita artikkelistamme: <https://t.co/fd6r36PmZ7> #vastuullisuus #ihmisoikeudet #puuvilla #pikamuoti." 2021-04-23, twitter_retweet"
- 7 Vaateostoksilla hinta ja kaupan sijainti ratkaisevat – Muotiketjun toimitusjohtaja: "Asiakkaat ovat valmiita maksamaan vastuullisuudesta vain muutamia euroja enemmän" <https://t.co/05UiicywMQ>." 2021-10-15, twitter_tweet"
- 8 Vaateostoksilla hinta ja kaupan sijainti ratkaisevat – Muotiketjun toimitusjohtaja: "Asiakkaat ovat valmiita maksamaan vastuullisuudesta vain muutamia euroja enemmän" <https://t.co/6iLw6LsSs7> #keskipohjanmaa." 2021-10-14, twitter_tweet"
- 9 4H-yrityksestä tämäkin lähti. Tuotteista kerrotaan erittäin kattavasti ja vastuullisuus on kaikessa mukana. #muoti #vastuullisuus "Neme on uusi vaatebrändi Suomesta, joka suunnittelee ja valmistaa hidasta muotia." <https://t.co/jSdzArxQwN>." 2022-06-03, twitter_tweet"
- 10 Kuluttajien vaatteet vastuullisuutta kohtaan kasvavat ja kiinnostus kiertotalouteen perustuvia vaatteisiin ja tekstiileihin lisääntyy. @TekstiiliMuoti arvioi että vastuullisuuteen & digiin perustuvat hankkeet voisivat tuoda Suomeen 17 000 uutta työpaikkaa. <https://t.co/UM11Rz55MA>." 2022-07-05, twitter_retweet"
- 11 Kuitenkin vaateollisuus tuottaa lähteestä riippuen 5-10% CO2 päästöistäkin kun taas ilmatasku tuottaa vain ehkä 2-3% ja vaateollisuudella on myös merkittäviä paikallisia haittoja. Tekstiilijätteistä on tullut Ghanassa valtava ongelma. H&M kiistää osallisuutensa Ghanan ympäristökatastrofiin. <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000009652584.html> <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007715567.html>." 2023-06-16, forum_post"

Aihe 14: Muodin arvostelu ja pysyvät tyylit

- 1 Tyypillistä nykyaikana tällainen "ekologisuus". Ostetaan uutta viherpestyä mukaekologista tavaraa ja vaatetta mutta ei osata kantaa vastuuta jo hankitun ehjän tavarahan kierrättämisestä. Ihan yhtä vastuutonta kuin ostaa turhaa härpäkettä jota ei koskaan tarvitse tai käytä. Pitäisi lailla kieltää ehjän tavarahan tai materiaalin heittäminen kaatikselle. Konmaritus ollut varmaan aika katastrofaalinen muotioikku jätefirmoille. Suurin osa hävittänyt täysin käyttökelpoista tavaraa ja sitten ostanut uutta tilalle kun huomaa että tarvitseekin. Muoti sanelee kaikkea typerää.. 2023-03-08, forum_post"

- 2 16-20: Tyyli sit? sun t?t?, vaikka muoti ja pukeutuminen kiinnosti. Hiukset blondattua, ruskeaa ja lopulta oma v?ri. Musiikkimaku raskaampaa musiikkia, mink? rinnalla sekalaisesti kaikkea teknosta pelimusiikkiin. Olin itsetuhoinen, suunnittelin itsemurhaa. Minulla meni todella huonosti, varsinkin vanhemman menehtyess?. L?hdin kuitenkin aikuislukioon. Harrastuksina sali, juokseminen ja kirjallisuus. T?ysi-ik?isen? aloitettu parisuhde, jossa henkist? v?kivaltaa. Nyky??n 29v.: Tyyli v?lill? klassisen tyylik?s tai sporttinen tilanteesta riippuen, tunnen kroppani ja sille sopivat vaatteet todella hyvin. K?ytetty muoti (ekologisuus) ja pukeutuminen ovat minulle t?rkeit?. Ei parisuhdetta, maisterintutkinto loppusuoralla. Treenaan edelleen ja kirjallisuus on l?hell? syd?nt?. Olen hakenut apua mielenterveyteen, joten voin nyky??n paremmin. :) Musiikkimaku on edelleen sama. Minulla on vahva itseluottamus, enk? anna k?vell? itseni yli. Tuntuu, ett? el?n viimeinkin.."" 2023-03-18, forum_post"
- 3 "Mannerheimintiellä elokapinoitsijoiden joukoissa"

ns. pikamuoti ja sen tuottaminen muuten saastuttaa enemmän kuin henkilöautolla ajaminen.

Kannattaisikohan selvittää, kuinka monella elokapinoitsijalla on sellaiset vaatteet yllään, jotka edustavat ns. pikamuotia (tai muotia yleensäkin) ?

Muoti - asia, jota kukaan ei oikeasti tarvitse (mutta moni silti haluaa).

Miksi jonkun Pariisissa asuvan muotisuunnittelijan pitäisi saada päättää, mikä asuste on hyvännäköinen ja mikä ei ?

Ja edelleen:
Jos ko. Pariisissa asuvan muotisuunnittelija aiemmin päätti, että joku asuste ON hyvännäköinen, miten se täsmälleen sama asuste ei myöhemmin muka olekaan hyvännäköinen, kun sama tai toinen muotisuunnittelija suunnittelee uuden malliston ja antaa ymmärtää, että vanhempaa mallistoa edustava vaate ei enää olekaan hyvännäköinen?

Koko ideahan on todellisuudessa täysin naurettava!

Jos vaate on hyvännäköinen nyt, se on hyvännäköinen myös 20 vuoden kuluttua, jos vaan on ehjä (toki moni vaate tehdään nykyisin niin huonosta materiaalista, että se hajoaa jo kauan ennen 20 v ikää).

t: Autoilija, joka EI seuraa muotia (kun ei kiinnosta).
Käytän samaa vaatetta 20 vuotta jos se vaan kestää ehjänä, ja samoin tekee vaimonikin (joka onneksi ei myöskään seuraa muotia).

Muotia käytetään tasan kahdesta syystä:

Naiset käyttävät muotivaatteita oman turhamaisuutensa takia,
ja sinkkumiehet sinkkunaisten turhamaisuuden takia.

naimisissa olevalla ei ole oikeastaan mitään syytä olla kiinnostunut muodista (jollei sitten tienaa elantoaan muotialalla).."" 2021-10-07, forum_post"
- 4 Mäkin ostan vaatteeni lähinnä käytettyinä. Onneksi muoti ei kiinnosta pätkäkään, niin ei tarvitse ""päivittää vaatekaappia"" neljää kertaa vuodessa. Kengät on ainoa hankaluus, kun mulla on niin omituiset jalat, etten meinaa löytää mitään kenkiä, vaikka en rajoittaisi niiden materiaalia mitenkään. Jos siis löydän sopivat kengät, ostan ne, oli ne mitä tahansa.."" 2022-05-26, forum_post"
- 5 Vastuullinen ihminen ei kuluta rahojaan ymp?rist?? tuhoavaan kertak?ytt?iseen pikamuotiin, jonka laatu on jotain aivan j?rkytt?v??. Min? arvostan vastuullista kuluttamista ja pukeutumista ja niin arvostaa moni muukin. Kyll? pukeutumista arvostetaan, mutta eri tavalla kuin ennen. Ei tarvi kaikilla olla p??ll? jotain uusinta hoo?mm?n halparytky? ja hyv? niin.."" 2023-03-22, forum_post"

- 6 Mitä vaatteisiin tulee: oikea käsitys omasta vartalosta ja sen suhteista; oikeankokoiset, istuvat vaatteet alusvaatteista lähtien. Vaatteissa hyvät materiaalit, hyvä leikkaus, hyvä, huoliteltu työ ja viimeistely. Hyvä huolenpito vaatteista; silloin niitä ei tarvita paljon (klassikot ovat usein kalliita, mutta maksavat itsensä takaisin). Sama koskee kenkiä. Kuuden viikon välein vaihtuvasta pintamuodista saa harvoin rakennettua klassista tyyliä, johon kuuluu kestävyys. Tänäkin ostettu hyvä pikkumusta on yhtä hyvännäköinen vielä 20 v:n kuluttua. Klassinen tyyli on usein yksinkertaista ja yksilöllistä, klassisen tyylikäs ei vaivaa päätään sillä mitä muut hänestä ajattelevat. Ai niin, säänmukainen pukeutuminen kuuluu klassiseen tyylikkyyteen (on osa tilanteentajua). Sateisessa metsässä tuulipuku ja kunnon saappaat, käsineet ja pipo ovat hyvännäköiset. Jäisellä kadulla, pakkasessa ja viimassa naama ja kädet sinisinä, pää paljaana, pienessä jakussa ja piikkikoroissa koikkelehtiva on mauton. Ja vielä: jos käyttää korkeita korkoja, niissä pitää osata kävellä. Hyvä ryhti muutenkin. Tyyli on kokonaisvaltainen asia ja kaikki tyylit lähtevät sisältäpäin. Kun löytää oman tyyliinsä, vaikka nyt esim. klassisen, koko asiaa ei sen jälkeen tarvitse ajatella, vaikka rättikaupat mainostaisivat kuinka..” 2022-02-24, forum_post”
- 7 Ja sellaista, mitä tarvitaan. Nyt tarvitaan lämpimiä vaatteita ja makuupusseja, koska moni joutuu leirytyhmään teltassa tai jopa taivasalalla. Mitään henkkamaukan mikroshortseja, toppeja, valmiiksi rikkinäisiä farkkuja ja sifonkipaitoja ei tarvita milloinkaan. Eli just sitä pikamuotikrääsää, mitä ihmiset keräykseen tunkevat. Oli laput kiinni tai ei..” 2022-03-08, forum_post”
- 8 The Rasmuksen *** haluaa rikkoa tyyllillään perinteisiä sukupuolirooleja ja massaketjujen kulttuuria. Vaatekauppojen valikoima jaetaan lähes aina kahteen kategoriaan: naisten ja miesten vaatteisiin. Se on *** mielestä erikoista. – Tyylini sukupuolettomuus on aina ollut minulle tärkeää. Käytän unisex-vaatteita enkä halua, että sukupuoliin liittyvät stereotyyppit määrittävät pukeutumistani. *** aloitti ammattimuusikon uransa 13-vuotiaana, kun hän perusti ystäviensä kanssa Tiktak-bändin. Siitä asti hän on ollut monien nuorten naisten esikuva. Se on vaikuttanut myös asuvalintoihin. – Olen rockia soittava mimmi. Minusta on tärkeää, että voin myös pukeutumisellani olla muille mallina. Kyllä jengi tietää, ettei tyttöjen tarvitse enää pukeutua mekkoihin. Mutta joskus voi silti olla vaikeaa löytää rohkeus pukeutua eri tavalla kuin muut. *** ei omista eikä käytä rintaliivejä. Se on sekä mukavuuskysymys että feministinen kannanotto. – Ne puristavat, joten olen mieluummin ilman. Meidän kaikkien pitäisi voida rakentaa sekä oma tyylimme että identiteettimme tyhjältä pöydältä. – Tiettyt naisten pukeutumiseen liittyvät odotukset rajoittavat huomaamattamme ilmaisunvapauttamme. Minusta on tärkeää, että kaikki saavat tuoda naiseutta esiin juuri omalla tavallaan. ” Meidän kaikkien pitäisi voida rakentaa sekä oma tyylimme että identiteettimme tyhjältä pöydältä. Korkokengät, hameet ja mekot olivat parikymmentä vuotta *** punaisella listalla. – Nyt päälle kolmekymppisenä olen alkanut joustaa. Omistan kaksi mekkoa ja yhden korkokengät. Feminismin lisäksi toinen *** tärkeä arvo pukeutumisessa on ekologisuus: eläinten oikeudet ja vaatteiden valmistuksen vastuullisuus. – Haluan tietää, mihin merkkeihin pukeudun ja mikä niiden arvomaailma on. Käytän jonkin verran nahkavaatteita ja kenkiä, jotka olen ostanut yli kymmenen vuotta sitten tai jotka ovat kierrätettyjä. Uudet kengät ostan vegaaninahkaisina. *** ei törmää ostoskeskuksissa. – Suurille massoille

suunnattu tarjonta ei houkuttele. Se on vähän sama kuin musiikissa. Radiossa soitetaan aina tietynlaista musiikkia, mutta minusta on kiehtovampaa etsiä kiinnostavia indie-bändejä. Suhteeni muotiin En miellä itseäni muotityypiksi, mutta minulla on aina ollut oma vahva tyyli. Se alkoi muotoutua Tiktakin alkuvuosina 90-luvulla, kun aloin kuunnella punk rockia: Green Dayta ja The Offspringiä. Samaan aikaan kiinnostuin skeittikulttuurista ja eläinten oikeuksista. Ilmaisen ulkonäöllä ja vaatteilla mieltymyksiäni ja arvojeni. Luottoasuni Hupparit ja farkut. Mustia pillifarkkuja pitää olla parit siltä varalta, että toiset ovat pesussa. Isot bändihupparit ovat suosikkejani. Kun vaatekriisi iskee, menen avopuolisoni vaatekaapille. Sieltä löydän kätevästi hyviä vaatteita. yylivoivallukseni Kun pysyy uskollisena itselleen, omille arvoilleen ja identiteetilleen, myös näyttää parhaalta. Joskus jännitin ennen juhlaa sitä, onko kaikilla naisilla mekot ja katsotaanko minua pahasti, jos puen muuta. Sitten tajusin, että omalta tuntuva juhla-asu kelpaa, vaikka se olisi täysin erilainen kuin muilla. Pipo ja lippis ovat turvavaatteeni, joihin on helppo piiloutua. Harrastan kestävyysjuoksua ja pidän Suunnon urheilukelloa kädessä aina, myös juhlissa. Juuri nyt minua inspiroi Musta. The Rasmus -yhtyeellä on sanaton täysin musta pukeutumiskoodi. Rokkarina vaatekaappini on täynnä mustaa, mutta olen käyttänyt fiilispohjalta muitakin värejä. Nyt minua inspiroi se, että saan valikoida asuja pelkästään mustasta väripaletista. Tyyliarteeni Sormukset, jotka olen perinyt kummaltakin isoäidiltäni. En varmasti olisi tarttunut niihin korukaupassa, mutta olen tehnyt niistä osan tyyliäni käyttämällä niitä vuosikausia. Tuntuu tärkeältä, että rakkaat mummini kulkevat joka päivä matkassani. Shoppailen lähinnä netissä ja ulkomailla. Lempibrändini ovat ruotsalainen Dedicated ja suomalainen Wwoollff. Wwoollff on kahden punkkarin brändi, joka käyttää ekologisia materiaaleja. Avopuolisoni tekee Muro-merkkisiä koruja rikkinaisista skeittilautoista. Esiintymisasuni Pukeudun samalla tavalla arkena ja töissä. Joskus sovin itseni kanssa, että säästän tietyt asut vain keikoille. Kun olen käyttänyt vaatteita tarpeeksi pitkään lavalla, siirrän ne normaaliin käyttöön. Säästän Laukuissa. Käytän joka päivä samaa laukkuja: suomalaisen Mahla Clothingin vyölaukkuja. Säästän myös sukissa. En jaksa ostaa niitä. Vanhemmat täyttävät säännöllisesti sukkavarastoani. *** on monet vegaaniset Dr. Martensin maiharit. Sijoitan Laitan paljon rahaa kenkiin. Rakastan maihareita. Minulla on varmaan viidet vegaaniset Dr. Martens -maiharit. Ne toimivat läpi vuoden, arjessa ja keikoilla. *** 36-VUOTIAS The Rasmus -bändin kitaristi. ALOITTI muusikon uransa 13-vuotiaana Tiktak-bändissä. OPISKELLUT erityisopettajaksi ja musiikkiterapeutiksi. [https://www.is.fi/menaiset/tyyli/art-20 ... t=promobox."](https://www.is.fi/menaiset/tyyli/art-20...t=promobox.) 2022-03-25, forum_post"

- 9 Ei ole ajatonta muotia. Minä itse olen tavis jonka silmälasitkin ovat yleensä pari tyyliä perässä. Luin kapselivaatekaapeista ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja silloin ikuisesti ajattomat tyylit eivät kyllä ole sitä enää. En hanki niin järjettömän kalliita vaatteita, että ajattomaksi luultua takkia on pakko pitää seuraavat 30 vuotta. Mutta ei ole pakko haalia pikamuotirättejäkään, jotta tyyliä saisi koko ajan päivitettyä. Minun ratkaisuni on pitää vaatevarasto niin pienenä, että vaatteet kuluvat ja tyyli päivittyy vähitellen. Tärkeää on olla hurahamatta tiettyyn "bleiseri-pillifarkku-ballerina" -tyyliin niin, että samaa vaatetta on kaapit täynnä. Voi käyttää joka päivä noita, mutta kahdella bleiserillä ja kaksilla farkuilla. Kun toiset farkut kuluu puhki, voi hankkia sellaiset, jotka ostohetkellä ovat mukamas taas niin ajattomat. Vaikka uusia vaatteita ostaisi vain yhden tai

pari vuodessa, tyyli päivittyy. En halua määritellä, että kun nyt pidän paljon mekkoja, haluan varmuudella käyttää niitä jatkuvasti myös 5- ja 6-kymppisenä. Muodin lisäksi omat tarpeet, maku, elämäntilanne ja vartalo muuttuu.."" 2022-01-14, forum_post"

- 10 Kiinnostaako vastuullisen vaatekaapin ABC? Kuuntele uusin jakso #VastuullisestiHyvää-podcastia, vieraana vastuullisuusvaikuttaja ja vastuullisen muodin asiantuntija @OutiLesPyy! 🎧 👉
<https://t.co/5XRvdVDuRE> #podcastfi #vastuullisuus #vastuullinenmuoti
<https://t.co/GAaEVkhCiI>."" 2022-04-26, twitter_tweet"

Aihe 16 Tekstiiliteollisuuden innovaatiot ja tulevaisuus

- 1 Tuleva vaatejätteestä tekstiilikuitua valmistava tehdas on hieno juttu! Kommentoimme @infinitedfiber:n investointia sekä pikamuodin tulevaisuutta tänään Helsingin Sanomissa: <https://t.co/j2C3rogm3q> Samalla muistutamme, että alalla on huolehdittava oikeudenmukaisesta siirtymästä.."" 2022-06-23, twitter_retweet"
- 2 Muutama kommentti posarista ja tulevasta. Uskoisin että posari annettiin koska; Q2 mennyt todella hyvin kesäkampanja ja siihen liittyvä poistomyynti edennyt hyvin. Kesävaatteiden myynti alennuksineen loppusuoralla. Siitä saa hyvää selkänöjää loppuvuodelle kun/jos inventaariota saatu hyvin alas. Toivotaan huomenna tästä jotain alustavaa kommenttia? Elokuussa ajureita myynnin kasvuun löytyy back to business puolella kun varmasti hybridi ja muita malleja käyttäen konttorille mennään voimakkaammin töihin. Kelien osalta tietysti toivotaan kunnan syyskelejä ennen talvea. Hintatasoissa aletaan syksyllä näkemään korotuksia ja uskoisin että lindex/tavaratalo hakee oikeaa hintatasoa millä tavara liikkuu. Kysyntää tulee olemaan ja varsinkin nyt ilman korona rajoituksia tulee varmasti aika reipas juhlien täyttämä syksy october ja pikkujoulu merkeissä. Kesäkuussa lindex uutisoi alla olevaa mikä tulee olemaan kyllä valtteja kun kuluttajat tekevät valintojaan tulevaisuudessa. OnceMore on maailman ensimmäinen laajamittainen tekstiilikierrätysprosessi, jonka kehityksen taustalla on Södra – Ruotsin suurin metsänomistajien yhdistys, jossa on 52 000 jäsentä. Prosessissa yhdistetään kierrätystekstiilikuitua ja puukuitua, joka tuotetaan vastuullisesti hoidetuista ruotsalaisista metsistä. Kierrätystekstiilistä ja puukuidusta saadaan tuotettua puhdasta ja laadukasta liukosellua. Laajamittaisen prosessin ansiosta Lindex voi heti yhteistyön alusta lähtien valmistaa noin miljoona vaatetta uudesta OnceMore®-pohjaisesta kuidusta, joka tulee korvaamaan osan Lindexin nyt käyttämästä sertifioidusta viskoosista. OnceMore®-viskoosikuidusta valmistetut vaatteet ovat saatavilla Lindexin valikoimassa vuoden 2023 alusta alkaen. Yhteistyö OnceMoren kanssa auttaa Lindexiä toteuttamaan kestävyyslupauksensa tavoitteita. Lindex haluaa saada aikaan muutoksen tulevia sukupolvia varten ja muotiyrityksen yhtenä tavoitteena on, että vuoteen 2025 mennessä 100 prosenttia sen käyttämistä materiaaleista on kierrätettyjä tai kestävästä lähteistä hankittuja. Huomiselle perinteinen ennustus, tavaratalo yllättää."" 2022-07-21, forum_post"
- 3 Vaatteiden nopea kierto tekee alasta yhden maailman saastuttavimmista . YK:n mukaan muotiteollisuus on yksin vastuussa kymmenestä prosentista maailman hiilidioksidipäästöistä .."" 2021-07-22, forum_post"

- 4 @*** @FinnveraFi Hieno artikkeli alan noususta ja potentiaalista! Vuoden 2030 markkinaestimaatti on käsittääkseni vielä korkeampi, eli vaatteiden second hand -markkina olisi 2-kertainen pikamuotiin verrattuna, jolloin pariteetti saavutetaan jo paljon aikaisemmin. Hienoa että nostatte alaa esiin 🍌
<https://t.co/g4Q5ZQofAB>." 2021-09-10, twitter_tweet"
- 5 Ja ei ihme. Lukekaapa tämä: Tutkijoiden löytö: Kosmetiikka aiheuttaa yhtä pahat päästöt kuin aamuruuhka Deodorantit, käsirasvat, hiustenmuotoilutuotteet ja hajuedet haihtuvat päivän mittaan ihmisestä ilmaan. – Autot tuottavat yhä vähemmän savusumua aiheuttavia päästöjä. Samalla muiden saastuttajien merkitys kasvaa, Coggon kirjoittaa.
<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tutkijoiden-loyto-kosmetiikka-aiheut...>." 2023-05-18, forum_post"
- 6 Tekstiiliteollisuus on maailman toiseksi "saastuttavin" teollisuudenala. 🌍 Tuonnin myötä pikamuodin hinta on laskenut EU:ssa. EU Vaatteita ostetaan halvemmalla enemmän ja useimmiten ne päätyvät jätteeksi nopeasti. Tässä hieno #kiertotalous mahdollisuus Suomelle. FI 🍌 <https://t.co/9GorXopMfa>." 2021-05-25, twitter_retweet"
- 7 Tekstiiliteollisuus on maailman toiseksi "saastuttavin" teollisuudenala. 🌍 Tuonnin myötä pikamuodin hinta on laskenut EU:ssa. EU Vaatteita ostetaan halvemmalla enemmän ja useimmiten ne päätyvät jätteeksi nopeasti. Tässä hieno #kiertotalous mahdollisuus Suomelle. FI 🍌 ." 2021-05-27, twitter_retweet"
- 8 Niin no, pikamuoti on miljardibisnes ja osa tätä kehitystä, jossa tavallinen kansa köyhtyy ja varallisuus keskittyy yhä harvempien käsiin. Sen takia sitä ei ole kielletty eikä tulla kieltämään.." 2023-05-18, forum_post"
- 9 Suominen koronavoittaja hygieniaiainatuotteissa, paras tulos ja kasvunäkymät, 28.4-21, kurssilasku .häpeällistä. Suominen otti vuoden lopulla käyttöön uuden automaattikutomakoneen ja on edellä kilpailijoitaan ja valtaa markkinaosuutta . raaka-aineinflaatio koskee myös kilpailijoita, mutta Suominen voi käyttää muita muunto - tai keinokuitja joiden hinta on laskemassa koska muovi- ja kertakäyttöpakkausten kysyntä alenee. Tarjoamalla kudontatuotteitaan pikamuoti vaateteollisuuteen, Suominen tuotteiden kysyntä nousee pilviin. Tuotteet ovat kierrätettäviä uusioraakaineiksi tai energiaksi. Myös laajeneminen itä-Aasian markkinoille (erit Kiina) nostaa kysynnän tuotantomahdollisuuksia suuremmaksi ja nostaa Suominen hinnat pilviin. EVLIn Kurssisuositus 6.50 ylittynee selvästi. OSTA !!!." 2021-05-03, forum_post"
- 10 Tekstiili- ja muotialaa opiskelevan Aion ja MariMarin yhteistyöstä syntyi Aino-vaatemallisto <https://t.co/VdjWt1ozub> #TekstiiliMuotiAala #Opiskelija #Mallisto #MariMari @SalpausTweet @Vastuullisuus <https://t.co/ciABgUU6dl>." 2021-05-14, twitter_retweet"
- 11 Tekstiili- ja muotialaa opiskelevan Aion ja MariMarin yhteistyöstä syntyi Aino-vaatemallisto <https://t.co/VdjWt1ozub> #TekstiiliMuotiAala #Opiskelija #Mallisto #MariMari @SalpausTweet @Vastuullisuus <https://t.co/LGH5g29eej>." 2021-05-15, twitter_retweet"

- 12 Lentoliikenne aiheuttaa n 3% kaikista maailman päästöistä. Kun se lopetetaan, lisääntyy muun liikenteen päästöt maalla ja merellä. Ei ole ihan noin yksinkertaista siis. Oikeasti pahin saastuttaja on maatalous. Kaikista maailman päästöistä sen osuus on yli 20%. Ihmisten on pakko muuttaa ruokatottumuksiaan, ei voi mitään. Mutta jos kaikki maailman ihmiset alkavat esim. kasvissyöjiksi, ei se poista edelleenkään maatalouden päästöjä kokonaan, mutta laskee niitä kyllä. Ja pikamuoti todennäköisesti tullaan kieltämään lailla jossain kohtaa aika monessa maassa. Tekstiiliteollisuuden päästöt maailmanlaajuisesti on nekin yli 10% kaikista päästöistä. Ihmisten on vain ostettava vähemmän vaatteita, ja nekin tehdään sitten kierrätetystä materiaalista. Maailma on varmasti erinäköinen paikka 2040-luvulla. Alkuun uudistukset kirpaisee meitä kaikkia, mutta eiköhän me elossa niistä selvitä. Alkuun on taatusti tiukka paikka luopua ""saavutetuista eduista"".."" 2021-11-03, forum_post"
- 13 En näe syytä tuon edellisen kirjoittajan haukkumiseen viherpiiperöksi. Olette kummatkin oikeassa: elastaani on surkea kuitu joka ei kestä pitkään vaatteissa. Se myöskin tekee kankaan kierrätyksen mahdottomaksi, sillä elastaani-kuitua ei saa siivilöityä pois mitenkään helposti kankaasta. Elastaani siis voi kuituna hajota pieniksi palasiksi, mutta se ei maadu. (Elastaanin biohajoaminen kestää arviolta noin 200-vuotta).."" 2022-10-10, forum_post"

Aihe 18: Vaatteen materiaalikysymykset

- 1 En näe syytä tuon edellisen kirjoittajan haukkumiseen viherpiiperöksi. Olette kummatkin oikeassa: elastaani on surkea kuitu joka ei kestä pitkään vaatteissa. Se myöskin tekee kankaan kierrätyksen mahdottomaksi, sillä elastaani-kuitua ei saa siivilöityä pois mitenkään helposti kankaasta. Elastaani siis voi kuituna hajota pieniksi palasiksi, mutta se ei maadu. (Elastaanin biohajoaminen kestää arviolta noin 200-vuotta).."" 2022-10-10, forum_post"
- 2 Mulla on hm:n paitoja, jotka on kestäneet monta vuotta ja viidenkymppin paitoja,jotka eivät ole kestäneet. Esim.esprit on merkki, jonka vaatteet ei välttämättä kestä pitkään vaikka hintaa olisi enemmänkin.."" 2022-06-08, forum_post"
- 3 Paidassani on tekokuitua - kestänyt 16 vuotta. On myös yksi villainen t-paita, josta en luovu.."" 2022-10-13, forum_post"
- 4 Se vaan ei mene noin. Mulla ainakin hounoiten ovat kestäneet hinnakkaammat T paidat. Halvemman ei tunnu tuhoituvan lainkaan. Tosin fiilistelen kangasta ennen ostopäätösdtä enemmän kuin hintalappua. Pyrin aina 100% cottoniin, mutten aina siihen nykyään pääse. Pesuohjeista en välitä vaan se on 60°C Parhaiten kestäneet maksoivat 2£ 3 kpl. 100% puuvillaa Bangladeshissä tehtyä laatua Primarkista M46." 2022-10-10, forum_post"
- 5 Ei niit? kannata muutenkaan ostaa. Pahinta pikamuotia mit? on. Laatu ihan surkeaa, langanp??t roikkuu ja saumat kiert?? ja kankaat halvinta tekokuitua. Nuo on teineille jotka saa viikkorahaa kymppin ja haluavat sill? jotain ostaa.."" 2023-03-23, forum_post"
- 6 Hinta ei ole välttämättä laadun tae eikä laatu ole välttämättä hinnakas. Kannattaisi varmaan ostaa laadukkaat housut eikä niitä, jotka sattuvat olemaan

- muodissa. 2000-luvun ratsastusvaatetrendit ovat olleet suurimmilta osin muovista valmistettua pikamuotia.."" 2022-04-14, forum_post"
- 7 Todellakin kannattaa panostaa laatuun ja kotimaisuuteen, mikäli suinkin mahdollista. Nuo pikamuotijätit, esim. H&M on kyllä suurelta osin aivan luokatonta kamaa. Kannattaa valita luonnonmateriaaleja, siis puuvillaa, bambua, villaa, tenceliä, viskoosia... Akryyli (tekokuuti) esimerkiksi neulepaidassa tekee sen hetkessä nyppyiseksi ja kulahtaneen näköiseksi.."" 2022-11-09, forum_post"
- 8 EU kolhoosissa kukin tarvitsee vain yhdet työvaatteet. Ei muuta. Ulkotöihin paksumpaa sarkakangasta ja sisälle jotain ohuempaa muovista kierrätettyä. Kokojakin tarvitsee vain kaksi, pitkälle. ja lyhyelle, koska läskejä ei kasvishyönteisravinnolla ole.."" 2022-10-05, forum_post"
- 9 Hei! Valitettavasti opinnoistani on jo hetki vierähtänyt, mutta hankaustesti on ehkä se helpoin: hankauskone ""hieroo"" kangastilkkaa hitaasti pyörien, ja mitä enemmän kierroksia kangas kestää hajoamatta, sen parempi kunto. Esim: 50 kierrosta = heikko kangas, 1500 kierrosta = keskitasoinen kangas Tässä takana jotain tietoa, uskon että tällä hetkellä kulutustestausta tehdään lähinnä julkiskalusteiden kankaisiin, mutta ennen testattiin myös vaatekankaita: <https://hakola.fi/kankaiden-tekniset-ominaisuudet/>."" 2022-10-07, forum_post"
- 10 @SiriKartaKaur @JP_Latti Samalla aikakaarella vaatemateriaalit on pikamuodin kanssa menneet ihan kamaliksi. Mm siksi eivät edes kestä käyttöä. Nyt onneksi jo luomumpaa puuvillaa ja meilläkin näkee pellavaa materiaalina enempi. Mutta jos on muovia päällä niin olo on nahkea 😊.."" 2022-06-25, twitter_tweet"

Aihe 12: Ekologiset valinnat perhetyypeittäin

- 1 Tämä on ihan totta ja hyvä tunnustaa. Toki on myös köyhien perheiden lapsia, jotka ponnistavat ryysyistä rikkauksiin ja hyvä niin. Omakohtainen kokemus: muutin maaseudulta kouluttamattomien vanhempien lapsena Helsingin yliopistoon opiskelemaan vuonna 2005. Rahallista tukea en saanut vanhemmilta. Ainoa mitä vanhempani pystyivät antamaan, oli astioita, pyyhkeitä, huonekaluja yms, jotka muutettiin vanhempien Corollaan vuokratulla peräkärillä peruskorjaamattomaan HOASin solukämppään. Opintojen rahoittamiseksi nostin opintolainaa ja kävin töissä Mäkkärin kassalla vuorotöissä. Jossain vaiheessa sain ""paremman"" työpaikan päästessäni rasvankärystä pikamuotia myyvään ketjupaikkaan. Kaveripiiriini kuuluivat mm. tapaus A, jossa vanhemmat ostivat lapselleen opiskeluja varten kaksion kantakaupungista sijoitusasunnoksi. Kaverini asui asunnossa pelkällä vastikkeen hinnalla päälle kolmikymppiseksi, jonka jälkeen osti oman asunnon. Vanhemmilta kaveri sai sen verran mukavasti käyttörahaa, ettei tarvinnut käydä opintojen ohella töissä, paitsi kesällä meni äitinsä työpaikkaan suhteilla tekemään mukavasti palkattua, koulutustaan vastaamatonta siistiä sisätyötä. Tapaus B:lle myös vanhemmat ostivat sijoitusasunnon opiskeluajan kämpäksi, yksiön keskustasta. Asui siellä ihan ilmaiseksi pari vuotta, kunnes muutti vähän kauemmas keskustasta isovanhempiensa kolmioon, isovanhemmat siis muutti muualle. Oli kuulemma niin kallis vastike, että vanhemmat edelleen maksoivat

hänen puolestaan vastikkeeseen siihen saakka, että valmistui yliopistosta. Töissä ei käynyt koko opiskeluaikana, sillä suvulla/vanhemmilla on rahaa ja perittyä omaisuutta. Valmistumisen jälkeen pääsi vailla työkokemusta suhteilla erittäin hyvään työpaikkaan alalle, jonne on todella vaikea päästä. Tässä vaiheessa hänellä on ollut useampikin omistusasunto, joista nyt kaksi jäänyt sijoitusasunnoksi. Minä puolestaan kärsin pari vuotta meluisassa ja siivottomassa soluasunnossa, lopulta sain HOASin yksión. Opinnot venyi kun olin väsynyt työvuoroista ja valmistuin 1.5 vuotta myöhemmin mitä töissä käymättömät kaverini. Oman alan työkokemusta en monista hakemuksista huolimatta saanut, vaikka oli pitkä kokemus pikaruoka -ja vaatekaupassa työskentelystä. Kun valmistuin 2012, oli asuntojen hinnat sillä tasolla että en voinut haaveillakaan asuntolainasta ainakaan pk-seudulla ja sinkkuna. Vuokralla edelleen.."" 2022-05-01, forum_post"

- 2 Kaverin pääkaupunkiseudulla asuva tuttavaperhe kuvas jotain hyönteisiä instagramiin, että aikovat syödä, kun ovat niin Vihreitä, ja Luomuja, ja Omavaraisia ja Parempia Ihmisiä ja että miten pyöräilevät eivätkä tuhoa maapalloa polttoaineilla. Siinäpä kuvasivat mutteivät koskeneet, mainostivat vain muille, menivät tuon jälkeen illalliselle syömään kanaa ja pihviä. Seuraavana päivänä perheen äiti matkusti ""vihreästi"" lentokoneella Keski-Eurooppaan ostelemaan muotivaatteita siskonsa kanssa viikonlopun ajaksi! Syömään makkaraa ja muuta lihaa.."" 2022-08-31, forum_post"
- 3 Jep, juurikin näin. Itselläni ei ole lapsia, mutta ystävillä on. Ystäväpariskunta numero 1: kaksi diplomi-insinööriä. Molemmat oman alan töissä yksityisillä. Ystäväpariskunta numero 2: lukion opettaja ja farmaseutti, molemmat oman alansa töissä. Ystäväpariskunta numero 3: lääkäri ja diplomi-insinööri. Molemmat myös oman alan töissä, äiti tosin hoitovapaalla. Kuinka paljon lapsia: 2-3 kpl/ perhe. Ei aikeissa hankkia lisää. Mitä heidän lapset harrastaa: partiota (ilmainen), naisvoimistelijoiden pitämää jumppakerhoa (muutama kymppi lukukausimaksua), koulun palloilukerhoa (ilmainen tai lähes ilmainen, en ole varma), seurakunnan pitämää isä-lapsi sähkökerhoa (luulisin, että ilmainen), parkour yksityisen toimijan kautta, sen luulen maksavan jo jonkin verran. Mitä heidän lapset syö: tavallista kotiruokaa suurimmaksi osaksi. Painotus kaikilla perheillä vähentää lihansyöntiä ja noutoruokaa, koska niistä tulee pakkausjätettä jota pyrkivät välttämään. Miten lapset viettävät loma-aikoja: Ei ulkomaanreissuilla, sillä näillä ystävilläni on asenne, että lentomatkat on pahasta ja kotimaanmatkat riittää. Yksi perhe harrastaa telttailua leirintäalueille Suomessa ja kansallispuistoissa vaeltamista. Toinen perhe mökkeilee vaatimattomalla perintömökillä (ei juoksevaa vettä). Laskettelua en ole kenenkään kuullut harrastavan lasten kanssa tai muutoinkaan, luistelua sen sijaan kyllä. Miten lapset pukeutuu: kierrätettyihin vaatteisiin, joita ostetaan kirppareilta ja netistä. Vain kengät uutena, mutta nekin on tyyliin kuomaa. Samoin aikuiset hankkivat omat vaatteensa tyyliin Uffilta, Fidasta jne. Ei siksi, että haluttaisiin köyhäillä, vaan siksi, että vastustavat pikamuotia ja turhaa kulutusta. Ovat todella tiedostavia! Mitä laitteita kotoa löytyy: perushalpis älypuhelimet tyyliin Samsung. Summa summarum: monilla korkeasti koulutetuilla ja hyvätuloisilla voi ollakin päinvastoin, mitä pienituloiset tai köyhänä itseään pitävät kuvittelee. Esim. tiedostavuus omista kulutustottumuksista voi olla korkeasti koulutetuilla ihan

eri tasolla mitä näillä ""haluan 6 lasta ja olen lähihoitaja"" tyypeillä.."" 2022-12-04, forum_post"

- 4 Suomalainen elämäntapa ei saastuta läheskään yhtä paljon kuin vaikka jenkit, joille vaikkapa kierrätys on lähes tuntematon käsite, ja joka paikkaan mennään omalla autolla jne. Ja kyllä, minä näen vaikkapa Afrikan, Intian tai Kiinan aiheuttamat ongelmat maapallolle täysin eri mittakaavassa kuin pienen Suomen vähälukuiset lapset. Jos ajattelen vaikkapa omaa kaveripiiriäni, niin lapsettomat elävät leveämmin kuin vaikka me. Eräsikin pariskunta asuu kaukana keskustasta isossa sähkölämmitteisessä talossa ja ajaa joka päivä kahdella autolla töihin. Heillä on lemmikkejä. He matkustavat säännöllisesti sekä ulkomailla että kotimaassa. Ostavat kaiken uutena, eivät käytä kirpputoreja ollenkaan. Syövät lihaa. Toinen pariskunta asuu noin sadan neliön kerrostaloasunnossa lähellä keskustaa, mutta heillä on silti oma auto. Käyvät monen viikon luksuslomilla ulkomailla vuosittain. Syövät lihaa, ostavat kaiken uutena. Yksi tuttavapariskunta asuu 150 neliön öljylämmitteisessä omakotitalossa, heillä on kaksi autoa, monta lemmikkiä, matkustelevat paljon ja naisen lempiharrastus on shoppailu. Syövät lihaa. Me asumme lapsen kanssa noin sadan neliön asunnossa, jossa olemme asuneet monta vuotta ennen lapsen syntymää. Asumme kohtuullisen matkan päässä keskustasta hyvien bussireittien varrella, ja kuljemme paljon bussilla ja pyörällä. Meillä on samankokoinen auto kuin ennen lapsen syntymää, sen käyttö on vähentynyt murto-osaan siitä mitä se oli muutama vuosi sitten. Emme ole vuosiin käyneet ulkomailla, ja hyvin vähän myöskään matkailleet kotimaassa. Syömme suurimmaksi osaksi kasvisruokaa, joka on valmistettu kotona ja kotimaisista raaka-aineista. 95% lapsen vaatteista ja tarvikkeista hankitaan kirpputoreilta, ja samalla löytyy vaatetta myös meille vanhemmille. En edes muista milloin olisin ostanut jotain uutta vaatetta tai tavaraa kaupasta, ja pikamuodin ym. kertakäyttökulttuurin jätämme kokonaan väliin. Lemmikkejä meillä ei ole koskaan ollut. Kierrätämme kaiken minkä pystymme ja käytämme tavarat loppuun. Korona on jonkin verran vaikuttanut asioihin, kuten etätöihin ja matkusteluun, mutta ei kuitenkaan merkittävästi. Olemme hyvätuloisia, joten nämä valintamme eivät perustu siihen ettei meillä olisi varaa hulpeampaan elämäntyyliin. Lapsen saaminen on vaikuttanut valintoihimme, sillä tulevaisuuden olosuhteilla on nyt meille enemmän henkilökohtaista merkitystä. Opetamme myös lapselle kohtuullisia ja ekologisempia elämäntapoja. En erityisemmin arvosta jonkin ylemmydentuntoisen velan moralisointia siitä, että juuri meidän lapsi suistaa tämän maailman perikatoon, ja hänellä ei ole oikeutta olla olemassa, koska suomalaiset lapset ovat maailmanlaajuisten ongelmien lähde ja aiheuttaja, ja lapsettomat ovat paljon parempia ihmisiä, sillä lapsen saaminen on itsekkäintä pahuutta mitä ihminen voi tehdä.."" 2022-02-07, forum_post"
- 5 Polkupyörä, metro, ratikka ja juna ovat päästöttömiä. Polkupyörä kulkee lihasvoimalla. Metro, ratikka ja juna kulkevat Suomessa sähköllä. Myös autot ja bussit voivat kulkea sähköllä. Lentäminen on saastuttava matkustusmuoto. Ei kuitenkaan pidä turhaan hekumoida lentämisen ""syntisyydellä"". Myös laivamatkustaminen on saastuttavaa. Esim. Helsingin ja Tallinnan välillä laivamatkan hiilijalanjälki on suurempi kuin lentokoneen. Helsingistä Tukholmaan laivamatka saastuttaa enemmän kuin sama matka potkurikoneella. Suihkukone sen sijaan saastuttaa Hki-Tukho -reitillä

- enemmän kuin risteilyalus. Pikamuodin vaikutuksesta tekstiili- ja muotiteollisuus kuitenkin saastuttaa globaalisti vuosittain enemmän kuin lento- ja laivaliikenne yhteensä. Lentämisestä on turha syyttää ja sen välttelyllä ei parane ylpeillä. Toki lentämisellä on hiilijalanjälkensä, mutta niin on kaikella muullakin matkustamisella ja kulutusvalinnoilla ylipäätään. Monet, jotka eivät lennä, matkustavat kuitenkin laivoilla, syövät punaista lihaa säännöllisesti ja ostavat vaatteensa kansainvälisistä halpaketuista.."" 2023-05-19, forum_post"
- 6 En löytänyt artikkelista mainintaa, että pikamuodin kuluttajat ja ilmastonmuutoksesta paasaavat ovat samaa porukkaa. Koska omasta kaveripiiristäni eniten ilmastonmuutoksesta vouhottavat ovat aika pitkälti ympäristötietoisia. Ovat kasvissyöjiä, eivät omista autoa, asuvat melko pienessä talossa/asunnossa, ostavat mahdollisimman lähellä tuotettuja tuotteita ja vaatteita joita korjaavat/kuluttavat loppuun asti tai ostavat kirpputoreilta ja myyvät kirpputoreilla. Eivät käy ulkomailla vaan matkustavat kotimaassa junalla tai bussilla. Itse en tuota jaksa, olen sekasyöjä ja käyn välillä ulkomailla.."" 2021-07-19, forum_post"
- 7 Täyssähkö auto on parempi valinta kuin hybridi ja pitkässä jouksussa sähköauto todellakin on parempi kuin polttomoottori. Kukaan ei ole väittänyt, että sähköautoilijat olisivat parempia ihmisiä. Mutta he saastuttavat ilmakehää vähemmän. Auton suurimmat päästöt aiheutuvat käytöstä, eivät auton rakentamisesta ja esim. Suomeen tuonnista. Valitettavaa on, että sähköautojen lisääntymisestä huolimatta ne eivät ole vielä kaikkien saatavilla ja polttomoottoriautoja on Suomen teillä vielä kymmenienkin vuosien päästä.."" 2023-05-19, forum_post"
- 8 Ihan normaalisti käytän sähköä ja matkustan lentokoneella ja autolla. Molemmat autot on hybridejä (ei oma valinta vaan sattui nyt tulemaan sellaiset liisarit) mutta en todellakaan ole höyrähtänyt kuvittelemaan että pystyisin vaikuttamaan pierun vertaa päästöihin 😊 Pointtini oli se että sähköautoilijat kuvittelevat olevansa hyviksiä ajellessaan sähköautoillaan mutta totuus on toinen:)."" 2023-05-19, forum_post"
- 9 Katsoppa huviksesi miten nämä lapsettomat elävät. Matkustavat vähän väliä toiselle puolelle maapalloa nauttimaan. Puhumattakaan siitä, kuinka paljon joku instan ja tiktokin selailu kuluttaa luonnonvaroja.. niiden hiilijalanjälki taitaa olla aika lähelle samaa kuin vanhemmat sukupolven korkea elintaso."" 2022-08-28, forum_post"
- 10 Embedded video Pitäisiköhän Virven kysyä itseltään näitä kysymyksiä, mitä puheensa lopussa esitti? 😊 Hauska muuten, kun puheen mukaan Virven rahat on ennen menneet elektroniikkaan ja muihin vempaimiin, vaatteisiin, kosmetiikkaan, take away -ruokiin, lomiin jne., kun taas nykyään väitetään, että aina on eletty säästäväisesti ja turhiin tuhlailematta ja säästöön jäi sen vuoksi joka kuukausi hirveitä summia. ""Most of my income went into expenses that would not even exist if I did not have those jobs"".."" 2021-08-23, forum_post"

Aihe 5: Vaatteiden hankintatavat

- 1 Verkkokaupalle on ihan sama mitä asiakas palauttaa. Yhtä paljon tulee kustannuksia siitä kun palauttaa sen vääränkokoisen kuin jos palauttaisi muita virheostoksia. Jos tuntuu että nettikaupoista on vaikea löytää sopivankokoista ja aina joutuu palauttelemaan, kannattaa suosiolla käydä kivijalkakaupoissa ja rauhassa sovittaa...."" 2023-04-30, forum_post"
- 2 Onneksi on merkkejä joilla valikoima pysyy 'samana', esim. TenPoints. Pystyy tilaamaan netistä kun tietää mikä malli/koko sopii itselle. Ennen ostin nuo kengät esim. Aleksii3:sta, mutta sattuneestansyystä nykyään netistä. +Nettikaupassa myös se hyvä puoli, että värejä ym. on enemmän tarjolla mitä kivijalkakaupoissa. Uskon kyllä siihen, että jossain kohtaa tulee ns. showroomeja, pieni tila missä esim. mallit/värit/koot nähtävillä ja kokeiltavissa, mutta tilaus netin kautta. Ja ilmaisena vinkkinä kaupoille: olisi hyvä saada (vaatteisiin) perusmallistoja missä malli/koko pysyy samana, vain kuosi/yksityiskohdat vaihtelevat. Eli voisi tilata aina sen 'saman' mekon, jutta nyt kesää vasten vaaleanlilana, syksyllä sammaleenvihreänä jne. +Toki kauluksen malli tmv. voisi vähän myös vaihtua muodin/vuodenajan ym. mukaan. Mutta tietäisi aina mikä se oma koko on. Esim. ostan takit nykyään 90% Espritiltä, koska tiedän mikä koko siltä sopii minulle, +heillä on 'samaa mallia' ollut pidempään saatavilla.."" 2022-06-06, forum_post"
- 3 Jos tilaat verkkokaupasta, niin älä palauta turhaan! Tilaus ja palautus on älytöntä tuhlausta! Turhat palautukset ovat rahantuhlausta ja saastuttavat ympäristöä. Suomalaiset palauttavat joka kolmannen netissä tekemänsä vaatetilauksen. Palautusten määrä nousee jopa joka toiseen tilaukseen, kun kyse on pikamuodista. <https://yle.fi/uutiset/3-11838861> Kierrättäkää ja ostakaa kirpputoreilta. Myös Facebookissa on paikkakuntien Roskalava-ryhmissä vaatteita, kenkiä, harrastusvälineitä, astioita ja huonekaluja. Vaatteita ja kenkiä saa jopa ilmaiseksi ja erittäin edullisesti, kun viitsii etsiä. En ole koskaan ymmärtänyt ihmisiä, jotka elävät yli varojensa ja ylivelkaantuvat tuhlaamalla rahansa vaatteisiin, kenkiin ja kulutustuotteisiin.."" 2021-09-16, forum_post"
- 4 Hienoa ap, että paino on noussut normaalipainoon <3 Suomessa on tosiaankin paljon kivoja suomalaisia merkkejä. Jos käyt ikinä Jyväskylässä, siellä on ihan mahtava Kotodesing, jossa paljon kotimaisia merkkejä. Heillä myös nettikauppa, mutta itse olen huomannut että parhaat vaatteet löytää kun saa koskea materiaaleja ja sovittaa sovitus kopissa.."" 2022-11-09, forum_post"
- 5 Hienoa ap, että painosi on noussut normaalipainoon. Jyväskylässä on ihana Kotodesing (heillä myös nettikauppa), suosittelen retkeä sinne :) Itse löydän parhaat vaatteet kun saa tunnustella materiaalia ja sovittaa sovitus kopissa.."" 2022-11-09, forum_post"
- 6 Kuten siinä aiemmin päivällä poistuneessa ketjussa kerrottiin, osasyyn ongelmaan on muodin kiihtyvä sykli. Siinä missä vaatevalmistajat aiemmin tekivät muutaman malliston vuodessa, nykyään uutuuksia tulee joka päivä. Jos uutta vaatetta ei koko ajan tule tarjolle, jää jälkeen kilpailussa. SHEIN:in kaltaiset hyperpikamuotijätit saastuttaa paljon enemmän kuin ns. perinteinen pikamuoti HM yms.."" 2023-05-18, forum_post"

- 7 Tämä onki ongelma. Suomessa näyttää enimmäkseen olevan myynnissä vaatteita teineille ja alle 25-vuotiaille, ja sitten sellaisia mummo-Nansoja. Siihen väliin jää aika paljon eri-ikäisiä, -muotoisia, -kokoisia, ja -tyylisiä naisia, joille ei oikein löydy mitään. Lisäksi olen huomannut itsekin aikuistuessani että sitä alkaa arvostaa laatua ja kestävyyttä vaatteissa. Harvaa enää kiinnostaa ostaa halvahko rätti, jota voi käyttää pari kertaa, mutta se on tosi trendikäs. Useimmat aikuiset naiset kaipaavat hyvin istuvia, laadukkaita, käytännöllisiä vaatteita, joissa on kuitenkin jotain pientä persoonallista. Mutta siis sellaisia, jotka kestävät pesusta pesuun ja joita voi käyttää vielä 5 vuoden päästä ja yhdistää johonkin silloiseen muotiin. Monia eivät myöskään kiinnosta ostaa just syksyn 2022 muotiväriä, vaan aikuisena on jo tajunnut mitkä värit itselle käyvät, mitkä eivät. Ei ole tarvetta päivittää omaa tyyliään jatkuvalla syötöllä. Oma kokemukseni on se, että on vaikea löytää mitään sopivaa Suomessa kaupoista, eikä usein ulkomailtakaan verkkokaupoista. Varsinkaan sellaista kauppaa tai merkkiä ei ole, josta voisi aina löytää niitä itselleen sopivia vaatteita. Jos olen löytänyt yhden kivan vaateen kaupasta X, niin tämän jälkeen voin käydä siellä vaikka 100 kertaa, enkä löydä enää mitään yhtä kivaa ja laadukasta. Valitettavasti näin on usein. Siksi on vaikea suositella mitään merkkiä tai liikettä, koska se mikä on hyvää ja sopivaa minulle, ei ole sitä jollekin toiselle, ja lisäksi kun vaihtelevuus laadussa ja tyyliässä on suurta, mitään takuita ei voi antaa. Mulla ei ole siis enää yhtäkään takuumerkkiä tai -kauppaa mistä löydän sopivan vaateen. Joka kerta kun tarvitsen jotain, joudun aloittamaan helkatinmoisen etsimisen, ensin netistä sitten paikanpäältä ellen netistä löydä. Sori, että vastaukseni oli näin surkea, mutta tämä on tätä todellisuutta tänään.."" 2022-07-08, forum_post"
- 8 Ennen merkki oli tae laadusta ja merkkivaatteita ja laukkuja yms pystyi käyttämään oikeasti vuosia, jopa vuosikymmeniä. Sitten tuli pikamuoti ja nykyään mikään muu kuin se logo ei erota merkkituotetta halpistuotteesta, koska ne kaikki tulevat ihan samasta paikasta, toiseen lyödään se merkki ja toiseen ei. Siksi katson mieluummin vintagea tai etsin kestävän, ajattoman ja laadukkaan näköisiä ja siten kestäviä, vaatteita ja tavaroita, merkistä viis, koska se ei tosiaan ole enää mikään synonyymi laadulle. Sitten jos lähdetään hakemaan jotakin käsintehtyä luksusta jossa joku tae laadulle, niin sellaista ei Suomesta löydy eikä sellaiseen ole kenelläkään tavallisella ihmisellä varaakaan.."" 2022-12-26, forum_post"
- 9 Ivalo, Weecos ja Nudge ovat eettisen muodin verkkokauppoja. Ivalosta en ole tilannut, kahdesta jälkimmäisestä olen. R-collection ja Ruskovilla ovat hyviä kotimaisia merkkejä. Mutta suosittelen myös ihan käytettyjäkin vaatteita! Mä ostan torista, yleensä nk. merkkivaatteita. Niitä on helppo etsiä ja jos niistä on kokemusta, laadusta ja mitoituksesta on jotain kuusaa, kun pitää ostaa ns. sika säkissä.."" 2022-11-09, forum_post"
- 10 Itselläni on se ongelma että kivijalkaliikkeistä ei löydä läheskään niin hyvin sellaisia vaatteita mitä etsin. Sehän se ärsyttävä tilanne on, kun nettikaupoistakin enemmän menee aina palautukseen.."" 2023-04-30, forum_post"
- 11 Minäkin liputan käytettyjen vaatteiden puolesta. Niissä ongelma on tietenkin (muun muassa) se, että pitäisi tietää mitä merkkiä hakisi, että jotain löytäisi. Näin nettikaupoissa. Mutta jos on joku siisti kirpputorikauppa (ehkä joku

Relove? en ole itse käyttänyt) niin ehkä ensiksi sinne kokeilemaan että saa tuntumaa. Itse olen esim. ostanut Tommy Hilfigerin kauluspaidan, Gerry Weberin hameen ja Soliden kengät nettikaupoista / kierrätyskeskuksesta ja ihan hyviä olivat. Jos löytäisin Barbourin neuleen käytettynä ja sopivana, niin sellaisen hankkisin. Itsellä oleva Barbourin neule on kutistunut (neule on kutistunut ja itse olen hieman lihonut) ja lisäksi kulunut, joten olen parsinut ja paikannut sitä, sitä voi käyttää vaikka urheillessa kerrospukeutumiseen mutta ei oikein muuten. Kannatan myös teettämistä, jos vain on varaa. Auttaisiko ensi vaiheena ns. kapselivaatekaapin miettiminen ja sitten alkaa siihen ""kerätä"" sopivia vaatteita?." 2022-11-09, forum_post"

Aihe 6: Yhteiskunnalliset toimet ja ratkaisut

- 1 Kun elämä siirtyy verkkoon, vaateistakin alkaa tulla virtuaalisia – tällaista on digitaalinen muoti, josta toivotaan ratkaisua pikamuodin ongelmiin | Yle Uutiset | <https://t.co/uqEp7vFWzY> <https://t.co/po4EoIAHmL>." 2021-10-13, twitter_tweet"
- 2 Vaatteista ja pikamuodista nimenomaan nuorten miesten ja poikien suosimat muotilenkkarit ovat paljon pahempi ympäristöä tuhoava teollisuus mikromuovienkin osalta - lenkkaritehtaat tulevat heti kolmantena lentomatkailun ja laivojen jälkeen. ""It's hard to believe your sneakers could be destroying the planet as fast as you can lace them up," says climate scientist Angela Terry, as she looks down at her feet. 'But they are.' Think of the main culprits behind the devastating environmental crisis that has caused ice caps to melt into oblivion and seen over 4 million lives worldwide lost each year to air pollution, and you conjure up images of cars and factories spewing out toxic emissions at a terrifying rate. However, according to Angela, there is a far more dangerous, everyday threat. 'There are 25 billion pairs of running shoes made every year – enough to go round the earth 300 times – and most made from plastic. Hardly any of them are recyclable,' she explains. 'Very few people realise that the mass production of beautifully designed sneakers puts them just behind aviation and shipping in terms of global emissions. 'For years almost tribal choices of brand and style has said something about who you are,' adds Angela. 'But if you care about the environment you need to really think about what you put on your feet.'"" <https://metro.co.uk/2021/07/24/in-focus-are-toxic-trainers-the-real-reas...>." 2021-11-13, forum_post"
- 3 Pikamuoti loppuu kun tehdastyöläisten olot saadaan kaikkialla maailmassa kuntoon, 5 päiväinen työviikko vuosilomilla ja sairasloman palkalla. Sen jälkeen tuottaminen on niin kallista, että ihmiset joutuvat harkitsemaan mitä ostavat. Tavaroiden vieminen maasta maahan myös tuo päästäjä, täällä itketään sen yhden lomalennon vuoksi ettei sitä saisi tehdä, samalla kun pukeudutaan niihin vaatteisiin joihin ensin orjat kerää puuvillat, se kuljetetaan fossiilisilla, käsitellään myrkyillä joille altistuu työntekijät, sen jälkeen kangaskuljetetaan, orjatyöllä vaatteeksi, taas kuljetetaan, kunhan on ensiksi pakattu siihen pahvilaatikkoon joka on metsästä hakattu, valmistettu ja kuljetettu, samoin puulavat kuljetetaan sinne 3. maailman tehtaalla, ja taas mennään fossiilisilla (jopa lentään jos sesonki alkamassa ja tavarat myöhässä). Kauppaan, kaupasta kotiin ja kaappiin, kaapista vuosien jälkeen kierrätykseen ja taas mennään fossiilisilla Afrikkaan ja siellä lopulta kaatopaikalla, jossa tonkiin lapset

- jätevuoren päällä metallia myytäväksi. Tämän tarinan kun liittaa kaikkeen mitä ostaa niin alkaa lopulta tuntua pahalta.."" 2022-10-08, forum_post"
- 4 Siksi, kun ihmiset nyt muutenkin ostavat ""huonoja"" vaatteita, huonosti istuvia, huonolaatuisia, halpatuotantoa. Ei kai kukaan kuvittele saavansa hyvää laatua jollakin parillakymppillä? Huonolaatuinen pikamuoti näyttää huonolta päällä, oli se sitten lähes mitä kokoa tahansa.."" 2021-10-29, forum_post"
- 5 Eipä me osteta kiinalaisten muovituotteita eikä kiinalaisia ja intialaisia pikamuodin öljypohjaisia tekokuituvaatteita. Ei kiinalainen tai intialainen kauppias ole niin tyhmä, että maksaisi Rysylän öljystä, josta tehty tuote ei mene kaupaksi. Molempien maiden rannoilla ja mailla on niin paljon muovirooskaa että niistä voi tehdä uusiomuovia ja kierrätystekokuituja seuraavat 10 vuotta.."" 2022-09-29, forum_post"
- 6 Liikenteessä ollaan menossa päin seiniä, vihersokeuden mukana. EU:ssa on jostain käsittämättömästä syystä saatu lobattua polttomoottorien tuonti ja valmistuskielto v.2035. Vety-polttoaine (synteettinen polttomoottorissa tai polttokenno) on parempi ja kestävämpi ratkaisu kuin norsunpainoiset, luontoa (kaivos/akku) tuhoavat lyhytoimiset ja lyhytkestoiset sähköautot. Miksi kaikki kortit laitetaan vain akkuautoon?"" 2022-10-15, forum_post"
- 7 Kestävä vaate on myös #ilmastoteko. #Pikamuoti on entistä huonolaatuisempaa ja uhkaa jo ympäristöä – vaatealan päästöt teollisuuden kärkeä. Tästä on kyse <https://t.co/oV959VtD6R> #muoti #vaateteollisuus #ympäristö #luonto #ilmastonmuutos #mikromuovi <https://t.co/j3UYPeIvEP>."" 2021-12-13, twitter_tweet"
- 8 Ei tietenkään ole ja tuo juuri sotii kestävyysvaatimusta vastaan ollen mitoitettu virheellisesti pikamuodin standardein. Ratkaisu tähän ei ole että tehdään surkeita yhden käyttökerran kestäviä vaatteita orjatyövoimalla luontoa tuhoten. Esimerkiksi joen veden tuhoaminen vaikuttaa todella paljon ympäristöönsä (usein juomavedestä alkaen) ja jos ihmisten liikkumisesta on huolissaan, sitä nyt ainakaan ei kannata kannattaa.."" 2022-10-07, forum_post"
- 9 Suomalaiset poliitikot voivat vaikuttaa siihen, onko vaatetusteollisuus Suomessa kannattavaa vai ei. Kaukoidässä teetetyn pikamuodin ongelmia päästöjen lisäksi on huonot työolosuhteet, matalat palkat, lapsityövoiman käyttö, haitalliset kemikaalit kuten vaikka farkkujen kuluttamisessa käytetyt. Ongelmia riittää, mutta eihän niitä tietenkään ole kiva nostaa esille, kun päällä on kaukoidässä tehty kertakäyttörätti.."" 2021-07-22, forum_post"
- 10 Ihminen on vain siinä tyhmä kun lisääntyy näin tolkkuttoman paljon. Samalla poljetaan ihmisoikeuksia köyhissä maissa joissa se suurin ongelma on ja ne maat kyllä sanktioi kaikkea muuta kuin sitä ongelmallista lisääntymistä. Sitten vielä kehdataan meuhkata jostain Suomen syntyvyyden laskusta?.."" 2023-04-30, forum_post"

Aihe 10: Pikamuodin ylituotannon haitat

- 1 Enemmänkin pitäisi rajoittaa ja oikeasti pistää kunnon rajoituksia vaateteollisuudelle. Mikä järki on tuottaa YLITUOTANTOA vuodesta toiseen joidenkin akryylirättien osalta jotka päätyvät kaatopaikalle tai käyttöön ehkä

yhdeksi kertaa kunnes se Jennijannica löytää jonkun uuden tosi kivan paidan sieltä newyorkerista viikkoa myöhemmin. Myöskin KAIKKIEN ihmisten tulisi tarkastella omaa ostokäyttäytymistä. Kukaan kun ei tarvitse uutta huonolaatuista paitaa/mekkoa/housuja/laukkaa jne joka viikko. Ihmiset ostaa liikaa ja erityisesti ne pikamuoti lafat pitäisi saada kuriin, jotka tuottavat jo myyntihetkellä kamaa, joka on poissa muodista suunnilleen viikko ostohetken jälkeen.."" 2022-09-07, forum_post"

- 2 Oon kattonu kun tota kamaa puretaan kontista suomeen niin kauan mitä sitä edes täällä on markkinoilla ollut. Ilman, että menen tämän tietyn AT-brändin yksityiskohtiin, ni voin sanoa, että kaikki massahalpatuonti kaukoidästä, oli se merkki tai hankkija tai valmistuttaja sitten mikä tahansa, niin pahasti paskaa laadultaan, tässä siis ihan oikeasti määrä korvaa laadun niin moninkertaisesti, että oikein heikottaa. Sitten se toimitus vinkuintiasta Suomeen. Ne toimitetaan sellasessa lattiasta kattoon ahdetussa merikontissa, joissa useammin kuin haluaisin myöntää on reikiä, josta pääsee vesi ja mahdolliset tuohyönteiset sisään. No hyönteiset tietenkin hoituu hyönteismyrkkyllä. Nämä myrkytetyt kontit on joskus merkitty, joskus ei, kuitenkin ne kaikki mitataan ennen ku aletaan purkaa kamoja kontista, kun hälytin piippaa et kontissa myrkyä ni sit tuuletetaan lastauslaiturissa sen aikaa mitä lakikirjassa sanotaan. Ihan vaan ovet auki tuuletetaan, ei mitään sen ihmeellisempää, jotta saadaan myrkyllisten aineiden ppm (particle per million) lukema riittävän alas, ei siis täysin pois vaan riittävän alas - jos joku oikein hyvä kamppanja on tulossa nopeesti ja tarttee saada kledjut kauppaan ni konttiukot purkaa sen akuilla toimivien koko kasvot peittävien naamarien kanssa. Ja se vesi, no nää kamat tulee viikkoja, ellei kuukausia merellä Kiinasta/Intiasta suomeen, kontissa missä aika hyvällä todennäköisyydellä on reikä. Siellä on lattiasta kattoon pahvilodjua ja pahvilodjussa muovipusseja joista henkarit läpi tai parilla teipin palalla suljettu se pussi, ei tosiaan siis mitään vakumoitua kamaa. Märkä, kylmä, kuuma, muovia, pahvia ja kangasta tai mitä matskua onkaan, vähän nihkee ilmanvaihto ja hyvällä säkällä myrkyjen tappamia itikoita siellä täällä. Ei varmaan tartte olla rakettitieteilijä, että keksii mikä lopputulos usein on. Ja sitten siihen tuon halpa-/pikamuodin roudaaminen kaukoidästä Suomeen, jotta sitä voidaan myydä megamarketissa halvalla. Sen päälle vielä ihmisoikeusongelmat, jotka usein liittyy tähän kamaan. Ja onpa niitä ihan oikeasti yhtiöitä, jotka esimerkiksi tiedostaa tekevänsä yhteistyötä uiguureja sortavan alueen toimijoiden kanssa, mutta heillä on exit strategiat valmiina sitä varten, jos vaikka joku mediassa älähtää ja sitten ollaan yllättyneitä et ei me tiedetty ja tää homma on jo lopetettu välittömästi. Tää keissi tosin on eri mitä tää kyseinen AT-kama, mut eipä noikaan kamat liian kaukaa kyseisestä alueesta tuu. Kyllä oon itse tossa koneessa työskennelleenä alkanut oikeasti miettiä aika paljon, että mitä se made in finland teksti oikeasti merkkää vaikkapa juuri vaatteissa. Ja kyl häijy tekis alkaa vetää muksun niskaan potkupukua mikä on saattanu kulkee merien halki hikoilevassa kontissa, jossa isolla todennäköisyydellä aasialaista hyonteismyrkkyä ja/tai hometta. Mut on se ainaki halpaa.."" 2022-06-06, forum_post"

- 3 @kaukamieli Otetaan esimerkki eli ne muovipillit. Joo hemmetin hyvä, että muovipillit poistui ja whatnot, mutta edelleen isot vaatejätit tuottaa hirveän määrän pikamuotia, joka päättyy suoraan kaatopaikoille. Vaateteollisuus käyttää muovia helvetillisiä määriä.."" 2022-07-31, twitter_tweet"

- 4 Internet pitäisi ensimmäisenä kieltää, kun saastuttaa niin pirusti ja hyvin pärättiin ilmankin. Kaikenlainen elektroniikka on muutenkin turhaa, sillä mekaanisia korvikkeita on lähes kaikille laitteille. Teeveetoosakin lähinnä levittää haitallisia vaikutuksia. Autot ovat vähän siinä ja siinä, mutta ilman niitäkin on hyvin selvitty. Lentokoneet nyt ovat aivan turhia mutta purjeella tulivoimaa hyödyntävät laivat hyväksyttäviä. Asuintilaa on nykyisin aivan liikaa, mikä saastuttaa tuhottomasti maailmaa betonin, metallin, lasin sun muiden resurssien muodossa. Iso asunto myös vaatii enemmän saastuttavaa lämmönsäätelyä sekä turhaa ja pinnallista sisustusta. Kaikkinensa aivan turhaa ja haitallista asua tilavasti, kun yksiöihin ja kaksioihin mahtuu helposti isommatkin perhekunnat. Syömismässingit ja kerskakulutuksinen pikamuoti vasta haitallisia ovatkin. Lihaa kerran viikossa ekologiseettisesti tuotettuna ja uusi vaatekappale kerran vuoteen olisi kestävä maapallon kannalta. Nyt lutrataan ja löträtään vettä ja myrkyjä aivan holtittomasti ja lopputuloksena on muutenkin rumia ja isoja läskipalleroita. Näpertylen aika alkaa olla ohi. Vesi nousee ja loput laikut kärventyvät. Nooa ei oikeasti ollut olemassa ja vain rikkaimmat voivat pelastautua muille planeetoille. Mitä sinä siis aiot tehdä?"" 2021-07-17, forum_post"
- 5 Ongelma on se kun mihinkään kokoarvioihin ei voi luottaa, jos edes vaateen malli ei sovi itselle. Suositaan vaan jotain tietynlaista kehoa ja sitten muut jää ilman. Joskus S-koko voi olla tosi iso tai sitten tosi pieni. Riippuu valmistajasta. Ekologisempaa olisi varmasti joku iso sovituskokko, jotta ei tule turhia hukkatilauksia. Pelkästään tilaamalla saa sian säkissä ja palautuskierre on valmis jos kysyntää vaatteille on.."" 2023-04-30, forum_post"
- 6 Vanhentamisen taklaaminen ei muutenkaan voi jäädä vain kuluttajan vastuulle, vaikka lompakollaan voi äänestää ostamalla kestäväan kehitykseen perustuvia tuotteita. Tosin kestävyyskään ei ole aina ongelmatonta. Vanha, kestävä laite, joka kuluttaa valtavasti sähköä tai polttoainetta, muodostaa dilemman: onko parempi käyttää vanha loppuun vai ostaa tilalle uusi? Hyvää pohdintaa. Pikamuodin osalta olen sillä tavalla skeptinen, etten usko muun kuin tullien ja kappaleperustaiseen verotukseen siirtymisen ratkaisevan ongelmaa. Seuraava pointti on mielestäni olennaisempi. 'Right to Repair' on siinä mielessä keskeinen, että päästöjen näkökulmasta esimerkiksi riittävän kestävien laakerien valmistaminen pyykinpesukoneisiin on kannattavaa, vaikka se ei valmistajalle olisikaan. Jos valmistaja tekee liian halpoja laakereita, ne voi aina korjata. Koska 'suunniteltu hajoaminen' on käytännössä osien kestoian mitoittamista tietyille luottamusvälille, voidaan sääntelyllä vaikuttaa siihen, hajoavatko ensimmäisenä halvat ja helposti vaihdettavat osat vai kalliit ja vaikeasti vaihdettavat osat. Riittävän pitkään käyttöikänsä velvoittaminen(etenkin tuntimäärissä kalenterikuukausien sijaan) saadaan valmistajat suunnittelemaan laitteet niin, että ne oikeasti kestäväät riittävän pitkään. Ylipäänsä EU on ottanut fiksua askeleita kuluttajansuojan saralla, joskaan kaikkea ei kannata säännellä samalla tavalla. Esimerkiksi elektroniikan kohdalla RTR voi johtaa siihen, että täällä ei enää myydä samoja 'edistyksellisiä' tuotteita niiden vaikean korjattavuuden takia. Vaikka kyse onkin jokseenkin vaikeasti asiasta, olisi järkevämpää ajaa valmistajia aktiivisemmin korjaamaan laitteitaan.."" 2023-04-18, forum_post"
- 7 Vaatteiden kivijalka- ja verkkokaupat lisää vain kertakäyttökulttuuria ja pikamuodin kulutusta. Saisi turhat putiikit kieltää kokonaan. Minulle riittää

- että vaatteita saa Prismasta eikä niitä tarvitse muualta ostalle. Halpakaupat kuten H&M:t, Dresmannit, Jack&Jonesit, Voltit ja Kekäleet on turhia.."" 2023-04-30, forum_post"
- 8 Miten helppoa aamuisin olisikaan, kun valittavana olisi vain raitapaita ja mustat housut! En nyt silti riennä konmarittamaan kaappejani, vaan käytän ostetut loppuun. #muoti #kulutus #vastuullisuus #vaatteet."" 2021-09-25, twitter_tweet"
- 9 #Poistotekstiili'n #kierrätys ja #uudelleenkäyttö helpottuvat, mutta tärkeintä on kuitenkin käyttää loppuun jo valmiiksi kaapissa oleva #tekstiili. #Pikamuoti kuormittaa ympäristöä, vaikka #vaatteet kierrättäisi säntillisesti.."" 2022-08-13, twitter_retweet"
- 10 Sonny_?rockett sanoi: T?? on kyll? sairasta... Kyl t?llaiseen pit?is saada joku tolkkku. Ihan hemmetisti ihan hyv?? uutta tavaraa menee kaatopaikalle. ? T?llainen on kest?m?t?nt? t?n pallon kannalta. Ja tollanen yks lava on oikeesti vaan pisara meress?. Klikkaa laajentaaksesi... Jos toi on sairasta, niin pikamuoti ja vaatteiden kierr?tysbisnes onkin sairasta. J?rjett?m?t m??r?t kamaa tehd??n l?hinn? heitett?v?ks roskiin.."" 2023-03-19, forum_post"

Aihe 3: Kestävät vaateuskäytännöt

- 1 On outoa, ettei tänä päivänä pikamuodin aallonharjalla elävillä ihmisillä ole juhlavaatteita erikseen. Niitähän saa ilmaiseksi tuolta ja täältä. Aina joku tuntee jonkun. Tai hyödyntää nettiä. Lainaa! Sama ilmiö on tehnyt ompelutaidot turhaksi, kun aina saa rekiltä uutta ja sopivaa. Eipä saa, kun ei ole rahaa. Ennen vanhaan ei ihmisillä ollut juuri kuin yhdet arkivaatteet ja sitten oli vähän siistimmät vaatteet. Niitä siistejä vaatteita ei todella käytetty kuin juhlissa. Arkivaatetta sitten paikkailtiin tarpeen vaatiessa.."" 2022-12-20, forum_post"
- 2 Kasvavan lapsen kohdalla niitä vaatteita ei voi käyttää kuin korkeintaan puoli vuotta. Siksi on turha maksaa kokonaisuudesta vaatekerrasta useita kertoja vuodessa satoja euroa. Ainakaan minulla tällöisenä keskipalkkaisena ihmisenä ei ole siihen varaa. Minun pesukoneessani tai lapsessani ei ole vikaa. Kyse on siitä, että kun vaate on pesty hajustetulla pesuaineella, se haju ei enää koskaan lähde siitä irti. Meillä käytetään hajusteettomia pesuaineita. Siksi en osta mistään kirppareilta käytettyjä pahanhajuisia vaatteita. Tiedoksi vain teille, jotka käytätte hajustettuja pesuaineita, että vaatteenne haisevat todella karsealle. Meillä käy välillä leikkimässä lapsi, jonka kotona käytetään hajustettua pesuainetta, ja se haju leijuu meillä vielä pari päivää sen jälkeenkin. Kun voi ostaa hyviä käyttämättömiä vaatteita, miksi ihmeessä ostaisi käytetyn samalla hinnalla tai jopa kalliimmalla (minulle kun on aivan yhdentekevää, mikä merkki siinä verkkarin puntissa on)? Käytetty on aina käytetty, eikä se kestä yhtä kauan hyvänä kuin käyttämätön. Itselläni on edelleen käytössä vaatteita, joita olen ostanut pari-kolmekymmentä vuotta sitten. Koska olen edelleen samankokoinen kuin aikuistuessani, pystyn niitä yhä käyttämään.."" 2022-10-17, forum_post"
- 3 Köytän kans oikamuita, mutta mulla on kyllä samat vaatteet käytössä ensin hyvässä käytössä, sitten kotona, sitten tallilla kunnes menee rikki. Mun imetyspaidatkin on henkkamaukalta vuodelta 2020 ja käytän samoja nyt vielä vuoden. Mulla on sieltä kesämekkoja, jotka ostettu 2013 ja käytän edelleen,

- samoin mulla on monia paitoja ja jalkuja ja talvitakkeja vuosilta 2015-2020 joita käytän edelleen.."" 2023-01-31, forum_post"
- 4 Turhasta kulutuksesta. Ostan vain tarpeeseen ja käytettynä aina, kun mahdollista. En osta enkä omista yhtäkään vaatetta ""pikamuotipaikoista"" vaan hankin ajattomia puuvilla- ja pellavatuotteita, joita voi käyttää vuosia. En käytä kosmetiikkaa enkä koruja. Syön vegaanisesti.."" 2023-02-27, forum_post"
  - 5 Ostan marketista. Puuvillaisia vaatteita, jotka voi heittää kuivausrumpuun. Niitä käyttää kauan.."" 2022-12-31, forum_post"
  - 6 Ei ole ajatonta muotia. Minä itse olen tavis jonka silmälasitkin ovat yleensä pari tyyliä perässä. Luin kapselivaatekaapeista ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja silloin ikuisesti ajattomat tyylit eivät kyllä ole sitä enää. En hanki niin järjettömän kalliita vaatteita, että ajattomaksi luultua takkia on pakko pitää seuraavat 30 vuotta. Mutta ei ole pakko haalia pikamuotirättejäkään, jotta tyyliä saisi koko ajan päivitettyä. Minun ratkaisuni on pitää vaatevarasto niin pienenä, että vaatteet kuluvat ja tyyli päivittyy vähitellen. Tärkeää on olla hurahamatta tiettyyn ”bleiseri-pillifarkku-ballerina” -tyyliin niin, että samaa vaatetta on kaapit täynnä. Voi käyttää joka päivä noita, mutta kahdella bleiserillä ja kaksilla farkuilla. Kun toiset farkut kuluu puhki, voi hankkia sellaiset, jotka ostohetkellä ovat mukamas taas niin ajattomat. Vaikka uusia vaatteita ostaisi vain yhden tai pari vuodessa, tyyli päivittyy. En halua määritellä, että kun nyt pidän paljon mekkoja, haluan varmuudella käyttää niitä jatkuvasti myös 5- ja 6-kymppisenä. Muodin lisäksi omat tarpeet, maku, elämäntilanne ja vartalo muuttuu.."" 2022-01-14, forum_post"
  - 7 Melkolailla se ja sama mistä ostat. Ostat vain mistä oikeasti pidät ja mikä oikeasti tulee käytettyä ja niitäkin vain kohtuullisen määrän. Jos käytät mielelläsi vain mustaa, on turha ostaa kaappiin mitään värikästä koska niitä ""kuuluu"" käyttää ainakin kesällä. Ei kuulu.."" 2022-11-09, forum_post"
  - 8 Jonkun verran ostan vaatteita, viime vuonna vaatteisiin meni rahaa n. 600e ja kenkiin 115e. Ostan ns. pikamuotia, harvemmin mitään ekologista. Kirppareita käytän kyllä. Osa jää lojumaan kaappiin, toki myyn niitä sieltä eteenpäin myös. SPR:lle päätty aika vähän. Käyttövaatteet käytän usein niin loppuun, että lopulta vien ne tekstiilikierrätykseen. Juuri tein parille repaleisille farkuille näin.."" 2022-01-12, forum_post"
  - 9 Lisäksi kun Anna kehuskelee seuraavilla: - vaatteet ostetaan kirppareilta ja ylimääräiset myydään pois; ihan kuin tämä olisi jotenkin ihmeellistä, kun nythän on kaikille muotia ostaa vaatteet käytettyinä, ihan jo ekologisuuden takia! - perhe hyödyntää Black Friday-alennukset; no shit Sherlock, kukaan muu ei varmaan olekaan keksinyt tuota! - kauppakeskuksessa mietitään tarkkaan, onko ostos välttämätön; tässä sama, kukaan muuhan ei olekaan keksinyt tuota! - bonukset kerätään talteen; tässä taas sama, kukaan muuhan ei tietenkään bonuksia kerää - huonekaluja ostetaan käytettyinä ja kunnostetaan itse; eiväthän tätä olekaan kuin kaikki lehdet ja blogit ja influensserit suosittelleet jo vuosikaudet! Myötähäpeä tästä artikkelista jää, Anna kertoo kaikkien tietämiä perusasioita joten itselleen ihmeellisinä löytöinä. Jonka

lisäksi valehtelee. Ei taida ihan influensseriura aueta ..."" 2023-01-12, forum_post"

- 10 Sitä mä nyt ihmettelen, mihin se mies sitä rahaa niin hulluna hamuaa, kun se ei käytä sitä mihinkään? Omakotitalot ja autot ovat naisten pakottamia ostoksia, matkustelu on paskaa, vaatteita ei tarvita, kalusteita ei tarvita, lapsia kaikkine kuluineen ei tarvita. Hüöríínko sillä kaikki rahat mene?"" 2023-01-16, forum_post"

Aihe 15: Rakenteelliset ongelmat ja suunniteltu vanhentaminen

- 1 Se mitä se kolumnista ajoi takaa - tai mistä se artikkelin pääpointti ainakin on joka tapauksessa- , on se osuva asia, että ihmiset joilla on asiat niin hyvin että on millä jopa tehdä oikeasti niitä keskiluokkaisille mahdollisia päätöksiä ja valita miten elämänsä järjestää, pitää kyetä näkemään ja tuntemaan oma vastuunsa ja kantamaan se. Sen keskiluokan varassa tehdyistä talousvalinnoista. Köyhiä ollaan kyllä syyllistämässä ""olisit lukenut lääkäriksi hihihii"" ja ""kuka käskee olla marketin/pikaruokalan kassana"". No kuka käski itseä törsäämään hulluna kaikki tulonsa tappiin asti esimerkiksi vuosikymmeniksi sitoen nyt omistusasumiseen ja aivan liian kalliisiin asuntoihin? Sitten odotetaan pelastusta siitä kiipeleistä ja satimesta muka julkisista varoista kuin viimesijaisen etuuden tiukassa hirressä olevat ikään. Menkää vähän itseenne ja etsikää itse myös peiliä joka näyttäisi jotain. Että jotain vastuuta, vastuunkantoa, voidaan odottaa. Niinhän te olette oikeistosta huutamassa köyhille, eikö? Nimittäin meillä on kulttuurissamme ihan silmitön, hulluuteen asti menevä öky-kerskakulutus ylipäätään saati velaksi asumisessa - kaikkien pitää saada prinssin palatsin tasoa ja hinnalta eli velanotossa myös miettimättä onko yhtään järkevää ottaa öky-asumista mahdollistaaksi niin paljon velkaa joka puolelta kuin vain voi saada. Asuntolaina, remppalaina, autolaina tai pari, visoja, tuoheja, mastereita sun muita puoli tusinaa per perhe ja ne tapissa ja muut kulutusluotot ja osarit päälle. Sitten itsestänselvyytenä universaalina ihmisoikeutena joka muksulle oma huone. Kaiken pitää olla sisustuslehdistä. Kaikki uusiksi on sille järkevää funktionaalista tarvetta eli ei, on se järkevää ja taloudellista ja vihreää tai ei, vetää se tulomenobalanssiin tappiin tai punaiselle, tai ei. Se että on saanut kunnan keskiluokkaisen työpaikan, tulotason jne ei tarkoita sitä etteikö voisi tippua kolisten alas alemmas niin kuin kaikki nekin jotka jo ovat tippuneet alemmas. Tai ne, jotka eivät koskaan ole edes käyneetkään siellä arvon keskiluokan onnelassa. Se keslmkiluokkainen hyvinvoivuus ei ole kenellekään millään kunkun määräyksellä ojennettu jokin aatelisasema jonnekin sääty-yhteiskuntaan. Niillä asemia jakaneilla kunkuillakin myös oli myös valta ottaa se asema joltakulta pois tai vaikkapa mestauttaa ja takavarikoida perheeltä kaikki. Siis kun osa oikeistoa niin ilmiselvästi halajaa ikään kuin vanhaa sääty-yhteiskuntaa takaisin (ja omat maaorjat olisivat kiva kanssa ...) Jos SINÄ olet ollut ihan hullu ja ahne eläen kuin jotain rikkaan yläluokan elintaso tavoitellen ja velkaannuttanut itsesi siksi niin, ettei ole enää pää vedenpinnan yläpuolella kohta tai lainkaan, Eihän se ole inflaation tai yhteiskunnan tai Putskun tai EU:n tai naapuriesi syytä. Sinähän sen ökylainan pankista vinguut. Sinä ajattelet että just sinun ja myös sinun lapsiesi tarvi harrastaa isolla H:lla ja harrastaa juuri kalliita eliittiruheilulajeja taitoluistella, jääkiekkoilla, kilpailla, olla tuleva tähti, olla iphonet lapsilla, merkikengät, housut ja reput jollain tekosyillä. Valmisruoat pöydässä, aina kalliit oluet, siiderit, limsat, novellet, leikkelet,

ulkona syömiset, kynnet, ripset, kulmat, meikkejä, hajuvesiä ja muuta (merkki)kosmetiikkaa läjät, hoidot, hoitolat, kylpylät, baarit, fine diningit, pizzeriat, grillit, merkkilaukkuja kasa, muotia ja kuin maailmantähden verran esiintymiseen vaatteita, kulutusta, ulkomaita, mökkiä, lomaosaketta, Leviä, venettä, kelkkaa, mönkijää, vaunua, motskaria, sähköpyörää, aina uutta autoa kuin paidan vaihtoa, oltava jotain ""laiteltavaa"" ja muille esiteltävää. Poreallasta ja paljua, ""saunaosastoa"" ja uima-allasta. Paljon lasiseiniä ja suuria ikkunoita. Terassia ja tirassia ja huvimajaa. Osa keräilee jopa monia satoja muotikasveja, jopa kominumeroisua summia per pistokas ja puhumattakaan nyt taimien hinnoista. On mahtanut olla kiva talvi lämmitellä niitä vehkakokoelmia. Näitä näkee facebookin kasviryhmissä. Postailevat elvistelläkseen muille :) oikeasti näyttävät järjen köyhyyttään, miten rahalla ei voi korvata järkeä ikävä kyllä. Ja osa käärii pimeitä tuloja noiden hölmöjen kukkaroista liiveihinsä torissa ja facessa, sataasia per item. Rahapelejä, viinaa, tupakkaa, huumeita jos nyt ollaan rehellisiä... Niin että ongelma olivat *inflaatio*, *sähkö* ja *korot*? Sanonko minä? Ei, ongelma on teidän täysin hulvaton, edesvastuuton, luontoa tuhoava kerskalutuksenne ja törsäämisenne ""meni kuin maailman lopun edellä"" kuten vanhat esi-ismme tapasivat sanoa. Vihreät on melko kahjoa fanaatikkosakkia, mutta ikävä kyllä, ikävä sanoa, ne tavallaan eivät ole edes tarpeeksi ja oikeista asioista ainakaan kurkku auki huutaneet. Suomen 5 millia ei pelasta maapalloa vaikka häviäisi 5 min kuluttua, kyllä. Mutta kyllä täällä osataan lulluttaa luonnonvatoja turhuuteen, voi jeesus maria jooseppi, jeemssus armahda, luoja armahda, pi*u p*rkele, ja kaikki enkelit jos niitä on, ja kaikki muut uskontojen vastaavat päälle. Just kuvattu elämäntapa tuhoaa maapalloa. Sen lisäksi, että ei tosiaan ole kirkossa kuulutettu se etuoikeus saada kuulua kukkaron riittävydeltä tuohon kukutushysteriahässäkkään. Jos pitäisi, jos se olisi ihmisoikeus, sehän pitäisi taata kaikille :)))) Ajatelkaas nyt! Pitää ymmärtää se vastuu mitä köyhille onnettomille niin ollaan saarnaamassa :D Jos on vaikea ymmärtää mikä on suhteetonta --- Talousneuvontaan. Niiden omien budjettien ja omaisuusluetteloiden ja velkaluettelouden kanssa. Luetteloi kaikki mitä sulla on omaa ja pankin tai luottofirman, maksetut ja ei, ja mieti. Hae vaikka joku köyhä asiallinen vanha tuttu ja kysy, mielipidettä kulutus- ja velkaantumishulluudestasi. Onko se jotain mihin on oikeus, jos siihen ei edes ole varaa ... Keskituloiset pistävät kaiken tappiin ja menemään ja käyttäytyvät täysin kulutusjuhlahulluina. Täysin vakuuttuneina jumalallisesta ""oikeutuksesta"". #Entitlement #Privilege #WhitePrivilege #FirstWorldProblems." 2023-04-20, forum_post"

- 2 Vanhentamisen taklaaminen ei muutenkaan voi jäädä vain kuluttajan vastuulle, vaikka lompakollaan voi äänestää ostamalla kestävään kehitykseen perustuvia tuotteita. Tosin kestävyyskään ei ole aina ongelmatonta. Vanha, kestävä laite, joka kuluttaa valtavasti sähköä tai polttoainetta, muodostaa dilemman: onko parempi käyttää vanha loppuun vai ostaa tilalle uusi? Hyvää pohdintaa. Pikamuodin osalta olen sillä tavalla skeptinen, etten usko muun kuin tullien ja kappaleperustaiseen verotukseen siirtymisen ratkaisevan ongelmaa. Seuraava pointti on mielestäni olennaisempi. 'Right to Repair' on siinä mielessä keskeinen, että päästöjen näkökulmasta esimerkiksi riittävän kestävien laakerien valmistaminen pyykinpesukoneisiin on kannattavaa, vaikka se ei valmistajalle olisikaan. Jos valmistaja tekee liian halpoja laakereita, ne voi aina korjata. Koska 'suunniteltu hajoaminen' on käytännössä osien kestoian

mitoitamista tietyille luottamusvälille, voidaan sääntelyllä vaikuttaa siihen, hajoavatko ensimmäisenä halvat ja helposti vaihdettavat osat vai kalliit ja vaikeasti vaihdettavat osat. Riittävän pitkään käyttöikänsä velvoittaminen(etenkin tuntimäärissä kalenterikuukausien sijaan) saadaan valmistajat suunnittelemaan laitteet niin, että ne oikeasti kestävät riittävän pitkään. Ylipäänsä EU on ottanut fiksua askeleita kuluttajansuojan saralla, joskaan kaikkea ei kannata säännellä samalla tavalla. Esimerkiksi elektroniikan kohdalla RTR voi johtaa siihen, että täällä ei enää myydä samoja 'edistyksellisiä' tuotteita niiden vaikean korjattavuuden takia. Vaikka kyse onkin jokseenkin vaikeasti asiasta, olisi järkevämpää ajaa valmistajia aktiivisemmin korjaamaan laitteitaan.."" 2023-04-18, forum_post"

- 3 Pasi_1 sanoi: Itellä kans useempi töistä saatu vaate missä on hyvät heijastimet. Kaks kertaa vuodessa tulee katalogit mistä saa valita. Lisäks firman alennuksilla saa ostaa blåkläderiä kaupasta. Ei ne enää nykyään ole pelkkiä työvaatteita, laatuun on panostettu reilusti enemmän huomiota. Mukavuus ja käytännöllisyys on isossa osassa kun niitä pidetään se 8h päivässä päällä. Ja kestävyys on kans hyvä. 15 vuotta sitten ostettu snickersin talvitakki mustana on vieläkin täysin ehjä vaikka on käytetty todella paljon. Ja sievin työkengät rupee olemaan jo melkein parempia kun siviilissä. Nekin on tullut viimesen kymmenen vuoden aikana aika paljon eteenpäin kehityksessä. Klikkaa laajentaaksesi... On työvaatteita ja on sitten niitä työvaatteita millä poseerataan lähinnä työmaalla, kuten Hellyt. Aivan kamalat.."" 2022-09-29, forum_post"
- 4 Ei suoraan sanottuna yllättänyt yhtään. Valitettavasti Sheinin kohderyhmä (ja muiden vastaavien toimijoiden myös) koostuu nuorista naisista, joille vain ulkonäöllä ja seksikkyydellä on väliä - ei suinkaan ihmisoikeuksilla tai ympäristöllä. On mielestäni absurdia, että osa nuorista lakkoilee ilmaston puolesta ja myös osa näistä lakkoilijoista vaatii kuitenkin koko ajan uusia vaatteita ja älypuhelimia + muita vermeitä, koska pitää kulkea massan mukana. Toivottavasti EU:n lakialoite pikamuodin suitsimisesta menee läpi ja EU:n alueelle ei tulevaisuudessa saa tuoda tuollaista roskaa.."" 2022-10-18, forum_post"
- 5 Osa on niin sokeita, ettei näe, että tuo on osa sitä great resettiä, jossa ei edes vaatteita omisteta.."" 2022-10-06, forum_post"
- 6 Kyllä tuolla nykyisellä 98 hevosvoimalla pärjää, mutta ei se kivaa ole. Numeroilla asioita on myyty maailman sivu. Itse muistan lapsuuden megabass boost mankat, nuoruuden digikameroiden pikselimäärät ja nyt esim. sähköautot. Tästä on osittain kyse. Erityisesti viimeinen kohta. ""Salaliitto vai kehityksen edellytys? Suunniteltu vanhentaminen saa tavarasi ja vaatteesi hajoamaan"" <https://yle.fi/a/74-20026884> ""Yleisesti ilmiö jaetaan kolmeen pääkategoriaan. Materiaalinen vanhentaminen on vanhentamisen muodoista yksiselitteisin, eli tehdään halvalla huonolaatuisia tuotteita, jotka kuluvat nopeasti käyttökelvottomiksi tai epämiellyttävän näköisiksi. Tähän kategoriaan putoaa esimerkiksi pikamuoti ja nopeasti rispaantuvat huonekalut ja muut käyttöesineet. Teknologisen vanhentamisen ehkä tunnetuin esimerkki on tulostimeen asennettu mikrosiru, joka estää laitteen käytön tietyn tulostemäärän jälkeen. Modernimpi tapaus on vanhojen kännykkämallien hidastaminen ohjelmistopäivityksillä. Ainakin Apple ja Samsung ovat saaneet sakkoja laitteidensa hidastamisesta. Psykologinen vanhentaminen on Sihvosen

- mukaan kaikista tehokkain vanhentamisen muoto. Se voidaan ajatella myös markkinointikikkana, joka vetoaa suoraan kuluttajan mielikuviin ja identiteettiin. Pahimmillaan se saa meidät häpeämään vaatteitamme, autoamme, kotiamme. Tämän seurauksena ostamme uutta, vaikka vanhallakin vielä pärjäisi." Edit: Teslathan on täysin etähallittavia. Ehkä hidastavia päivityksiä luvassa rajujen arvonalenemisien lisäksi.." 2023-04-20, forum_post"
- 7 Mutta heidät pitäisi myös saada niihin töihin. Iso osa nuorista käy salilla ulkonäön takia, ei siksi, että he vetäisivät sähkökaapeleita tai asentaisivat aurinkopaneeleja katoille. Iso osa nuorista alkaa olla lihavia, eivätkä heidän kehonsa tule kestäämään sitä fyysistä räsitystä mitä toiset työt vielä vaativat. Tämä ongelma tulee esille kymmenen vuoden sisällä ja pahenee siitä aina vaan.." 2023-03-01, forum_post"
- 8 Tätä agendaa EU + WEF rakentaa kovaa vauhtia... harmi että suurin osa ei sitä ole tajunnut..." 2023-05-04, forum_post"
- 9 Menee ehkä vähän yksinpuheluksi kun on jo niin vanha viesti, mutta pari juttua pitää sanoa. Ensinnäkin puhut ihan mitä sattuu. Suurin osa viennistä ei todellakaan ole sellua - paperia, kartonkia ja sahatavaraa viedään enemmän. Toisekseen sellusta ei tehdä pikamuotivaatteita, viimeinen liukosellua valmistava tehdas alkoi keittämään normaalia sellua pari vuotta sitten, ja siitä ei vaatteita tehdä. Eikä se ole myöskään mitään "paskasellua", vaan se on erikoistuote, maailman parasta armeerauskuutua mitä aasialaiset lisäävät joitakin prosentteja sinne kierrätyskuidun ym sekaan, ja maksavat meille siitä myös erikoistuotteen hinnan. Toisinsanoen vaikka se on tuotteena vähemmän jalostettu, siitä on saatu Suomeen aivan järkyttävän kova arvonnisa. Nyt hinta on taas laskenut ja useat tehtaot seisovat, joten voit tuulettaa jos sitä toivoit.." 2023-06-03, forum_post"
- 10 Ylipäättään ihmisten pitäisi harkita tarkemmin mitä ostavat. Sivusta: Käyttämättömien tai käytettyjen vaatteiden dumpaaminen uffille tai muuhun keräykseen aiheuttaa vain ympäristötuhoa Afrikan maissa, jonne kirppareille kelpaamaton lumppu viedään. Tästä on ollut dokkareitakin ja toivottavasti viesti leviää. Vaatteiden vieminen keräykseen ei ole ympäristöteko, päivastoin!.." 2023-05-05, forum_post"
- 11 Ylipäättään ihmisten pitäisi harkita tarkemmin mitä ostavat. Sivusta: Käyttämättömien tai käytettyjen vaatteiden dumpaaminen uffille tai muuhun keräykseen aiheuttaa vain ympäristötuhoa Afrikan maissa, jonne kirppareille kelpaamaton lumppu viedään. Tästä on ollut dokkareitakin ja toivottavasti viesti leviää. Vaatteiden vieminen keräykseen ei ole ympäristöteko, päivastoin!.." 2023-05-05, forum_post"
- 12 Laihduta kokoon 40 niin on mistä valita. Tuosta loukkaannuit? Voi syvät anteeksipyyntöni piikittelystäni ja olettamuksistani! Minä en voi kirjoittaa sinulle mitenkään ilman, että tulkitset ne noin. Muutenkin tuollainen tunteellinen kinaaminen tällaisessa yhteisessä on naurettavaa. Lopetetaan, kiitos.." 2023-04-23, forum_post"
- 13 Perus arkivaatteet kuluvat tosi hitaasti. Suuri osa "uusimisen tarpeesta" tulee vaihtelunhalusta (joka on lähtöisin pikamuodista) ja brändien harrastamasta

trendien suunnitelmallisesta vanhentamisesta. 5 vinkkiä kuluttajille siitä, miten välttää liiallista ostamista, seuraa:1/." 2022-10-06, twitter_retweet"

- 14 Vilén sanoi: On kyllä monet työtakit ihan parhaita ulkona, tilasin tämän takin työtakiksi mutta saattaa olla ettei malta edes töissä käyttää, kestää tuulet ja sateet ja kylmälle kelille erillinen irrotettava lisävuori. Kaiken lisäksi koodilla vielä -30%. Tekninen varoitusparka lk2, vedenpitävä Standardi EN 471 lk 2, EN 343, EN ISO 14116 ja EN 1149-5. Takissa on helposti puettava polyesteri-irtovuori, jossa on 60 g/m2:n vanu. Lisäksi takissa on toiminnallisuutta ja käyttömukavuutta lisäämässä teipatut saumat, kiinteä ja hengittävä verkkovuori, selässä tuuletusaukot, kainaloissa... imagewear.fi Klikkaa laajentaaksesi... Itellä kans useempi töistä saatu vaate missä on hyvät heijastimet. Kaks kertaa vuodessa tulee katalogit mistä saa valita. Lisäks firman alennuksilla saa ostaa blåkläderiä kaupasta. Ei ne enää nykyään ole pelkkiä työvaatteita, laatuun on panostettu reilusti enemmän huomiota. Mukavuus ja käytännöllisyys on isossa osassa kun niitä pidetään se 8h päivässä päällä. Ja kestävyys on kans hyvä. 15 vuotta sitten ostettu snickersin talvitakki mustana on vieläkin täysin ehjä vaikka on käytetty todella paljon. Ja sievin työkengät rupee olemaan jo melkein parempia kun siviilissä. Nekin on tullut viimesen kymmenen vuoden aikana aika paljon eteenpäin kehityksessä.."" 2022-09-29, forum_post"
- 15 Ei saastuta vähemmän. MINÄ saastutan vähemmän, sillä ajan vanhalla bensa-autollani alle 3000km/v.."" 2023-05-24, forum_post"